

ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА АКТИВНИТЕ МЕРКИ НА ПАЗАРОТ НА ТРУД ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

good.
better.
regional.

Title: Impact assessment of the active labour market measures in North Macedonia

Publisher: Regional Cooperation Council
Trg Bosne i Hercegovine 1/V, 71000 Sarajevo
Bosnia and Herzegovina

Phone: +387 33 561 700; Fax: +387 33 561 701

E-mail: rcc@rcc.int

Website: www.rcc.int

Author: Dimitar Nikoloski

Design: Samir Dedić
October, 2021

©RCC2021 All rights reserved.

Disclaimer: This document was prepared within the Technical Assistance (TA) instrument of the Regional Cooperation Council's (RCC) Employment and Social Affairs Platform (ESAP 2) regional project, funded by the EU. The content, analysis and opinions contained in the document are sole responsibility of the author and do not necessarily reflect the views of the RCC, RCC ESAP 2 project or the funding authority (EU).

Содржина

1.	Вовед	4
2.	Претходно истражување	5
3.	Опфат на оценката	6
4.	Дефинирање на показатели за исходите	8
5.	Објаснувачки променливи и самопроцена	9
6.	Податоци и примерок	10
7.	Дескриптивни статистики	12
8.	Техника за оценување	21
9.	Оценка на влијанието за програмите	23
	9.1 Обука за возачи (DR) 2016	24
	9.2 Обука за возачи (DR) 2020	29
	9.3 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2018	34
	9.4 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2019	39
	9.5 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2017/18	44
	9.6 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2019	49
	9.7 Обука за побарувани занимања (ИН) 2018	54
	9.8 Обука за побарувани занимања (ИН) 2019	59
	9.9 Програма за субвенционирање на плати (WS) 2018	64
	9.10 Програма за субвенционирање на плати (WS) 2019	69
10.	Самопроцена за задоволството	75
11.	Влијание на Ковид-19	80
12.	Трошочна ефективност	83
13.	Заклучоци	88
14.	Импликации за политиките	91
	Референци и библиографија	93
	Прилог 1а: Прашалник за учесници	96
	Прилог 1б: Прашалник за контролна група	101

1. Вовед

Активните мерки на пазарот на труд (АМПТ) имаат за цел да ги вратат невработените на работа преку подобрување на функционирањето на пазарот на труд. Активните политики на пазарот на труд имаат повеќекратна цел: зголемување на аутпутот и благосостојбата преку вработување на невработените, одржување на големината на ефективната работна сила преку справување со високата невработеност, помош во реалокација на трудот меѓу различни сегменти преку подобрување на вработливоста на работната сила, ублажување на проблемот на морален hazard кај осигурување во случај на невработеност итн. Повеќето од овие мерки имаат општа намена т.е. покриваат релативно широка целна популација. Сепак, често пати програмите се дизајнирани за специфични групи на пазарот на труд кои се сметаат за ранливи. Тековната криза со Ковид-19 нуди единствени можности за иновирање и редефинирање на општествените цели и експериментирање со различни АМПТ.

Влијанието на активните политики на пазарот на труд во Северна Македонија може да се согледа од две перспективи. Прво, улогата на активните политики добива поголема тежина кога застарувањето на вештините е поголемо т.е. кога доминира долгорочната невработеност. Второ, аспирацијата на земјата во догледна иднина да започне преговори за членство во ЕУ наметнува амбициозни цели за постигнување на меѓународна конкурентност на пазарот на труд. Имајќи го ова предвид, инвестирањето во човечки капитал добива поголема вредно и наметнува потреба за реформи на активните политики на пазарот на труд.

Одржливата висока невработеност во многу земји, ограничените владини буџети и постоечкиот скептицизам во однос на ефектите на активните политики се причина за зголемен интерес за евалуација на тие мерки (Hujer and Caliendo, 2000). Главниот предизвик во спроведувањето на ефективна евалуација на влијанието е да се идентификува причинско-последична поврзаност помеѓу програмата и посматраните исходи. Во однос на тоа, постојат спротивставени мислења за ефективноста на активните политики. Од една страна, поддржувачите сметаат дека тие се неопходни и корисни за намалување на невработеноста. Од друга страна, противниците покажуваат дека овие програми се обезбедуваат под многу високи опортунитетни трошоци во однос на другите социјални програми и ефикасноста на пазарот на труд во целина (Dar and Tzannatos, 1999; Kluve, 2006; Escudero, 2018).

Целта на овој извештај е да ги презентира резултатите од оценката на влијанието за избрани активни политики и мерки на пазарот на труд кои во Северна Македонија беа спроведени во периодот 2018-2019 година. Освен тоа, направена е анализа за трошочна ефективност со цел финансиски да се оценат краткорочните исходи од АМПТ. Оценката на влијанието е дел од општата агенда за политики засновани врз наоди кои се фокусираат на редизајнирање на постоечките мерки со цел постигнување најдобри резултати. Во овој контекст, светските икуства покажуваат дека ефективноста на АМПТ значително се подобрува доколку оценката на влијанието е ригорозна и повратните резултати се канализираат во дизајнот на програмата. Поконкретно, анализата е заснована врз користење на стандардите на ЕУ и МОТ, како и најдобрите практики од развиените и другите поранешни транзициски земји.

2. Претходно истражување

Напорите за зголемување на вработеноста и намалување на социјалната исклученост во Северна Македонија продолжува да биде висок приоритет заради потребата од намалување на невработеноста, особено меѓу ранливите групи. Во овој контекст, процесот на планирање, дизајн и имплементација на АМПТ континуирано се спроведува од 2007 година. Помеѓу имплементираниите мерки, вообичаените типови мерки се обезбедуваат регуларно, додека други се обезбедуваат повремено. Како регуларни се сметаат следниве АМПТ: субвенции за вработување, обуки за познат работодавец, обуки за напредни ИТ вештини и обуки за побарувани занимања. Нерегуларните АМПТ се хетерогени и понекогаш се обезбедуваат за само неколку години како на пример обуки за специфични дејности или специфична поддршка на компании во однос на отворање нови работни места (Krstevska and Ilievska, 2018).

Планираните активни програми и мерки на пазарот на труд во Северна Македонија се систематизирани во Оперативен план (ОП) кој се подготвува на годишно ниво од страна на Агенцијата за вработување (АВ). Оперативниот план е официјален документ кој содржи детален опис на секоја АМПТ вклучувајќи критериуми за учество, планиран број на учесници, постапка за селекција итн. Во реализацијата на ОП се вклучени различни институции како што се: АВ, Министерството за труд и социјална политика, образовни институции итн. Освен тоа, ОП ја вклучува и финансиската рамка со назначени трошоци и финансиски извори за секоја АМПТ. Водечки принципи во реализацијата на АМПТ според ОП е обезбедување на родов баланс и застапеност на младите (на возраст под 29 години) од најмалку 30 проценти.

И покрај тоа што имплементираниите АМПТ во Северна Македонија се карактеризираат со високо ниво на транспарентност и отчетност, сепак недостасува нивна ригорозна оценка. Последната објавена евалуација на влијанието беше спроведена за избрани активни програми на пазарот на труд имплементирани од страна на АВ во текот на 2008-2012 година (Мојсоска-Блажевски и Петрески, 2015). Наодите од оваа анализа покажуваат мешани резултати врз основа на тоа што некои програми имаат подобри компаративни исходи за учениците во однос на тие што не учествувале. Сепак, анализата идентификува програми кои не се ефикасни во подобрување на исходите на пазарот на труд за учесниците. Резултатите од оваа анализа може да се употребуат во рамките на овој проект за споредба во оценка на влијанието.

Потребата за оценка на ефектите од АМПТ во Северна Македонија произлегува од фактот што јавните фондови се ограничени и се трошат во време на економска криза и зголемен ризик од сиромаштија како резултат на пандемијата со Ковид-19. Во овој контекст, потребно е да се земат предвид специфичните соио-економски услови како што е високото ниво на неформална економија, социјална исклученост и сегментација на пазарот на труд. Искуството од минатите 15 години покажува дека АВ успешно се справува со имплементација на планираните АМПТ како и нивно мониторирање и пост-програмска евалуација. Сепак, постојат многу предизвици во однос на редизајн на постоечките и воведување нови мерки, како и анализа на нивната трошочна ефективност.

3. Опфат на оценката

Евалуацијата на активните политики и мерки на пазарот на труд е фокусирана врз следниве пет АМПТ:

1. Обука за возачи (DR) – целта е да се зголеми вработливоста на невработените работници преку обезбедување обуки за C, D и E категорија возачка дозвола;
2. Обука за познат работодавец (TKE) – целта е да се обезбедат вештини за невработените според потребите на работодавците;
3. Обука за напредни ИТ вештини (IT) – целта е да се задоволи потребата за напредни ИТ вештини помеѓу евидентираниите невработени;
4. Обука за побарувани занимања (IN) – целта е да се задоволи потребата од побарувани занимања, занаети и социјални услуги за отворање „зелени“ работни места;
5. Субвенционирање на плати (WS) – обезбедува парични субвенции за вработени лица од целните групи за период од 3, 6 или 12 месеци;

АМПТ од 1 до 4 се програми за обука. Тие се засноваат врз пертпоставката дека недостатокот на одредени технички вештини е причина што одредени поединци се невработени, и дека овие вештни можат да се предадат и научат во релативно кратко време. Од друга страна, субвенциите за плати ги снижуваат трошоците на компанијата за вработување конкретен работник што би водело кон зголемување на вработеноста. Времето за кое се однесува евалуацијата е 2018-2019 година. Исклучок се обуките за возачи кои се анализирани за 2016 и 2020 година. Бројот на планирани учесници според ОП и актуелниот број на учесници за секоја програма се презентирани во табела 3.1.

Табела 3.1 Број на планирани и реализирани учества

Активна мерка на пазарот на труд	Оперативен план	Број на учесници	Реализација на планот
Обука за возачи (DR) 2016	60	65	108.3%
Обука за возачи (DR) 2020	50	52	104.0%
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	200	210	105.0%
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	707	199	28.1%
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18*	220	200	90.9%
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	193	218	113.0%
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	400	588	147.0%
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	500	805	161.0%

Субвенционирање на плати (WS) 2018	570	1206	212.6%
Субвенционирање на плати (WS) 2019	1000	1945	194.5%

* Учесниците во програмите со кофинансирање не се вклучени.

За повеќето АМПТ актуелниот број на учесници е поголем од планираниот број според ОП. Исклучок се обуката за познат работодавец во 2019 и обуката за напредни ИТ вештини во 2017/18 година. Најголеми отстапувања се забележуваат кај обуката за побарувани занимања, како и кај субвенциите за плати во 2018 и 2019 каде актуелниот број на учесници е скоро два пати поголем од планираниот број.

4. Дефинирање на показатели за исходите

Анализата се заснова врз опсервирање на широк опсег на можни исходи кои се обезбедени од базата на АВ и преку анкета. Базата на АВ обезбедува податоци за статусот на учесниците на пазарот на труд по 6, 12 и 24 месеци, а дополнително за сите апликанти (вклучително и контролната група) е обезбеден тековниот статус на пазарот на труд (август, 2021 година). При тоа, можат да настанат следниве осум исходи: вработено лице, друго лице кое бара работа, невработено лице, непознат статус, основач, менаџер, основач и менаџер, смрт или пензионирање.

Освен тоа, од анкетата спроведена врз примерок од учесници и контролна група на апликанти обезбедени се податоци за следниве показатели:

- Тековно вработен – дефиниран според стандардната дефиниција на МОТ и понатаму може да се расчлени на следниве категории: работодавец, вработен, вработен за сопствена сметка и неплатен семеен работник;
- Тековно невработен што одговара на дефиницијата на МОТ според која лицето нема работа, активно бара работа и е подготвено да прифати работа во наредните четири недели;
- Неактивен – одговара на дефиницијата на МОТ за неактивност, или поконкретно тука се категоризирани лица кои не бараат работа најмалку четири недели;
- Тип на договор – траен (неопределено време), привремен (определено време), сезонски или отсуство на договор доколку лицето е неформално вработено;
- Месечна плата заработена на тековното работно место за вработено лице или месечна плата заработена на последното вработување за невработените. Наместо испитаниците да се прашуваат за точниот износ на месечната плата, тие се определуваат во класи со однапред определен опсег на плата;
- Промена во финансиската состојба по учеството во програмата или по определена пресечна точка за апликантите од контролната група. Можните исходи се категоризирани како: подобра, иста или полоша;
- Промена во изгледите за вработување по учеството во програмата или по определена пресечна точка за апликантите од контролната група. Можните исходи се категоризирани како: подобри, исти или полоши;
- Интензитет на барање работа – оценет со помош на Ликертова скала со пет модалитети почнувајќи од „воопшто не бара“ до „бара во голема мера“;
- Намера за емигрирање – оценета со помош на Ликертова скала со пет модалитети почнувајќи од „воопшто не планира“ до „планира во голема мера“.

5. Објаснувачки променливи и самопроцена

Слично како со показателите за исходите, објаснувачките променливи се добиени од регистерот на АВ или со помош на анкета. Променливите кои се земено предвид се следни:

- Демографски (возраст, пол, националност, урбано/рурално, брачен статус, попреченост) – сите овие променливи освен брачниот статус се обезбедени од регистерот на АВ, додека пак брачниот статус на испитаниците е определен преку анкетата;
- Карактеристики на домаќинствата – број на членови во домаќинството, број на членови под 15 годишна возраст, број на вработени членови во домаќинството, број на невработени членови во домаќинството, број на пензионирани членови во домаќинството; овие податоци се обезбедени преку анкетата;
- Човечки капитал (образование) – степенот на образование е категоризиран во широки образовни групи: основно, средно, вишо (2 години), високо (4 години) и специјализација што одговара на постдипломско и докторско ниво;
- Претходно работно искуство – обезбедено од регистерот на АВ и изразено како бинарна променлива или број на месеци;
- Историја на невработеност – времетраење на невработеноста пред аплицирањето или учеството во програмата; овие податоци се обезбедени од регистерот на АВ;

Со цел оценка на таргетирањето на АМПТ во однос на ранливите и маргинализирани групи, посебно внимание се посветува на покриеноста на специфични категории работници. Како маргинализирани групи се сметаат следниве: невработени без работно искуство, млади (на возраст под 25 години), жени, лица кои живеат во рурални средини и многу долго невработени (лица кои бараат работа повеќе од 4 години). Освен тоа, за обесправени групи можат да се сметаат лицата со инвалидитет и некои етнички малцинства како на пример Роми, но нивната подзастапеност во некои АМПТ оневозможува да се направат подетални анализи.

Учесниците во АМПТ се оценуваат во однос на нивното задоволство од обезбедената обука или субвенција за плата. Поконкретно тие беа запрашани за стекнатите знаења и вештини, соодветноста на применетите методи, корисноста на материјалите за обука, соодветноста на окружувањето за време на обуката и дали би аплицирале за друга АМПТ. Во случај на субвенциите за плати, задоволството е оценето во однос на работата, платата, обука на работното место и претпоставените. За потребите на евалуацијата употребена е Ликертова скала со пет модалитети во градација од „воопшто не сум задоволен“ до „задоволен сум во голема мера“. Имајќи ги предвид околностите предизвикани со пандемијата од Ковид-19, учесниците во АМПТ беа запрашани дали пандемијата наметнала потреба за нови вештини. Како можни исходи претпоставивме зголемена побарувачка за следниве вештини: странски јазици, основни ИТ вештини, напредни ИТ вештини, е-трговија, е-банкарство итн.

6. Податоци и примерок

Податоците за анализа беа обезбедени од два извора: регистерот на АВ како административни податоци и анкета спроведена врз примерок од учесници во АМПТ и контролна група. Постојат повеќе предности од користење на административни податоци за истражување на политиките како што се: супериорен квалитет, исцрпно покривање, репрзентативност итн. (Pierre, 1999). Сепак, регистерот на АВ не содржи податоци за сите предвидени атрибути. Со цел добивање податоци за дополнителни атрибути кои не се обезбедени преку регистерот на АВ, беше спроведена дополнителна анкета врз примерок од учесници и контролна група. Прашалниците за анкетата се прикажани во Прилог 1а и Прилог 1б.

Примерокот за анализа се состои од учесници и контролна група. Учесниците се лица кои учествувале во една од петте посматрани АМПТ. Од друга страна, контролната група се состои од лица кои аплицирале но, не биле избрани (не учествувале). Големината на примерокот за учесниците и контролната група за секоја АМПТ се прикажани во табела 6.1. Освен стапките на одговор, прикажани се стапките на недостапни учесници и апликанти од контролната група и стапките на одбивање.

Стапките на одговор варираат од 18 до 62 проценти помеѓу учесниците во АМПТ, и од 15 до 41 процент помеѓу апликантите од контролната група. Најчеста причина за ниските стапки на одговор е неможнoста да се контактира лицето, заради недостаток на точни контакт информации. Имено, значителен број лица не можеа да бидат контактирани преку мобилните телефони обезбедени од регистерот на АВ. Стапките на недостапни учесници (осипување) варираат од 23 до 55 проценти, додека стапките на недостапни во рамки на контролната група варираат од 30 до 53 проенти. Одбивањето помеѓу учесниците во АМПТ настапи во опсег од 9 до 32 проценти, додека помеѓу апликантите во контролната група варира од 18 до 52 проценти.

Ваквото осипување претставува проблем бидејќи може да се очекува дека исходите на вработување кај лицата кои одбиле да бидат анкетирани или не можат да бидат контактирани, се разликуваат од лицата кои биле анкетирани. Типичен пристап во овој случај е споредување на стапките на осипување кај учесниците и контролната група, и потоа да се направи вежба на отстапување доколку стапките на осипување варираат (често пати контролната група има помали изгледи за одговор). Но, исто така проблеми можат да настанат дури и кога стапките на осипување се исти за двете групи: на пример, осипените во третираната група може да се лица кои ја поминале обуката но, не ја сметаат за корисна и сеуште не нашле работа, додека од контролната група може да се оние кои се премногу зафатени да одговорат на анкетата бидејќи се вработени на добри позиции. Овој тип на разлики во одговорите може да причини нагорно отклонување на оценетите ефекти од третманот, натценувајќи го влијанието на тренингот (McKenzie, 2017). Друг проблем при користење на резултатите од анкетата во однос на вработеноста е можноста учесниците да ги натценат нивните исходи со цел да изразат благодарност што им било овозможено учество во програмата, додека лицата од контролната група поверојатно е да ги потценуваат нивните исходи.

Табела 6.1 Вкупен број и големина на примерокот за учесници и контролни групи

Активна мерка на пазарот на труд	База од АВ		Големина на примерокот		Стапка на одговор (%)		Стапка на недостапност (%)		Стапка на одбивање (%)	
	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.
Обука за возачи (DR) 2016	65	297	31	74	47.7	25.5	43.1	38.3	9.2	36.2
Обука за возачи (DR) 2020	52	235	32	88	61.5	40.0	23.1	30.5	15.4	29.5
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	210	83	61	12	29.0	14.8	44.3	33.3	26.7	51.9
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	199	97	64	14	32.2	15.9	43.7	38.6	24.1	45.5
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	200	322	73	93	36.5	30.3	32.0	42.3	31.5	27.4
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	218	244	86	60	39.6	31.6	28.6	38.4	31.8	30.0
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	588	957	103	150	17.9	27.6	53.0	42.7	29.2	29.7
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	805	833	315	276	39.1	41.0	35.8	40.6	25.1	18.4
Субвенционирање на плати (WS) 2018	1206	531	261	121	21.7	22.8	55.6	52.5	22.7	24.7
Субвенционирање на плати (WS) 2019 ¹	1945	281	234	82	35.8	40.2	33.9	33.3	30.3	26.5
Вкупно	5488	3880	1260	970	30.1	31.0	43.8	41.4	21.1	27.6

Извор: Пресметки на авторот

¹ Стапките на одговор, недостапност и одбивање се пресметани врз основа на примерок од 661 учесник..

7. Дескриптивни статистики

Дел од разликите во исходите на пазарот на труд помеѓу учесниците во АМПТ и контролната група се должи на разлики во нивните социо-демографски карактеристики. Слично објаснување може да се понуди за различните исходи од различни програми (покрај од разликите кои доаѓаат од карактеристиките и интензитетот на програмите). Со оглед на тоа што третираната и контролната група веројатно се разликуваат во нивните опсервирани и неопсервирани карактеристики, споредбата на нивните исходи за вработување можат да бидат пристрасни. Поконкретно, подобри исходи за вработување можат да се очекуваат за лица со повисоки нивоа на образование, лица со претходно работно искуство, лица со пократки периоди на невработеност итн. Со други зборови, учесниците во програмата можат да имаат подобри исходи за вработување не заради ефикасноста на програмата, но заради нивните подобри карактеристики. Според тоа, доколку групите систематски се разликуваат според ваквите карактеристики, разликите во исходите за вработување може повеќе да се должат на тие разлики, отколку на разликите во ефектите од програмата.

Во овој дел претставени се само вкупните разлики меѓу учесниците и контролната група, додека во понатамошното излагање разликите во карактеристиките се вклучени во економетриска анализа и нивното влијание врз исходите се детално испитани. Во овој дел анализирани се разликите во главните карактеристики на учесниците и контролната група за секоја програма. Главните социо-демографски карактеристики како што се возраст, пол, место на живеење (урбано/рурално) и брачен статус претставени се во табела 7.1. Дескриптивните статистики во однос на степенот на образование на учесниците и контролната група претставени се во табела 7.2. Времетраењето на невработеноста категоризирано од краткорочна до многу долгорочна невработеност претставено е во табела 7.3. Учеството на обесправените групи (млади, постари, попреченост, Роми и без работно искуство) помеѓу учесниците и апликантите од контролната група се претставени во табела 7.4.

Статистиките за мотивацијата за аплицирање за АМПТ претставени се во табела 7.5. Во овој контекст, како можни мотиватори за аплицирање претпоставени се следниве: вработување, повисока плата, стекнување дополнителни вештини, промена на професија, емиграција и друго. Уделот на учесници и апликанти од контролната група според ековниот статус на пазарот на труд (вработени, невработени и неактивни) презентирани се во табела 7.6. Освен тоа, статистики за алтернативните исходи како што се: финансиска состојба, идни изгледи за вработување, барање работа и намера да се емигрира, презентирани се во табела 7.7. На крај, просечната месечна плата за учесниците и контролната група како дополнителна променлива на исход презентирана е во табела 7.8. Имајќи ја предвид сензитивноста на прашањето во однос на платите на испитаниците, наместо прашање за точниот износ на плата определена е само припадноста кон класата со однапред утврден распон. На овој начин, се претпоставува постигнување поголема стапка на одговор во однос на ова прашање.

Табела 7.1 Социо-демографски карактеристики (примерок)

Активна мерка на пазарот на труд	Возраст (просек)		Жени (%)		Рурално (%)		Женети/мажени (%)	
	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.
Обука за возачи (DR) 2016	31.9	34.7	-	1.3	35.5	21.6	74.2	51.3
Обука за возачи (DR) 2020	34.0	34.9	-	1.1	34.4	38.6	65.6	60.2
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	36.7	36.6	67.2	66.7	29.5	50.0	85.3	50.0
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	36.0	31.5	35.9	78.6	31.3	28.6	62.5	35.7
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	29.9	28.9	30.1	51.6	8.2	11.8	42.5	66.7
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	26.4	26.4	29.1	51.7	11.6	10.0	8.1	25.0
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	36.1	35.7	72.8	74.7	18.4	18.0	50.5	62.7
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	35.1	35.1	70.8	75.0	24.8	19.6	76.2	89.5
Субвенционирање на плати (WS) 2018	31.4	33.8	47.1	46.3	25.7	25.6	83.1	90.9
Субвенционирање на плати (WS) 2019	32.2	27.0	57.7	45.1	30.8	35.4	82.0	79.3

Извор: Пресметки на авторот

Од табела 7.1 може да се забележи дека генерално, не постојат значајни разлики помеѓу учесниците и контролната групаво однос на главните социо-демографски карактеристики како што се: возраст, пол, место на живеење и брачен статус. Жените очигледно се релативно малку застапени помеѓу учесниците и во контролната група кај обука за C, D и E категорија возачка дозвола, додека руралната популација е помалку застапена меѓу учесниците и во контролната група кај обуката за напредни ИТ вештини.

Табела 7.2 Степен на образование (примерок)

Активна мерка на пазарот на труд	Основно образование (%)		Средно образование (%)		Високо образование ² (%)	
	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.
Обука за возачи (DR) 2016	6.5	9.5	80.6	72.9	12.9	17.5
Обука за возачи (DR) 2020	9.4	23.9	84.4	61.4	6.3	13.7
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	24.6	50.0	72.1	50.0	3.2	-
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	25.0	-	51.6	35.7	20.3	57.1
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	-	-	32.9	27.9	67.1	72.1
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	-	-	51.2	38.3	48.8	61.7
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	8.7	12.0	62.1	56.7	29.2	31.3
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	16.8	15.6	54.3	51.1	28.9	33.3
Субвенционирање на плати (WS) 2018	33.7	21.5	48.6	48.8	17.7	29.7
Субвенционирање на плати (WS) 2019	29.5	26.8	52.1	52.4	18.4	20.8

Извор: Пресметки на авторот

Според степенот на образование прикажано во табела 7.2, воочливо е дека најголем удел кај учесниците и кај контролната група имаат лица со завршено средно образование. Исклучок од ова е обуката за напредни ИТ вештини, каде што доминантна образовна категорија претставуваат лица со високо образование. Освен тоа, може да се заклучи дека учесниците со средно образование се позастапени споредено со соодветната контролна група, додека учесниците со високо образование се незначително помалку застапени споредено со соодветната контролна група.

² Во оваа категорија вклучени се сите типови на образование повисоко од средно образование.

Табела 7.3 Времетраење на невработеноста (примерок)

Активна мерка на пазарот на труд	До 1 година (%)		1-2 години (%)		2-3 години (%)		3-4 години (%)		Повеќе од 4 години (%)	
	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.
Обука за возачи (DR) 2016	45.2	47.3	29	16.2	12.9	14.9	3.2	6.8	9.7	14.9
Обука за возачи (DR) 2020	65.6	68.2	6.3	7.9	6.3	6.8	3.1	4.6	18.8	12.5
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	81.9	83.3	8.2	-	4.9	8.3	1.6	-	3.3	8.3
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	76.6	71.4	7.8	14.3	4.7	0	3.1	7.1	7.8	7.1
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	89.0	80.7	4.1	6.5	4.1	6.5	0.0	3.2	2.7	3.2
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	83.7	85.0	9.3	11.7	2.3	3.3	2.3	-	2.3	-
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	69.9	54.0	10.7	10.7	4.8	6.7	2.9	4.0	11.7	24.7
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	69.8	66.3	9.8	10.9	6.4	3.6	2.5	2.9	11.4	16.3
Субвенционирање на плати (WS) 2018	85.1	72.7	8.1	10.7	3.1	2.5	1.9	5.8	1.9	8.3
Субвенционирање на плати (WS) 2019	82.9	80.5	9.0	12.2	2.1	2.4	2.1	2.4	3.8	2.4

Извор: Пресметки на авторот

Од табела 7.3 може да се заклучи дека најзастапени меѓу учесниците и контролната група се невработени со претходно кратко траење на невработеноста. Освен тоа, воочливо е дека значителен дел претставуваат лицата со времетраење на невработеноста од 1 до 2 години, додека тн. многу долгорочно невработени (лица кои бараат работа повеќе од 4 години) најмногу се застапени кај обука за C, D и E категорија возачка дозвола и кај обуките за побарувани занимања.

Табела 7.4 Учество на обесправени групи (примерок)

Активна мерка на пазарот на труд	Млади (%)		Постари (%)		Попреченост (%)		Роми (%)		Без работно искуство (%)	
	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.
Обука за возачи (DR) 2016	19.3	18.9	-	1.3	-	1.3	3.2	-	32.3	24.3
Обука за возачи (DR) 2020	18.8	18.2	3.1	6.8	-	2.3	3.1	10.2	28.1	30.7
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	21.3	25.0	3.3	-	1.6	-	1.6	-	27.9	58.3
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	29.7	21.4	12.5	-	-	-	3.1	7.1	28.1	28.6
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	27.4	39.8	1.4	-	1.4	1.1	-	-	26.0	36.6
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	41.8	48.3	-	-	1.2	-	-	-	41.9	35.0
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	21.4	16.0	5.8	7.3	1.0	2.0	1.9	4.7	37.9	32.7
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	24.4	23.9	7.3	5.4	1.0	0.7	4.1	5.1	33.3	32.3
Субвенционирање на плати (WS) 2018	48.3	32.2	8.4	9.9	1.2	1.7	3.8	5.8	39.9	35.5
Субвенционирање на плати (WS) 2019	39.3	50.0	9.4	-	2.1	2.4	2.6	4.9	38.5	54.9

Извор: Пресметки на авторот

Во однос на застапеноста на обесправените категории население, од табела 7.4 може да се заклучи дека особено застапени во сите програми се младите и работниците без претходно работно искуство. Од друга страна, постарите работници, лицата со попречености и лицата од Ромска националност бележат значително пониски проценти на застапеност или пак воопшто не се застапени. Според тоа, ова сознание може да се употреби како индикатор за подобрување на таргетирањето на АМПТ преку зголемување на застапеноста од овие ранливи групи.

Табела 7.5 Мотивација за аплицирање (примерок)

Активна мерка на пазарот на труд	Вработување (%)		Поголема плата (%)		Нови вештини (%)		Промена на занимање (%)		Емигрирање (%)	
	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.
Обука за возачи (DR) 2016	35.5	29.7	16.1	5.4	41.9	64.9	6.4	-	-	-
Обука за возачи (DR) 2020	43.8	45.5	12.5	5.7	43.8	48.9	-	-	-	-
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	72.1	50.0	18.0	16.7	9.8	33.3	-	-	-	-
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	59.4	28.6	20.3	7.1	20.3	64.3	-	-	-	-
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	41.1	37.6	4.1	2.2	46.6	58.1	8.22	2.2	-	-
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	34.9	23.3	5.8	5.0	43.0	61.7	16.3	10.0	-	-
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	42.7	31.3	9.7	6.0	47.6	54.7	-	8.0	-	-
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	64.4	77.5	5.1	0.7	21.6	18.5	4.8	1.8	1.9	0.4
Субвенционирање на плати (WS) 2018	88.5	95.0	0.8	-	0.4	-	-	-	-	-
Субвенционирање на плати (WS) 2019	46.6	63.4	35.0	28.1	6.4	1.2	12.0	7.3	-	-

Извор: Пресметки на авторот

Од табела 7.5 очигледно е дека главни мотивации за аплицирање во посматраните АМПТ се вработување и стекнување нови вештини. Освен тоа, поголема плата претставува значајна мотивација за аплицирање кај обука за возачи и обуки за познат работодавец. Генерално, емиграцијата не претставува значајна мотивација, додека промена на занимањето би можело да се смета за значаен мотив за учесниците во обуки за напредни ИТ вештини во 2019 година.

Табела 7.6 Тековен статус на пазарот на труд, август 2021 (примерок)

Активна мерка на пазарот на труд	Тековно вработен (%)		Тековно невработен (%)		Неактивен (%)	
	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.
Обука за возачи (DR) 2016	58.0	16.2	32.3	83.8	9.7	-
Обука за возачи (DR) 2020	53.1	2.3	3.1	97.7	43.8	-
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	77.0	25.0	21.4	75	1.6	-
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	65.6	42.9	-	57.1	34.4	-
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	87.7	78.5	5.5	21.5	6.9	-
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	38.4	48.3	51.2	51.7	10.5	-
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	37.9	22.0	54.4	73.3	7.8	4.7
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	70.5	60.1	16.5	37.3	13.0	2.5
Субвенционирање на плати (WS) 2018	69.0	85.1	23.7	14.9	7.3	-
Субвенционирање на плати (WS) 2019	89.7	90.2	9.4	9.8	0.9	-

Извор: Пресметки на авторот

Според табела 7.6, статусот тековно вработен преовладува во однос на тековно невработен помеѓу учесниците во повеќето од АМПП. Исклучок е обуката за напредни ИТ вештини во 2019 година и обука за побарувани занимања во 2018 година. Спротивното е точно за апликантите од контролната група, каде генерално застапеноста на тековно невработените е поголема отколку тековно вработените лица.

Табела 7.7 Променливи на алтернативни исходи (примерок)

Активна мерка на пазарот на труд	Подобра финансиска состојба (%)		Подобри изгледи за вработување (%)		Бара работа (%)		Намера за емигрирање (%)	
	Treat.	Control	Treat.	Control	Treat.	Control	Treat.	Control
Обука за возачи (DR) 2016	19.3	2.7	41.9	2.7	67.7	78.4	58.1	52.7
Обука за возачи (DR) 2020	25.0	-	25.0	-	59.4	84.0	53.1	51.1
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	45.9	-	36.0	-	39.3	58.3	24.6	25.0
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	25.0	-	25.0	-	40.6	64.3	32.8	21.4
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	45.2	19.4	32.9	9.7	21.9	24.7	21.9	14.0
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	19.8	18.2	21.8	18.7	66.9	58.4	45.7	39.1
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	18.5	1.3	17.5	1.3	45.6	70.0	31.1	43.3
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	36.8	25.4	34.3	23.6	23.8	31.2	15.9	4.7
Субвенционирање на плати (WS) 2018	15.0	14.1	14.2	9.1	19.5	17.4	2.7	-
Субвенционирање на плати (WS) 2019	9.0	1.2	9.4	3.7	25.2	30.5	27.8	56.1

Извор: Пресметки на авторот

Во однос на променливите на алтернативни исходи, перцепцијата за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување генерално е повисока помеѓу учесниците споредено со контролната група. Во спротивно, апликантите од контролната група повеќе се склони кон барање работа, додека резултатите во однос на намерата за емигрирање се мешани.

ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА АКТИВНИТЕ МЕРКИ НА
ПАЗАРОТ НА ТРУД ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Табела 7.8 Месечна плата (примерок)

Активна мерка на пазарот на труд	0 – 14.449 (%)		15.000 – 19.999 (%)		20.000 – 24.999 (%)		25.000 – 34.999 (%)		35.000 and above (%)	
	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.
Обука за возачи (DR) 2016	-	8.3	44.4	58.3	33.3	33.3	11.1	-	11.1	-
Обука за возачи (DR) 2020	5.9	-	52.9	50.0	23.5	50.0	17.6	-	-	-
Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2018	23.9	-	69.6	100.0	4.35	-	2.17	-	-	-
Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2019	19.5	-	65.9	-	9.8	100.0	4.9	-	-	-
Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2017/18	4.5	-	25.0	20.3	45.5	65.2	25.0	14.5	-	-
Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2019	4.3	1.2	17.1	35.4	50.0	36.6	22.9	26.8	5.7	-
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	3.2	-	9.7	39.3	71.0	57.1	16.1	3.6	-	-
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	8.0	4.3	8.0	26.1	40.0	34.8	32.0	34.8	12.0	-
Субвенционирање на плати (WS) 2018	-	-	61.3	58.9	36.9	41.1	1.8	-	-	-
Субвенционирање на плати (WS) 2019	2.0	-	41.5	61.1	41.0	33.3	15.5	5.5	-	-

Извор: Пресметки на авторот

Според податоците од табела 7.8, може да се оцени просечната месечна плата за учесниците и контролната група за секоја АМПТ. Имено, највисока просечна месечна плата се забележува помеѓу учесниците во обуки за напредни ИТ вештини, следени од учесниците во обука за возачи, обука за побарувани занимања и обуки за познат работодавец. Просечните месечни плати кај корисниците на субвенции за плати се повисоки од платите на учесниците во обуки за познат работодавец но, пониски од учесниците во обуки за напредни ИТ вештини.

8. Техника за оценување

Изборот на методот за евалуација зависи од достапноста на податоците, природата на програмата и како се прави селекцијата за учество. Бидејќи сме ограничени со користење на пост-програмски податоци, анализата се заснова на квази-експериментален пристап каде што програмите се оценуваат экс-пост. Имено, со оглед на тоа дека контролна група не постои, таа мора да се создади и колку што е можно поблиску да се впари според опсервираните карактеристики на учесниците во програмата. Овие методи се нарекуваат квази-експериментални бидејќи се обидуваат да креираат слична ситуација како кај контролиран експеримент. Во овој случај не постои единствен метод кој се претпочита во сите околности, и затоа можат да се применат различни алтернативни техники (Caliendo and Hujer, 2005; Gertler et al., 2016).

Во истражувањето применет е методот на впарување со оценка на склоност. Овој метод се заснова на претпоставката дека разликите меѓу учесниците и контролната група кои заеднички ја определуваат нивната одлука за учество и посматраниот исход се опсервирани од податоците. Впарувањето е резултат на споредување на учесници и со апликанти од контролната група, давајќи поголема тежина на оние кои се повеќе слични со учесниците. Во овој контекст, се користи логистичка регресија со цел да се пресметаат оценките а склоност. Потоа се споредуваат исходите на учениците со оние на апликантите од контролната група кои имаат слични оценки на склоност со цел да се добие ефектот од програмата. Техничките аспекти на оценувањето засновано врз процедурата на впарување со оценка на склоност е развиен во според Рој-Рубин моделот³ вкој е презентиран во рамката 8.1.

Постојат повеќе алгоритми за впарување кои се предложени во литературата како што се: впарување на најблизок сосед, впарување со радиус на шестар и Кернел впарување (Loi and Rodrigues, 2012). Изборот на алгоритмот за впарување не е тривијална работа бидејќи вклучува компромис помеѓу пристрасноста и варијансата. Квалитетот на процедурата за впарување се вреднува врз основа на способноста за балансирање на контролната и третираната група во поглед на коваријансите кои се користат за впарување со оценка на склоност. Основната идеја е да се спореди распределбата на коваријансите во две групи пред и по впарувањето со оценка на склоност.

Постојат повеќе аргументи „за“ и „против“ за користење на методот за впарување со оценка на склоност. Од една страна тој се карактеризира со едноставност во пресметување на стандардно отклонување и заеднички тест на значајност. Освен тоа, методот на впарување не наметнува никаква претпоставка за функционална форма за равенката на исходот и, според тоа, не подлежи на пристрасност заради погрешна спецификација. Сепак, во пракса може да се случи нкои од учесниците да не се впарат со лица од контролната група со слични оценки на склоност. Во техничка смисла, можеен е недостаток на заедничка поддршка, или недостаток на преклопување помеѓу оценките на склоностна учесниците во програмата и оние од редот на контролната група. Имајќи ги предвид овие карактеристики на методот на впарување со оценка на склоност, за проверка на робусноста на оценките ќе бидат применети и други методи за оценување.

³ Developed by A.D. Roy and D.B. Rubin.

Рамка 8.1 Впарување со оценка на склоност

Со Y^T да го означиме исходот кога лицето учествува во програмата, додека со Y^C го означуваме исходот кога лицето не учествува со АМПТ (контролна група).

Освен тоа, воведуваме бинарен индикатор на доделување D кој определува дали лицето добива третман ($D=1$) или не ($D=0$).

Просечниот ефект на третманот врз третираните лица (АТТ) се дефинира на следниов начин:

$$ATT = E(Y^T - Y^C | D=1) = E(Y^T | D=1) - E(Y^C | D=1)$$

АТТ го покажува очекуваниот ефект на програмата за лицата кои фактички учествувале. Сепак, не е можно да се утврди споредбен случај $E(Y^C | D=1)$ т.е. просечен исход за лицата кои учествувале во програмата доколку истите не учествувале. Според тоа, АТТ не може да се определи без натамошни претпоставки. Но, доколку ги опсервираме сите фактори кои заеднички влијаат врз исходот и одлуката за учество, тогаш под услов на тие фактори (X), одлуката за учество и исходите се независни.

Методот на впарување со оценка на склоност создава споредлива група од нетретираните опсервации преку впарување на третираните опсервации со една или повеќе опсервации од примерокот на нетретирани, врз основа на опсервирани карактеристики. Оценките на склоност се користат за избор на споредлива група за секоја третирана група врз основа на следниве три чекори:

Прво, за секоја АМПТ се оценува модел на логистичка регресија каде зависната променлива е бинарна и добива вредност 1 за лицата кои учествувале во интервенцијата, а 0 доколку не учествувале. За објаснувачки променливи се земаат сите опсервирани атрибути кои можат да влијаат врз учеството, но не се под влијание на интервенцијата.

Второ, аутпутот од овие модели на селекција се користи за да се се оценат веројатностите на избор под услов X (т.н. оценки на склоност) за секој учесник и потенцијално лице за споредба од контролната група. Според тоа, оценката на склоност за едно лице е оценетата вредност од равенката за учество. По пресметувањето на оценките на склоност за сите опсервации, се дефинира регион на заедничка поддршка.

Трето, за секој учесник од третираната група се избира потенцијално лице за споредба од контролната група врз основа на нивните оценки на склоност.

Откако е направено впарување, се спроведува тест за балансираност преку споредување на просечните карактеристики на третираната и контролната група. При тоа, не би требало да постојат значајни разлики во просечните карактеристики помеѓу двете групи.

На крај, оценката на влијанието се пресметува прво, преку пресметување на разлика помеѓу индикаторот за третираното лице и просечната вредност за впарените спордбени лица и второ, со упросечување на сите овие разлики. ■

9. Оценка на влијанието за програмите

За секој тип на АМПТ и за секој учесник во програмата по учеството, определен е исходот спореден со спротивниот исход т.е. доколку лицето не учествувало во програмата. Разликата помеѓу опсервираниот исход и спротивниот исход се користи како мерка за влијание на програмата. Еден од главните проблеми при изборот на примерок претставува тн. примерочно отклонување (пристрасност) што, од своја страна, може да влијае врз точноста на исходите. Примерочното отклонување значи дека помеѓу еден учесник и апликант од контролната група може да се согледа подобар исход заради разлики во карактеристиките на лицата од двете групи, а не заради учество во програмата.

За таа цел, оценети се индивидуалните веројатности за учество во програмата, во зависност од група на опсервирани карактеристики. Тоа е спроведено со користење на стандардна Probit регресија врз третираните и нетретираните лица. Оценетите коефициенти обезбедуваат увид во факторите кои влијаат врз изборот за учество но, исто така, може да ги опфатат и факторите на осипување од анкетата, т.е. факторите што ги објаснуваат разликите во стапките на неодговор кај учесниците и контролната група. Врз основа на оценетиот Probit модел понатаму, засекое лице учесник или припадник на контролната група се пресметува оценката на склоност.

Оценките на склоност се користат за впарување на учесниците со споредливи неучесници. За секое третирано лице, се трага по најблиското лице од контролната група кој е најблизок сосед во смисла на предвидена веројатност да биде третиран. Со други зборови, за секој пар што се состои од учесник и неучесник, минимизирана е апсолутната разлика во оценетата склоност за учество во определена програма. За да се осигураме дека впарените лица имаат разумно слични веројатности да бидат третирани, ги исклучуваме учесниците за кои предвидената веројатност за учество во програмата е поголема од било кое лице во контролната група. На овој начин се постигнува заедничка поддршка. Алтернативни постапки за впарување се користени за проверка на робустноста.

Освен тоа, понатаму влијанието на АМПТ врз променливите на исход го истражуваме за посебни обесправени сегменти преку дезагрегирање на просечниот ефект на третманот врз третираните лица. Во овој контекст, особено внимание е посветено врз младите, жените, невработените од рурални средини, невработени без работно искуство и многу долго невработените лица. Дезагрегирање е направено само за оние променливи на исход каде што е идентификувано статистички значајно влијание.

На крај, спроведена е евалуација на квалитетот на впарување. Тоа е направено преку споредување на стандардизирано просечно отклонување пред впарувањето со стандардизирано просечно отклонување по впарувањето. Освен тоа, повторно се оценети оценките на склоност за впарениот примерок за да се пресмета псевдо- R^2 пред и по впарувањето. Исто така, како дополнителен индикатор за квалитетот на впарување презентирани е и бројот на опсервации кои немаат заедничка поддршка во апсолутна и релативна смисла.

9.1 Обука за возачи (DR) 2016

Табела 9.1.1 Обука за возачи (DR) 2016, споредба на средни вредности

Опсервирани променливи		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	31.9	34.7	-2.758	0.130
	Пол (1=маж)	1.000	0.986	0.013	0.520
	Рурално	0.355	0.216	0.139	0.141
	Оженет	0.742	0.514	0.228	0.031**
Домаќинство	Големина на домаќинство	4.129	2.932	1.197	0.000***
	Број на членови под 15 год.	1.032	0.554	0.478	0.010***
	Број на вработени членови	1.193	0.838	0.356	0.025**
	Број на невработени членови	1.839	1.176	0.663	0.003***
	Број на пензионирани членови	0.226	0.365	-0.139	0.250
Чов. капитал	Основно образование	0.065	0.094	-0.030	0.619
	Средно образование	0.806	0.729	0.077	0.411
	Високо образование	0.129	0.162	-0.033	0.670
	Претходно работно искуство	0.677	0.757	-0.079	0.407
	Краткорочно невработен (до 1 година)	0.452	0.473	-0.021	0.843
Ранливи	Многу долго невработен (над 4 години)	0.097	0.149	-0.052	0.480
	Млад	0.193	0.189	0.004	0.959
	Постар	0.000	0.014	-0.009	0.520
	Попреченост	0.000	0.013	-0.013	0.520
	Ром	0.032	0.000	0.032	0.123

Променливи на исход		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Регист.	Тековно вработен	0.516	0.500	0.016	0.882
	Тековно невработен	0.323	0.148	0.174	0.043**
	Тековно непознато	0.161	0.176	-0.014	0.860
Податоци анкета	Вработен	0.580	0.162	0.418	0.000***
	Невработен	0.322	0.837	-0.515	0.000***
	Плата	23055	18958	4097	0.079*
	Траен договор	0.555	0.083	0.472	0.007***
	Подобра финансиска состојба	0.193	0.027	0.166	0.003***
	Подобри изгледи за вработување	0.419	0.027	0.392	0.000***
	Бара работа	0.677	0.784	-0.106	0.254
	Намера да емигрира	0.580	0.527	0.054	0.619

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.1.1 може да се забележи статистички значајна разлика помеѓу учесниците и контролната група кај следниве опсервирани променливи: брачен статус, големина на домаќинство, број на членови под 15 годишна возраст, број на вработени и невработени членови во домаќинството.

Табела 9.1.2 Обука за возачи (DR) 2016, Коефициенти на оценка на склоност (Probit модел)

Observables		Coefficient	Std. error	p-value
Соц.-дем.	Возраст	-.0242313	.0168915	0.151
	Рурално	.1867401	.3517583	0.596
	Оженет	.0130431	.4514266	0.977
Домаќинство	Големина на домаќинство	.3036612	.2599625	0.243
	Број на членови под 15 год.	.0201478	.266968	0.940
	Број на вработени членови	.2243695	.306956	0.465
	Број на невработени членови	.2038273	.25358	0.422
	Број на пензионирани членови	-.141488	.3352984	0.673

Чов. капитал	Основно образование	-1.400754	.899803	0.120
	Средно образование	-1.201574	.7465639	0.108
	Високо образование	-1.315398	.765503	0.086*
	Претходно работно искуство	-.2028059	.3519685	0.564
	Краткорочно невработен (до 1 год.)	.1358054	.2969518	0.647

Забелешка: */**/*** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.1.2, единствено поседување високо образование претставува статистички значајна опсервирана променлива што има влијание врз веројатноста за учество во обука за возачи. Имено, невработено лице со високо образование има помала веројатност да учествува во овој тип на обука.

Табела 9.1.3 Обука за возачи (DR) 2016, ефекти на третманот врз променливите на исход

Променливи на исход	Разлика		Станд. грешка		t-статистика	
	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ
Вработен	0.418	0.571	0.088	0.143	4.73	4.00**
Невработен	-0.515	-0.714	0.086	0.130	-5.96	-5.48**
Плата	4097	3889	2255	2460	1.82	1.58
Траен договор	0.472	0.444	0.163	0.176	2.90	2.53**
Подобра финанс. состојба	0.166	0.190	0.166	0.190	3.03	1.61
Подобри изгледи за вработ.	0.392	0.429	0.065	0.132	6.04	3.25**
Бара работа	-0.106	0.000	0.092	0.161	-1.15	0.00
Намера да емигрира	0.053	0.143	0.107	0.182	0.50	0.78

Забелешка: */**/*** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.1.3, учеството во обука за возачи има статистички значајно позитивно влијание врз вработеноста, поседување на траен договор и подобри изгледи за вработување, додека пак, нејзиното влијание врз невработеноста е негативно и статистички значајно.

ТТабела 9.1.4 Обука за возачи (DR) 2016, расчленет АТТ за ранливите категории

Променливи на исход	Возраст		Пол		Место на живеење		Работно искуство		Невработеност	
	Млади	стари	жена	маж	рурално	урбано	без	со	мн. долга	кратка
Вработен	0.833	0.320	-	0.387	0.091	0.550	0.300	0.476	-	0.464
Невработен	-0.833	-0.440	-	-0.484	-0.182	-0.650	-0.400	-0.571	-	-0.571
Траен договор	-	0.385	-	0.500	0.600	0.462	0.750	0.429	-	-
Подобри изгледи за вработ.	0.333	0.360	-	0.355	0.182	0.400	0.400	0.429	0.667	0.321

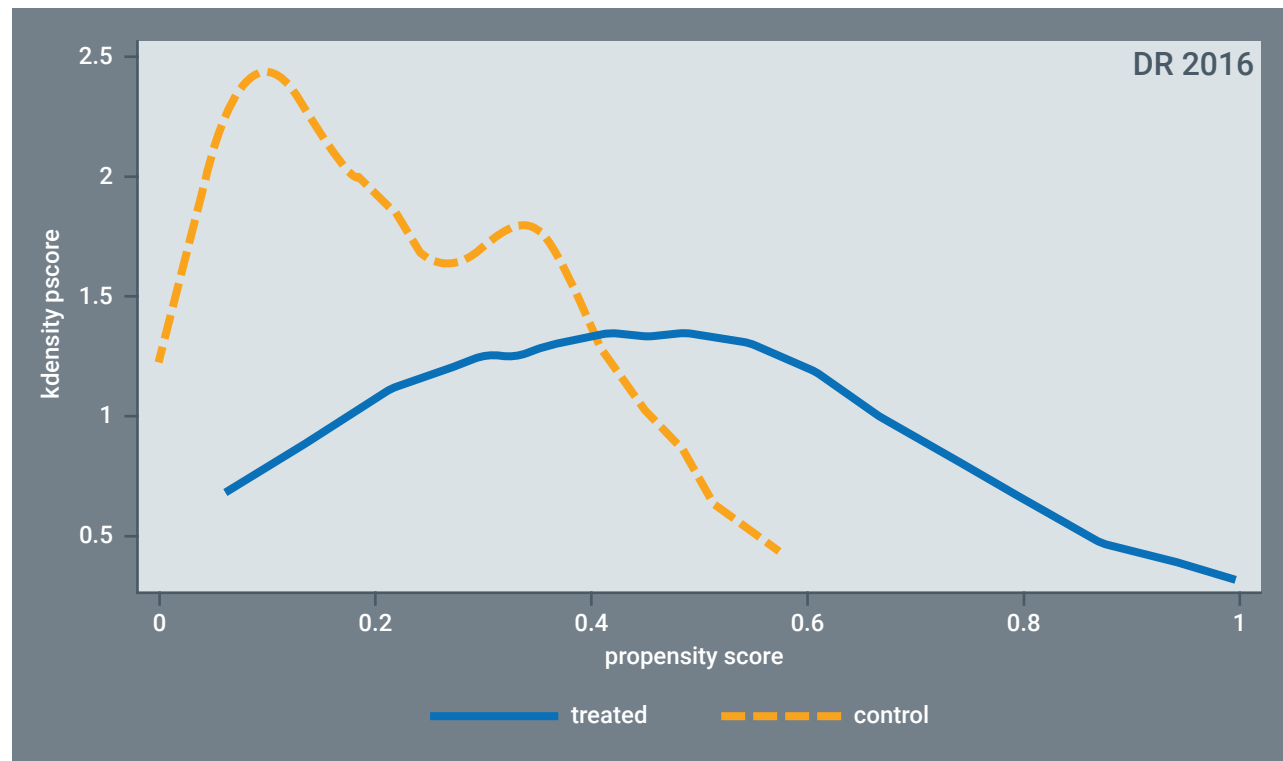
Забелешка: Оценка заснована врз впарување на најблизок сосед само за статистички значајни променливи на исход.

Според табела 9.1.4, може да се извлечат следниве заклучоци во однос на влијанието на обуката за возачи врз ранливите групи:

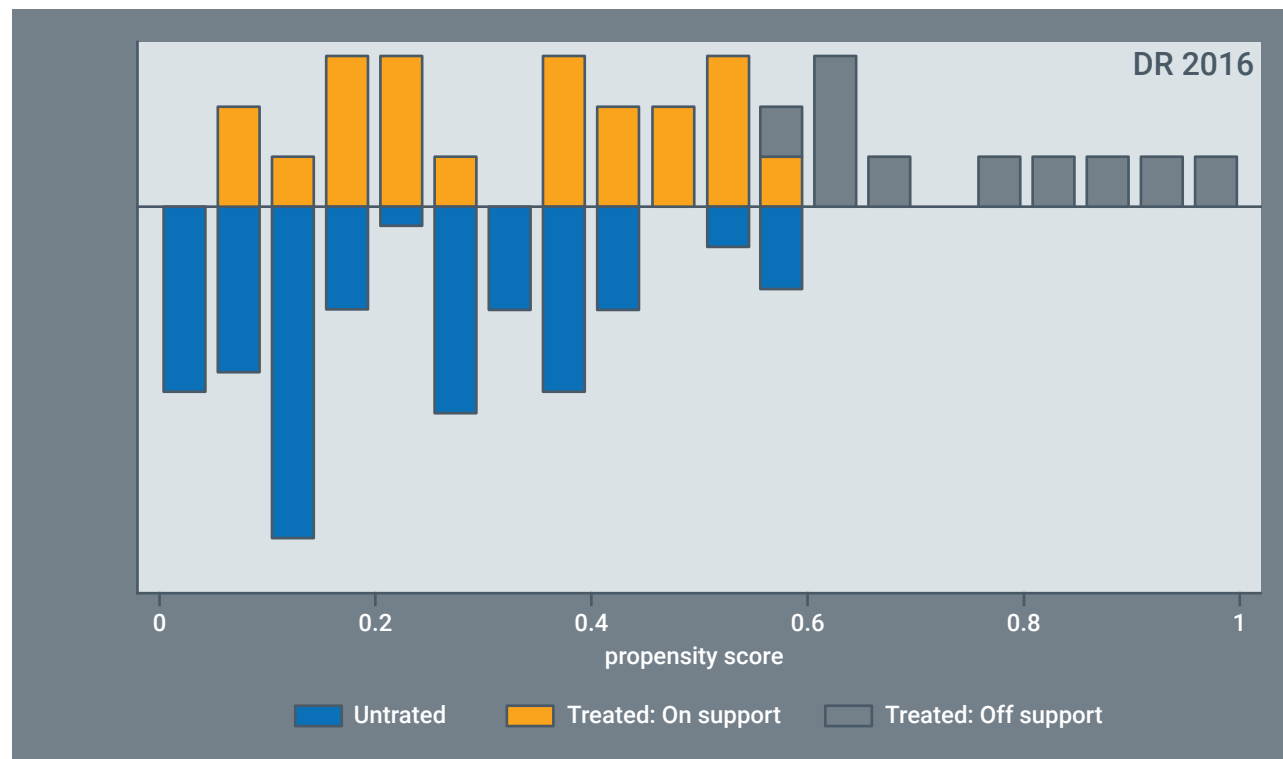
- Младите се во поповолна положба отколку повозрасните невработени vis-à-vis веројатноста да се биде вработен и да се биде невработен but, но тие согледуваат нешто полоши изгледи за вработување;
- Бидејќи жените не учествуваат во оваа АМПТ, не сме во можност да извлечеме заклучоци во однос на нивната позиција споредена со мажите;
- Невработените од рурални подрачја се во подобра положба отколку оние од урбаните подрачја vis-à-vis веројатноста да се биде вработен но се во понеповолна положба во поглед на веројатноста за невработен; освен тоа, тие се соочуваат со поголема веројатност да имаат траен договор но, согледуваат полоши изгледи за вработување;
- Невработените без работно искуство се во полоша положба отколку оние со работно искуство vis-à-vis веројатноста да се биде вработен и веројатноста за невработен; освен тоа, тие се соочуваат со поголема веројатност да имаат траен договор и слична перцепција за изгледите за вработување како невработените со претходно работно искуство;
- Многу долго невработените се во полоша положба споредено со оние кои имаат пократка невработеност во поглед на перцепцијата на изгледите за вработување

Распределбата на оценката на склоност и квалитетот на впарување претставени се на графикон 9.1.1 и графикон 9.1.2 соодветно..

Графикон 9.1.1 Обука за возачи (DR) 2016, Распределба на оценката на склоност

Графикон 9.1.2 Обука за возачи (DR) 2016, Квалитет на впарување

9.2 Обука за возачи (DR) 2020

Табела 9.2.1 Обука за возачи (DR) 2020, споредба на средни вредности

Опсервирани променливи		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Соц.-Дем.	Возраст	34	34.9	-0.900	0.650
	Пол (1=маж)	1.000	0.989	0.011	0.549
	Рурално	0.344	0.386	-0.043	0.673
	Оженет	0.656	0.602	0.054	0.594
Домаќинство	Големина на домаќинство	4.062	3.057	1.006	0.000***
	Број на членови под 15 год.	0.875	0.398	0.477	0.003***
	Број на вработени членови	1.313	0.909	0.403	0.009***
	Број на невработени членови	1.656	1.329	0.327	0.089*
	Број на пензионирани членови	0.281	0.420	-0.139	0.237
Чов. капитал	Основно образование	0.094	0.239	-0.145	0.081*
	Средно образование	0.844	0.614	0.230	0.017**
	Високо образование	0.063	0.114	-0.051	0.413
	Претходно работно искуство	0.719	0.693	0.026	0.789
	Краткорочно невработен (до 1 година)	0.656	0.682	-0.026	0.794
Ранливи	Многу долго невработен (над 4 години)	0.187	0.125	0.063	0.389
	Млад	0.188	0.182	0.006	0.944
	Постар	0.031	0.068	-0.037	0.449
	Попреченост	0.000	0.023	-0.023	0.394
	Ром	0.031	0.102	-0.071	0.216
Променливи на исход		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Регист.	Тековно вработен	0.406	0.307	0.099	0.311
	Тековно невработен	0.500	0.534	-0.034	0.743
	Тековно непознато	0.062	0.136	-0.073	0.269

Податоци анкета	Вработен	0.531	0.023	0.508	0.000***
	Невработен	0.031	0.977	-0.946	0.000***
	Плата	20588	20000	588	0.870
	Траен договор	0.353	0.500	-0.147	0.703
	Подобро финансиска состојба	0.250	0.000	0.250	0.000***
	Подобри изгледи за вработување	0.250	0.000	0.250	0.000***
	Бара работа	0.594	0.841	-0.247	0.004***
	Намера да емигрира	0.531	0.511	0.019	0.849

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.2.1 може да се согледа дека статистички значајна разлика помеѓу учесниците и контролната група постои кај следниве опсервирани променливи: Големината на домаќинство, број на членови на домаќинство под 15 год., број на вработени членови, број на невработени членови, основно образование и средно образование.

Табела 9.2.2 Обука за возачи (DR) 2020, Коефициенти на оценка на склоност (Probit модел)

Опсервирани променливи		Коефициент	Ст. грешка	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	-.0138225	.0132523	0.297
	Рурално	-.1817992	.298983	0.543
	Оженет	-.4348596	.362445	0.230
Домаќинство	Големината на домаќинство	-.2422613	.6786035	0.721
	Број на членови под 15 год.	.9418523	.6900906	0.172
	Број на вработени членови	.7594344	.6950646	0.275
	Број на невработени членови	.565412	.6602306	0.392
	Број на пензионирани членови	.0097121	.7059477	0.989
Чов. капитал	Основно образование	-1.318947	.7361022	0.073*
	Средно образование	-.8055898	.6099657	0.187
	Високо образование	-1.016871	.7083994	0.151
	Претходно работно искуство	-.1893165	.3543433	0.593
	Краткорочно невработен (до 1 год.)	-.2077803	.2819056	0.461

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.2.2, само основно образование се појавува како статистички значајна опсервирана променлива која врши влијание врз веројатноста на учество во обука за возачи. Имено, невработените со основно образование имаат помали изгледи за учество во овој тип на обука.

Табела 9.2.3 Обука за возачи (DR) 2020, ефекти на третманот врз променливите на исход

Променливи на исход	Разлика		Станд. грешка		t-статистика	
	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ
Вработен	0.508	0.313	0.059	0.110	8.49	2.50**
Невработен	-0.946	-0.781	0.032	0.067	-29.12	-8.11***
Плата	-	-	-	-	-	-
Траен договор	-	-	-	-	-	-
Подобро финанс. состојба	0.250	0.241	0.046	0.081	5.37	2.98**
Подобри изгледи за вработување	0.250	0.241	0.046	0.081	5.37	2.98**
Бара работа	-0.247	-0.103	0.084	0.129	-2.95	-0.70
Намера да емигрира	0.019	0.103	0.104	0.167	0.19	0.62

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно..

Според табела 9.2.3, учеството во обука за возачи има статистички значајно позитивно влијание врз вработеноста и перцепциите за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување, додека нејзиното влијание врз невработеноста е негативно и статистички значајно.

ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА АКТИВНИТЕ МЕРКИ НА
ПАЗАРОТ НА ТРУД ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Табела 9.2.4 Обука за возачи (DR) 2020, расчленет АТТ за ранливите категории

Променливи на исход	Возраст		Пол		Место на живеење		Работно искуство		Невработеност	
	Млади	стари	жена	маж	рурално	урбано	без	со	мн.долга	кратка
Вработен	0.833	0.423	-	0.469	0.364	0.619	0.667	0.435	-	0.654
Невработен	-	-0.923	-	-0.906	-	-0.952	-	-0.913	-	-0.962
Подобра финанс. состојба	0.833	0.115	-	0.250	0.273	0.238	0.333	0.217	-	0.308
Подобри изгледи за вработ.	0.833	0.115	-	0.250	0.273	0.238	0.333	0.217	-	0.308

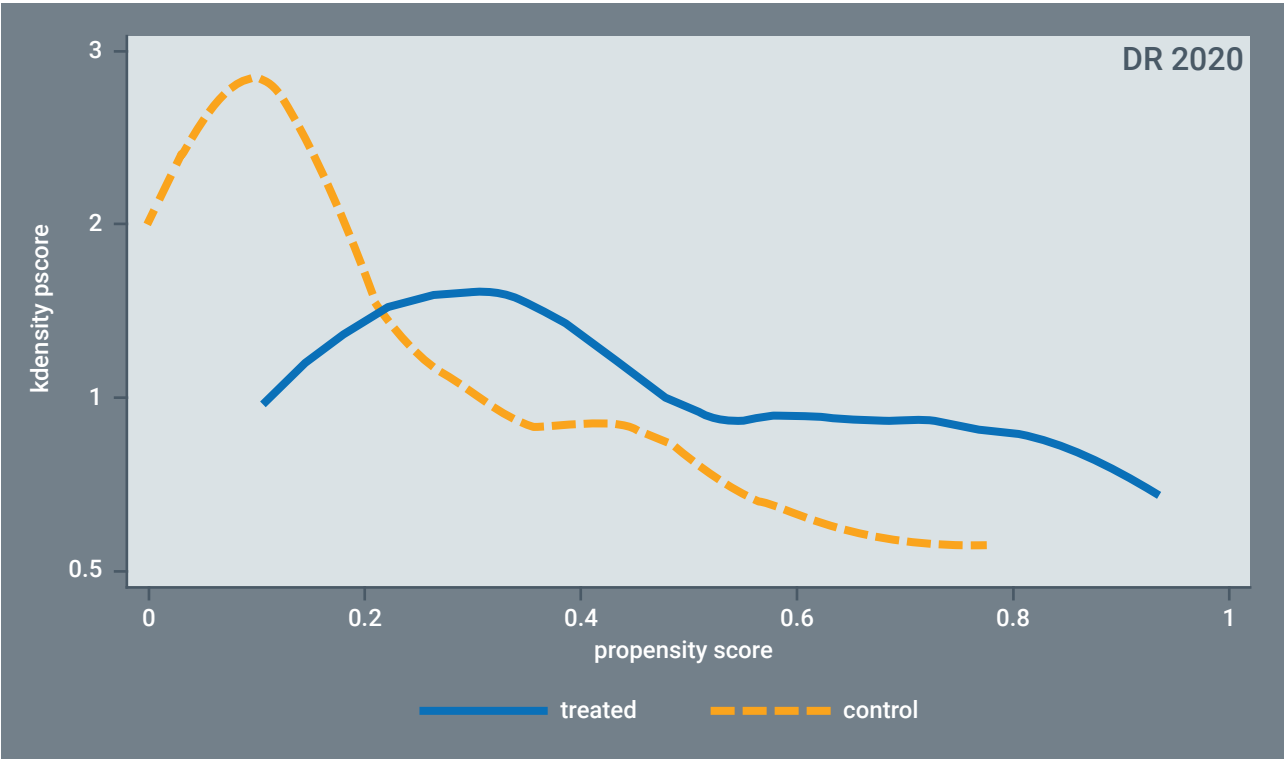
Забелешка: Оценка заснована врз впарување на најблизок сосед само за статистички значајни променливи на исход.

Според табела 9.2.4, може да се извлечат следниве заклучоци во однос на влијанието на обуката за возачи врз ранливите групи:

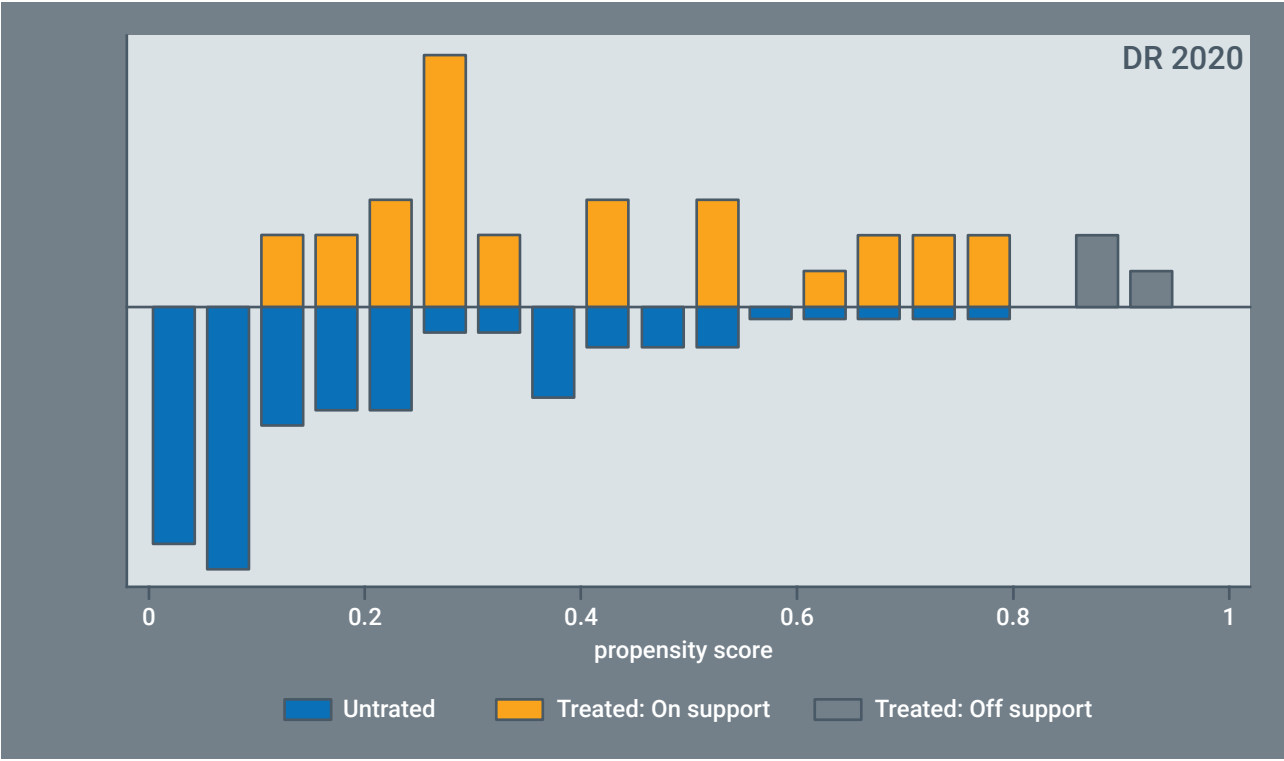
- Младите се во подобра положба од повозрасните невработени vis-à-vis веројатноста да бидат вработени и имаат значително поголема перцепција за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување;
- Со оглде на тоа што жените не учествуваат во оваа АМПТ, не сме во можност да извлечеме заклучоци во однос на нивната позиција споредена со мажите;
- Невработените од рурални подрачја се во полоша положба отколку оние од урбани подрачја vis-à-vis веројатноста да бидат вработени и имаат незначително повисоки перцепции за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување;
- Невработените без работно искуство се во подобра положба отколку оние со работно искуство vis-à-vis веројатноста да бидат вработени и имаат незначително повисоки перцепции за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување;
- Релативната позиција на многу долго невработените лица не е можно да се оцени заради нивната недоволна застапеност помеѓу учесниците во оваа АМПТ

Распределбата на оценката на склоност и квалитетот на впарување претставени се на графикон 9.2.1 and графикон 9.2.2 соодветно.

Графикон 9.2.1 Обука за возачи (DR) 2020, Распределба на оценката на склоност

Графикон 9.2.2 Обука за возачи (DR) 2020, Квалитет на впарување

9.3 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2018

Табела 9.3.1 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2018, споредба на средни вредности

Опсервирани променливи		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	36.7	36.6	0.105	0.975
	Пол (1=маж)	0.328	0.333	-0.005	0.971
	Рурално	0.295	0.500	-0.205	0.172
	Оженет	0.852	0.500	0.352	0.005***
Домаќинство	Големина на домаќинство	3.984	3.833	0.150	0.716
	Број на членови под 15 год.	0.869	0.583	0.285	0.372
	Број на вработени членови	1.590	1.083	0.507	0.054**
	Број на невработени членови	0.885	1.916	-1.031	0.039**
	Број на пензионирани членови	0.279	0.250	0.029	0.866
Чов. капитал	Основно образование	0.246	0.500	-0.254	0.077*
	Средно образование	0.721	0.500	0.221	0.135
	Високо образование	0.016	0.000	0.016	0.660
	Претходно работно искуство	0.721	0.417	0.305	0.041**
	Краткорочно невработен (до 1 година)	0.820	0.833	-0.014	0.912
Ранливи	Многу долго невработен (над 4 години)	0.033	0.083	-0.050	0.427
	Млад	0.213	0.250	-0.037	0.781
	Постар	0.033	0.000	0.033	0.531
	Попреченост	0.016	0.000	0.016	0.661
	Ром	0.016	0.000	0.016	0.661
Променливи на исход		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Регист.	Тековно вработен	0.754	0.500	0.254	0.077*
	Тековно невработен	0.147	0.167	-0.019	0.868
	Тековно непознато	0.049	0.083	-0.034	0.640

Податоци анкета	Вработен	0.770	0.250	0.520	0.000***
	Невработен	0.213	0.750	-0.537	0.000***
	Плата	17337	17500	-163	0.899
	Траен договор	0.674	0.333	0.341	0.238
	Подобро финансиска состојба	0.459	0.000	0.459	0.002***
	Подобри изгледи за вработување	0.361	0.000	0.361	0.012***
	Бара работа	0.393	0.583	-0.190	0.229
	Намера да емигрира	0.246	0.250	-0.004	0.976

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.3.1 може да се забележи дека статистички значајна разлика помеѓу учесниците и контролната група е утврдена за следниве опсервирани променливи: брачен статус, број на вработени членови во домаќинството, број на невработени членови во домаќинството, основно образование и поседување претходно работно искуство.

Табела 9.3.2 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2018, Коефициенти на оценка на склоност (Probit модел)

Опсервирани променливи		Коефициент	Ст. грешка	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	-.0238225	.0417944	0.569
	Пол (1=маж)	.3962214	.4868279	0.416
	Рурално	-.361175	.5229903	0.490
	Оженет	1.137009	.6749109	0.092*
Домаќинство	Големина на домаќинство	4.378614	379.481	0.991
	Број на членови под 15 год.	-4.295072	379.4812	0.991
	Број на вработени членови	-3.863669	379.4815	0.992
	Број на невработени членови	-4.302481	379.4811	0.991
	Број на пензионирани членови	-3.558763	379.4816	0.993
Чов. капитал	Основно образование	-3.674831	2192.383	0.999
	Средно образование	-3.740533	2192.383	0.999
	Претходно работно искуство	.7123254	.6178908	0.249
	Краткорочно невработен (до 1 год.)	-.3436768	.607675	0.572

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.3.2, само брачниот статус се јавува како статистички значајна опсервирана променлива која има влијание врз веројатноста за учество во обука за познат работодавец. Имено, оженети невработени имаат поголеми изгледи за учество во споредба со неженетите во овој тип на обука.

Табела 9.3.3 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2018, ефекти на третманот врз променливите на исход

Променливи на исход	Разлика		Станд. грешка		t-статистика	
	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ
Вработен	0.520	0.063	0.135	0.241	3.79	0.26
Невработен	-0.537	-0.063	0.132	0.241	-4.00	-0.26
Плата	-	-	-	-	-	-
Траен договор	-	-	-	-	-	-
Подобра финанс. состојба	0.459	0.312	0.146	0.120	3.09	2.61**
Подобри изгледи за вработ.	0.361	0.312	0.141	0.120	2.51	2.61**
Бара работа	-0.190	0.000	0.157	0.248	-1.21	0.00
Намера да емигрира	-0.004	-0.188	0.138	0.228	-0.03	-0.82

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.3.3, учеството во обука за познат работодавец има статистички значајно позитивно влијание врз перцепциите за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување.

Табела 9.3.4 Training for known employer (ТКЕ) 2018, расчленет АТТ за ранливите категории

Променливи на исход	Возраст		Пол		Место на живеење		Работно искуство		Невработеност	
	млади	стари	жена	маж	рурално	урбано	без	со	мн.долга	кратка
Подобра финанс. состојба	0.385	0.479	0.439	0.500	0.222	0.558	0.353	0.500	0.458	0.500
Подобри изгледи за вработ.	0.385	0.354	0.341	0.400	0.111	0.465	0.294	0.386	0.356	0.386

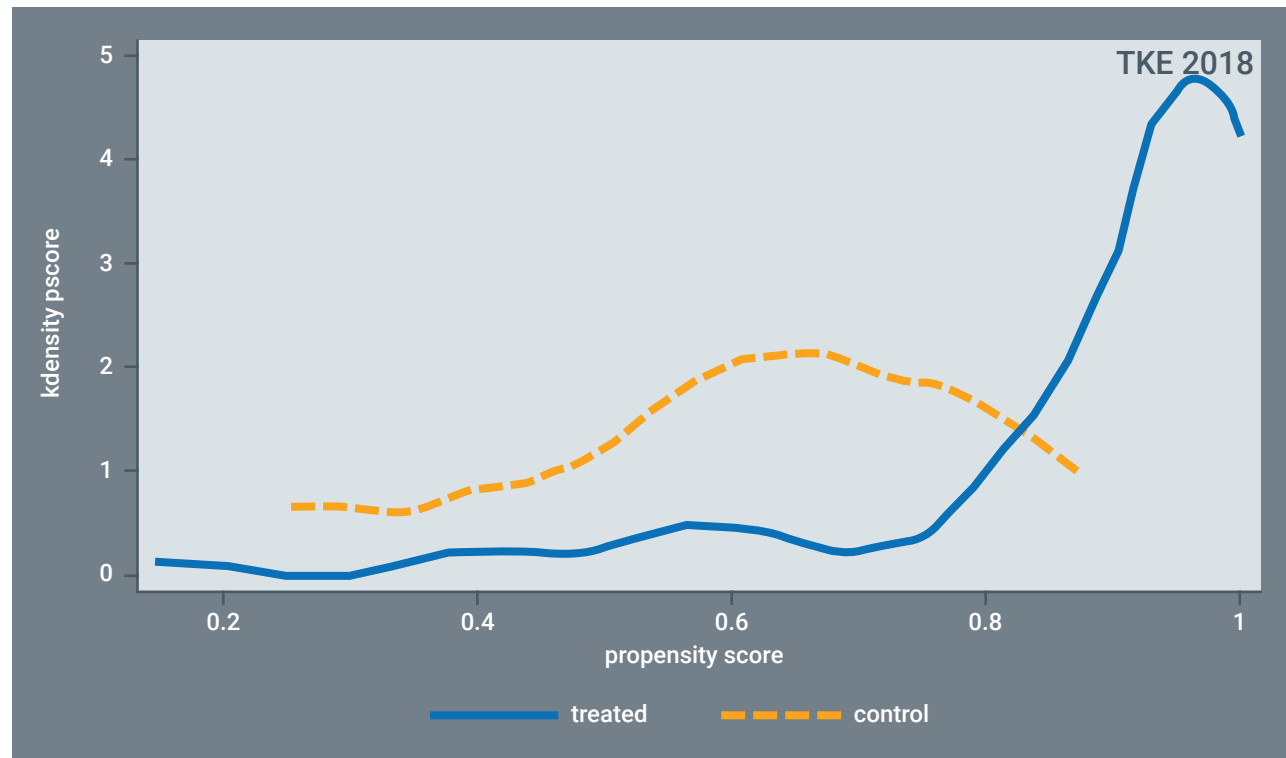
Забелешка: Оценка заснована врз впарување на најблизок сосед само за статистички значајни променливи на исход.

Според табела 9.3.4, може да се извлечат следниве заклучоци во однос на влијанието на обуката за познат работодавец врз ранливите групи:

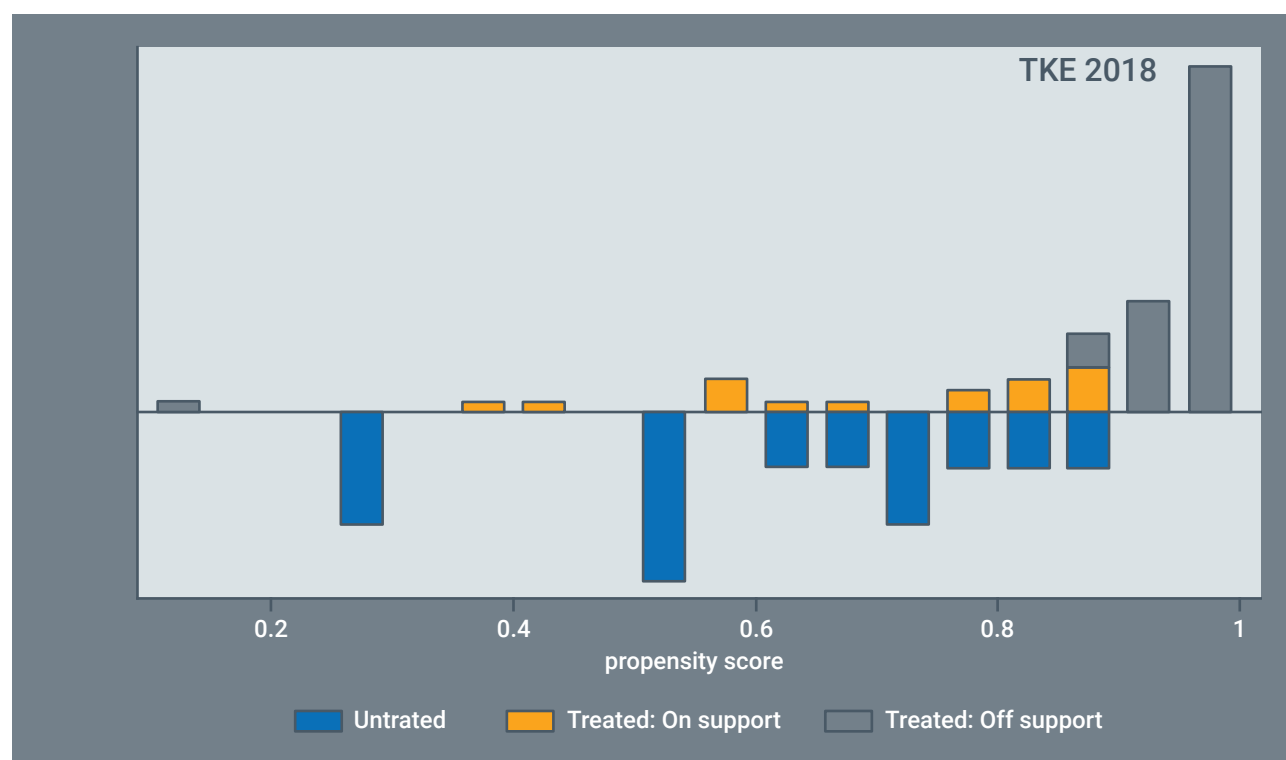
- Младите се во полоша положба отколку повозрасните невработени vis-à-vis нивната перцепција за идната финансиска состојба но, тие се незначително во подобра положба во однос на перцепцијата на изгледите за вработување;
- Невработените жените се во полоша положба од невработените мажи во однос на нивните перцепции за идната финансиска состојба и изгледите за вработување;
- Невработените од рурални подрачја се во значително полоша положба отколку оние кои живеат во урбани подрачја vis-à-vis нивните перцепции за идната финансиска состојба и изгледите за вработување;
- Невработените без работно искуство се во полоша положба споредено со оне со работно искуство во однос на нивните перцепции за идната финансиска состојба и изгледите за вработување;
- Многу долго невработените се незначително во полоша положба споредено со оние со пократка невработеност во поглед на нивните перцепции за идната финансиска состојба и изгледите за вработување.

Распределбата на оценка на склоност и квалитетот на впарување се прикажани на графикон 9.3.1 and графикон 9.3.2 соодветно.

Графикон 9.3.1 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2018, Распределба на оценката на склоност

Графикон 9.3.2 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2018, Квалитет на впарување

9.4 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2019

Табела 9.4.1 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2019, споредба на средни вредности

Опсервирани променливи		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	36.0	31.5	4.5	0.225
	Пол (1=маж)	0.640	0.214	0.426	0.003***
	Рурално	0.313	0.286	0.027	0.846
	Оженет	0.625	0.357	0.268	0.068*
Домаќинство	Големина на домаќинство	3.719	3.500	0.219	0.512
	Број на членови под 15 год.	0.672	0.429	0.243	0.384
	Број на вработени членови	1.687	1.643	0.045	0.881
	Број на невработени членови	0.984	1.071	-0.087	0.785
	Број на пензионирани членови	0.344	0.429	-0.085	0.636
Чов. капитал	Основно образование	0.250	0.000	0.250	0.036**
	Средно образование	0.516	0.357	0.158	0.289
	Високо образование	0.172	0.571	-0.399	0.001**
	Претходно работно искуство	0.719	0.714	-0.004	0.973
	Краткорочно невработен (до 1 година)	0.766	0.714	0.051	0.690
Ранливи	Многу долго невработен (над 4 години)	0.078	0.071	0.007	0.933
	Млад	0.297	0.214	0.083	0.540
	Постар	0.125	0.000	0.125	0.167
	Попреченост	0.000	0.000	0.000	-
	Ром	0.031	0.071	-0.040	0.485
Променливи на исход		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Регист.	Тековно вработен	0.562	0.428	0.134	0.369
	Тековно невработен	0.250	0.429	-0.178	0.183
	Тековно непознато	0.156	0.071	0.085	0.415

Податоци анкета	Вработен	0.656	0.428	0.228	0.116
	Невработен	0.000	0.571	-0.571	0.000***
	Плата	17988	22500	-4512	0.017**
	Траен договор	0.381	0.500	-0.119	0.586
	Подобро финансиска состојба	0.250	0.000	0.250	0.036**
	Подобри изгледи за вработување	0.250	0.000	0.250	0.036**
	Бара работа	0.406	0.643	-0.237	0.110
	Намера да емигрира	0.328	0.214	0.114	0.410

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.4.1 може да се согледа дека статистички значајна разлика помеѓу учесниците и контролната група е утврдена кај следниве опсервирани променливи: пол, брачен статус, основно образование и високо образование.

Табела 9.4.2 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2019, Коефициенти на оценка на склоност (Probit модел)

Опсервирани променливи		Коефициент	Ст. грешка	p-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	.0270224	.0326845	0.408
	Пол (1=маж)	5.951233	2.333583	0.011**
	Рурално	-.4854342	.7572028	0.521
	Оженет	2.562273	1.85277	0.167
Домаќинство	Големина на домаќинство	2.910188	1.296152	0.025**
	Број на членови под 15 год.	-2.683988	1.307096	0.040**
	Број на вработени членови	-.7213644	.7129341	0.312
	Број на невработени членови	-2.189424	1.024646	0.033**
	Број на пензионирани членови	-4.820999	2.064769	0.020**
Чов. капитал	Средно образование	-7.330666	3.245723	0.024**
	Високо образование	-8.004037	3.210129	0.013**
	Претходно работно искуство	.0443447	.8097489	0.956
	Краткорочно невработен (до 1 год.)	.2708259	.6915306	0.695

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.4.2, полот, големината на домаќинството, бројот на членови под 15 години во домаќинството, број на невработени и пензионирани членови, и степенот на образование имаат значајно влијание врз веројатноста за учество во обука за познат работодавец. Имено, мажите и оние кои живеат во големи домаќинства имаат поголеми изгледи за учество, додека поголемиот број на невработени и пензионирани членови на домаќинството, како и повисокото ниво на образование е поврзано со пониска веројатност за учество во овој тип на обуки.

Табела 9.4.3 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2019, ефекти на третманот врз променливите на исход

Променливи на исход	Разлика		Станд. грешка		t-статистика	
	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ
Вработен	0.196	-0.333	0.150	0.211	1.31	-1.58
Невработен	-0.571	-0.875	0.063	0.215	-7.87	-1.99**
Плата	-	-	-	-	-	-
Траен договор	-	-	-	-	-	-
Подобро финанс. состојба	0.250	0.667	0.117	0.176	2.13	3.16**
Подобри изгледи за вработување	0.250	0.667	0.117	0.176	2.13	3.16**
Бара работа	-0.237	-0.259	0.146	0.259	-1.62	-1.00
Намера да емигрира	0.114	0.261	0.137	0.261	0.83	-1.28

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.4.3, учеството во обуки за познат работодавец има статистички значајно негативно влијание врз веројатноста за невработеност, а позитивно влијание врз перцепциите за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување.

ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА АКТИВНИТЕ МЕРКИ НА
ПАЗАРОТ НА ТРУД ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Табела 9.4.4 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2019, расчленет АТТ за ранливите категории

Променливи на исход	Возраст		Пол		Место на живеење		Работно искуство		Невработеност	
	млади	стари	жена	маж	рурално	урбано	без	со	мн.долга	кратка
Невработен	-0.368	-0.667	-0.478	-0.634	-0.800	-0.568	-0.667	-0.608	-	-0.644
Подобра финанс. состојба	0.316	0.222	0.435	0.146	0.300	0.227	0.333	0.217	-	0.271
Подобри изгледи за вработување	0.316	0.222	0.435	0.146	0.435	0.146	0.333	0.217	-	0.271

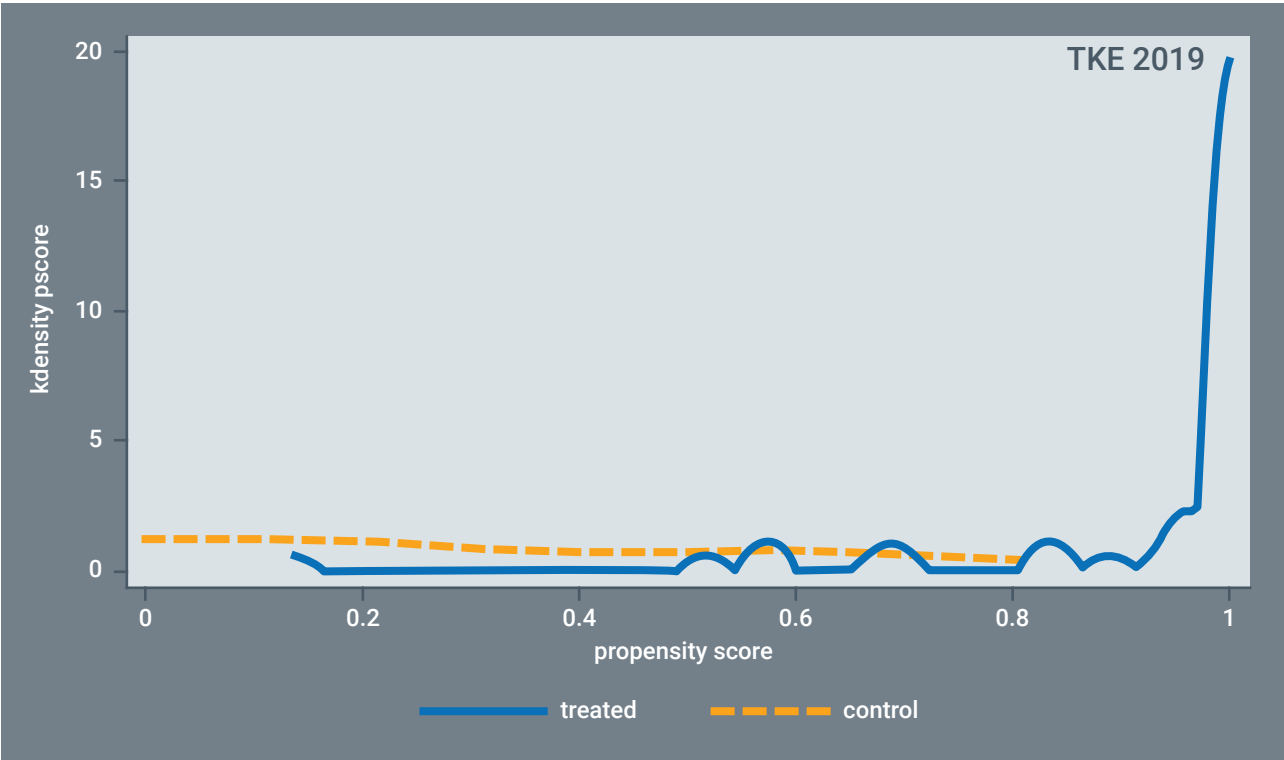
Забелешка: Оценка заснована врз впарување на најблизок сосед само за статистички значајни променливи на исход.

Според табела 9.4.4, може да се извлечат следниве заклучоци во однос на влијанието на обуките за познат работодавец врз ранливите групи:

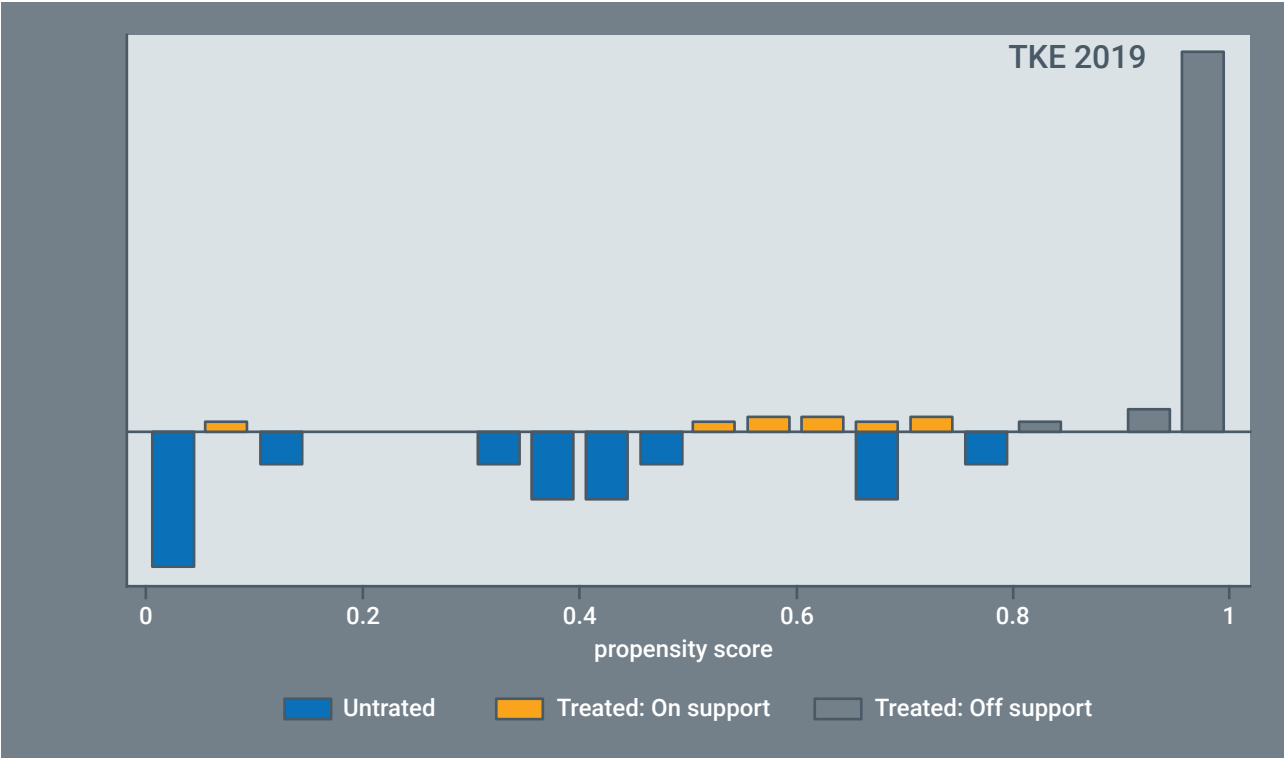
- Младите се во полоша положба споредено со повозрасните невработени vis-à-vis веројатноста за невработеност но, тие перцепираат подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување;
- Жените се во полоша положба отколку мажите невработени во поглед на веројатноста да бидат невработени но, тие имаат повеќе од двојно повисоки перцепции за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување;
- Невработените од рурални подрачја се во подобра положба отколку оние од урбани подрачја vis-à-vis веројатноста за невработеност но, тие перцепираат подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување;
- Невработените без работно искуство се во подобра положба отколку оние со работно искуство во поглед на веројатноста за невработеност и перцепираат подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување;
- Релативната положба на многу долго невработените не е можно да се оцени заради нивната мала застапеност помеѓу учесниците во оваа АМПТ.

Распределбата на оценка на склоност и квалитетот на впарување се претставени на графикон 9.4.1 и графикон 9.4.2 соодветно.

Графикон 9.4.1 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2019, Распределба на оценката на склоност

Графикон 9.4.2 Обука за познат работодавец (ТКЕ) 2019, Квалитет на впарување

9.5 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2017/18

Табела 9.5.1 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2017/18, споредба на средни вредности

Опсервирани променливи		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	29.9	28.9	0.949	0.391
	Пол (1=маж)	0.699	0.484	0.215	0.005***
	Рурално	0.082	0.118	-0.036	0.450
	Оженет	0.425	0.667	-0.242	0.002***
Домаќинство	Големина на домаќинство	3.260	3.494	-0.234	0.154
	Број на членови под 15 год.	0.466	0.699	-0.233	0.078*
	Број на вработени членови	2.027	2.043	-0.016	0.921
	Број на невработени членови	0.384	0.570	-0.186	0.121
	Број на пензионирани членови	0.411	0.194	0.217	0.025**
Чов. капитал	Основно образование	-	-	-	-
	Средно образование	0.329	0.279	0.049	0.496
	Високо образование	0.548	0.634	-0.086	0.262
	Претходно работно искуство	0.734	0.634	0.105	0.150
	Краткорочно невработен (до 1 година)	0.890	0.806	0.084	0.141
Ранливи	Многу долго невработен (над 4 години)	0.027	0.032	-0.005	0.857
	Млад	0.274	0.398	-0.124	0.096*
	Постар	0.014	0.000	0.014	0.260
	Попреченост	0.014	0.011	0.003	0.864
	Ром	-	-	-	-
Променливи на исход		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Регист.	Тековно вработен	0.767	0.688	0.079	0.262
	Тековно невработен	0.137	0.140	-0.003	0.959
	Тековно непознато	0.041	0.140	-0.099	0.033**
	Вработен	0.877	0.785	0.092	0.124

Податоци анкета	Вработен	0.877	0.785	0.092	0.124
	Невработен	0.014	0.000	0.014	0.260
	Плата	22386	22283	104	0.883
	Траен договор	0.703	0.527	0.176	0.035**
	Подобро финансиска состојба	0.452	0.194	0.259	0.000***
	Подобри изгледи за вработување	0.329	0.097	0.232	0.000***
	Бара работа	0.219	0.247	-0.028	0.674
	Намера да емигрира	0.219	0.140	0.079	0.183

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.5.1 може да се забележи дека статистички значајна разлика помеѓу учесниците и контролната група е утврдена за следниве опсервирани променливи: пол, брачен статус, број на членови на домаќинството под 15 год. возраст, број на пензионирани членови на домаќинството и припадноста на категоријата млади.

Табела 9.5.2 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2017/18, Коефициенти на оценка на склоност (Probit модел)

Опсервирани променливи		Коефициент	Ст. грешка	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	.0100003	.0170404	0.557
	Пол (1=маж)	.4278441	.2274521	0.060**
	Рурално	.0149796	.3683936	0.968
	Оженет	-.7146442	.3055843	0.019**
Домаќинство	Големина на домаќинство	-.0840098	.8962292	0.925
	Број на членови под 15 год.	.1294073	.8966107	0.885
	Број на вработени членови	-.0118069	.9305418	0.990
	Број на невработени членови	-.3013737	.9496847	0.751
	Број на пензионирани членови	.1858649	.9437529	0.844
Чов. капитал	Средно образование	-.1080907	.3847408	0.779
	Високо образование	-.3298191	.3517523	0.348
	Претходно работно искуство	.2966857	.2513991	0.238
	Краткорочно невработен (до 1 год.)	.6210604	.3238033	0.055*

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.5.2, полот, брачниот статус и историјата на невработеност имаат значајно влијание врз веројатноста за учество во обука за напредни ИТ вештини. Имено, мажите и краткорочно невработените имаат поголеми изгледи за учество, додека оженети невработени имаат помала веројатност да учествуваат во овој тип на обука.

Табела 9.5.3 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2017/18, ефекти на третманот врз променливите на исход

Променливи на исход	Разлика		Станд. грешка		t-статистика	
	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ
Вработен	0.092	0.153	0.059	0.086	1.55	1.77
Невработен	0.014	0.014	0.012	0.014	1.13	1.00
Плата	104	1071	705.3	964.5	0.15	1.11
Траен договор	0.176	0.136	0.082	0.121	2.13	1.12
Подобра финанс. состојба	0.259	0.314	0.070	0.093	3.71	3.37**
Подобри изгледи за враб.	0.232	0.286	0.060	0.065	3.86	4.39**
Бара работа	-0.028	0.057	0.067	0.091	-0.42	0.63
Намера да емигрира	0.079	-0.014	0.059	0.094	1.34	-0.15

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.5.3,учеството во обука за напредни ИТ вештини има статистички значајно позитивно влијание врз веројатноста за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување.

Табела 9.5.4 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2017/18, расчленет АТТ за ранливите категории

Променливи на исход	Возраст		Пол		Место на живеење		Работно искуство		Невработеност	
	млади	стари	жена	маж	рурално	урбано	без	со	мн.долга	кратка
Подобра финанс. состојба	0.225	0.245	0.318	0.235	0.360	0.224	0.316	0.204	-	0.225
Подобри изгледи за враб.	0.475	0.151	0.318	0.196	0.167	0.239	0.421	0.148	-	0.225

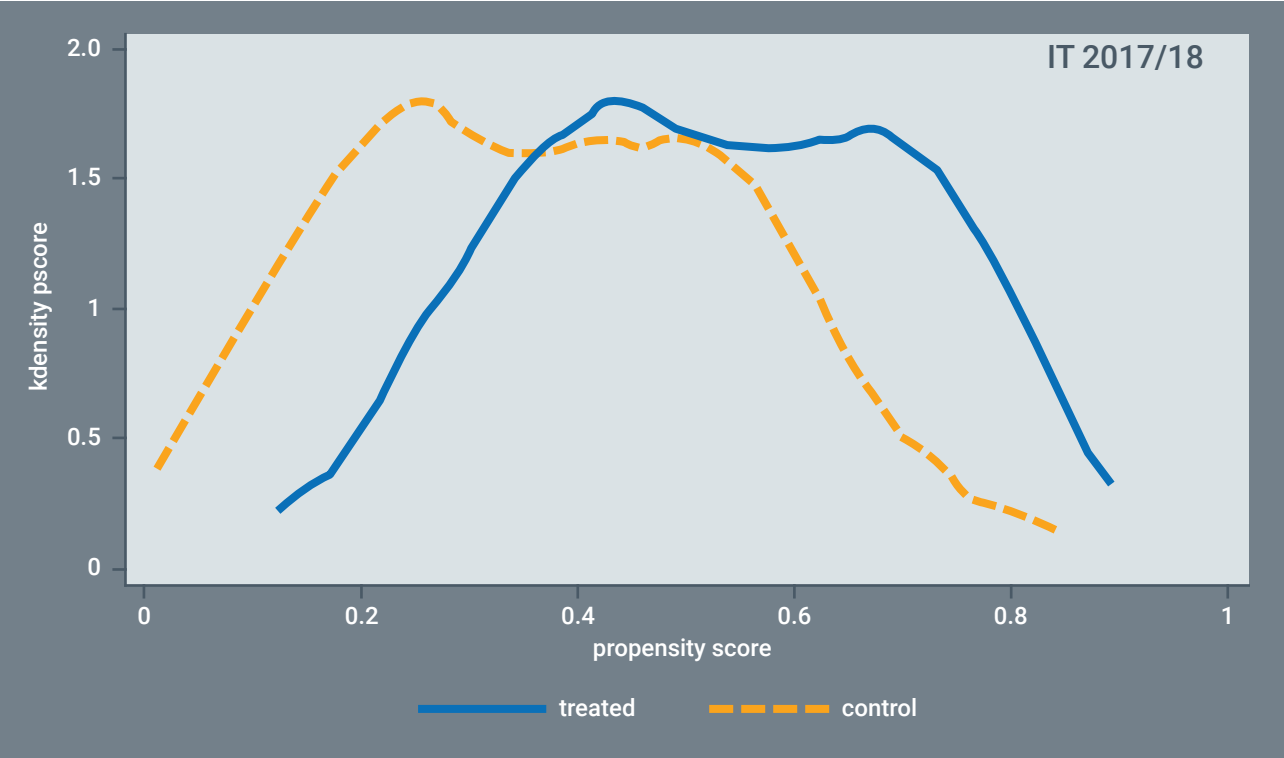
Забелешка: Оценка заснована врз впарување на најблизок сосед само за статистички значајни променливи на исход.

Според табела 9.5.4, можат да се извлечат следниве заклучоци во однос на влијанието на обуката за напредни ИТ вештини врз ранливите групи:

- Младите се во полоша положба во споредба со повозрасните невработени vis-à-vis перцепцијата за идната финансиска состојба но, во полоша положба во поглед на перцепцијата на изгледите за вработување;
- -Жените се во подобра положба отколку невработените мажи во однос на перцепциите за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување;
- Невработените од рурални подрачја се во полоша положба отколку оние кои живеат во урбани подрачја во поглед на перцепцијата на идната финансиска состојба но, во полоша положба во поглед на перцепцијата на изгледите за вработување;
- Невработените без работно искуство се во подобра положба отколку оние со работно искуство во однос на перцепциите за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување;
- Релативната положба на многу долго невработените не е можно да се оцени заради нивната мала застапеност помеѓу учесниците во оваа АМПТ

Распределба на оценката на склоност и квалитетот на впарување се претставени на графикон 9.5.1 и графикон 9.5.2 соодветно.

Графикон 9.5.1 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2017/18, Распределба на оценката на склоност

Графикон 9.5.2 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2017/18, Квалитет на впарување

9.6 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2019

Табела 9.6.1 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2019, споредба на средни вредности

Опсервирани променливи		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	26.4	26.4	-0.01	0.983
	Пол (1=маж)	0.709	0.483	0.226	0.006***
	Рурално	0.116	0.100	0.016	0.759
	Оженет	0.081	0.250	-0.169	0.005***
Домаќинство	Големина на домаќинство	3.094	3.150	-0.056	0.790
	Број на членови под 15 год.	0.129	0.267	-0.137	0.113
	Број на вработени членови	1.706	1.500	0.206	0.282
	Број на невработени членови	1.094	1.033	0.061	0.701
	Број на пензионирани членови	0.271	0.383	-0.113	0.273
Чов. капитал	Основно образование	-	-	-	-
	Средно образование	0.512	0.383	0.128	0.128
	Високо образование	0.430	0.550	-0.120	0.156
	Претходно работно искуство	0.581	0.650	-0.069	0.407
	Краткорочно невработен (до 1 година)	0.837	0.850	-0.013	0.836
Ранливи	Многу долго невработен (над 4 години)	0.023	0.000	0.023	0.237
	Млад	0.419	0.483	-0.065	0.442
	Постар	-	-	-	-
	Попреченост	0.011	0.000	0.011	0.405
	Ром	-	-	-	-
Променливи на исход		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Регист.	Тековно вработен	0.465	0.550	-0.085	0.316
	Тековно невработен	0.314	0.283	0.031	0.694
	Тековно непознато	0.128	0.117	0.011	0.840

Податоци анкета	Вработен	0.384	0.483	-0.099	0.234
	Невработен	0.512	0.517	-0.005	0.953
	Плата	25300	22608	2691	0.201
	Траен договор	0.303	0.345	-0.042	0.731
	Подобро финансиска состојба	0.233	0.200	0.033	0.643
	Подобри изгледи за вработување	0.233	0.217	0.016	0.823
	Бара работа	0.709	0.533	0.176	0.029**
	Намера да емигрира	0.360	0.233	0.127	0.103

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.6.1 може заклучи дека статистички значајна разлика помеѓу учесниците и контролната група постои кај променливите пол и брачен статус, додека во однос на другите опсервирани променливи не постои статистички значајна разлика.

Табела 9.6.2 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2019, Коефициенти на оценка на склоност (Probit модел)

Опсервирани променливи		Коефициент	Ст. грешка	p-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	.0775205	.0395544	0.050**
	Пол (1=маж)	.5246944	.2448502	0.032**
	Рурално	.0789775	.369883	0.831
	Оженет	-.7285525	.4405679	0.098*
Домаќинство	Големина на домаќинство	-.5913511	.3427225	0.084*
	Број на членови под 15 год.	.3000602	.3730572	0.421
	Број на вработени членови	.6992011	.3738829	0.061*
	Број на невработени членови	.5704214	.3790802	0.132
	Број на пензионирани членови	.1731034	.3781468	0.647
Чов. капитал	Средно образование	.2201162	.5261679	0.676
	Високо образование	-.2068993	.4986387	0.678
	Претходно работно искуство	-.4982686	.2985433	0.095*
	Краткорочно невработен (до 1 год.)	.2469896	.3365752	0.463

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.6.2, возраста, полот, брачниот статус, големината на домаќинството, бројот на вработени членови во домаќинството и претходното работно искуство имаат значајно влијание врз веројатноста за учество во обука за напредни ИТ вештини. Имено, дополнителна година на старост, машки пол и дополнителен вработен член во домаќинството ја зголемуваат веројатноста за учество, додека статусот оженет, големината на домаќинството и претходното работно искуство се поврзани со пониска веројатност за учество во овој тип на обука.

Табела 9.6.3 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2019, ефекти на третманот врз променливите на исход

Променливи на исход	Разлика		Станд. грешка		t-статистика	
	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ
Вработен	-0.095	-0.195	0.084	0.130	-1.14	-1.50
Невработен	0.000	0.098	0.085	0.131	0.01	0.74
Плата	2691	5000	2074	6871	1.30	0.73
Траен договор	-0.042	0.048	0.121	0.218	-0.35	0.22
Подобро финанс. состојба	0.035	0.049	0.070	0.117	0.50	0.42
Подобри изгледи за вработ.	0.019	0.049	0.071	0.117	0.26	0.42
Бара работа	0.173	0.232	0.080	0.130	2.14	1.78*
Намера да емигрира	0.131	0.024	0.078	0.125	1.69	0.19

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.6.3, учеството во обука за напредни ИТ вештини има статистички значајно позитивно влијание врз веројатноста за барање работа, додека влијанието врз другите променливи на исход не е статистички значајно.

ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА АКТИВНИТЕ МЕРКИ НА
ПАЗАРОТ НА ТРУД ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Табела 9.6.4 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2019, расчленет АТТ за ранливите категории

Променливи на исход	Возраст		Пол		Место на живеење		Работно искуство		Невработеност	
	млади	стари	жена	маж	рурално	урбано	без	со	мн.долга	кратка
Бара работа	0.083	0.184	0.250	0.180	0.600	0.160	0.167	0.082	-	0.193

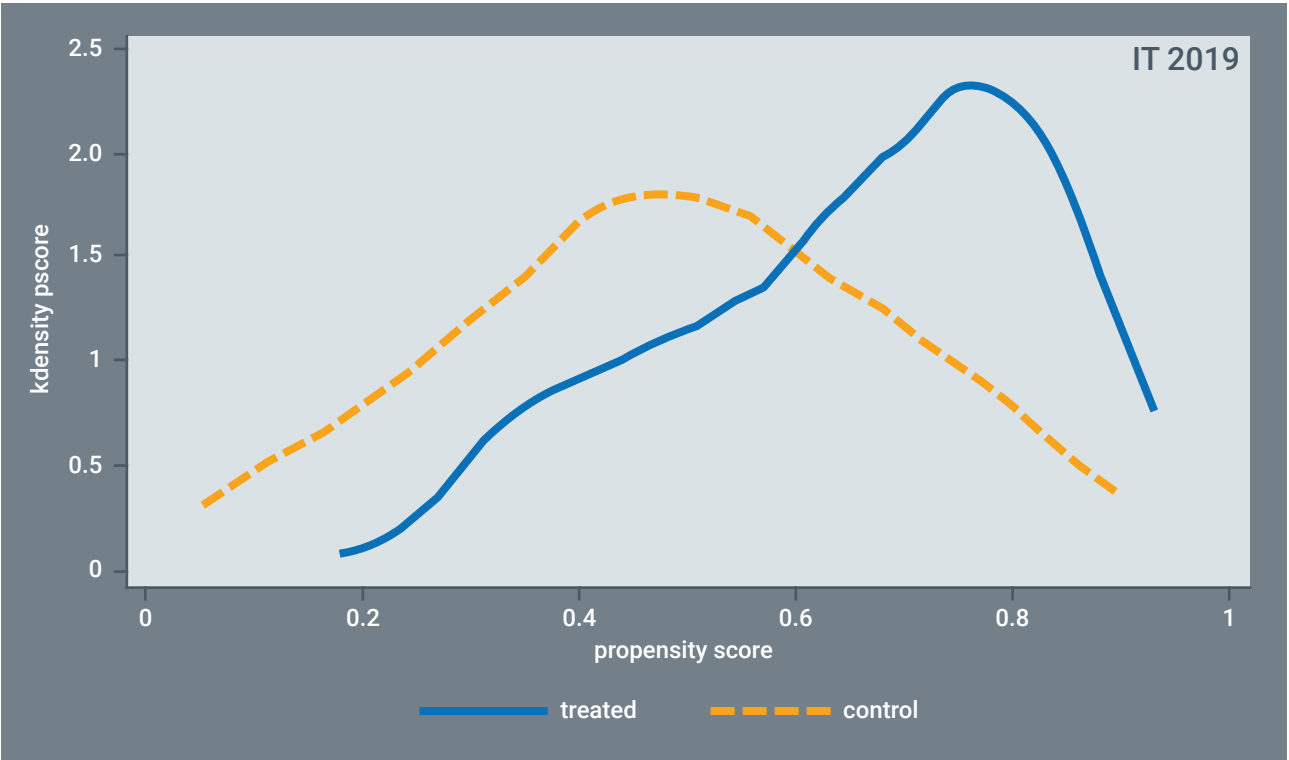
Забелешка: Оценка заснована врз впарување на најблизок сосед само за статистички значајни променливи на исход.

Според табела 9.6.4, можат да се извлечат следниве заклучоци во однос на влијанието на обуката за напредни ИТ вештини врз ранливите групи:

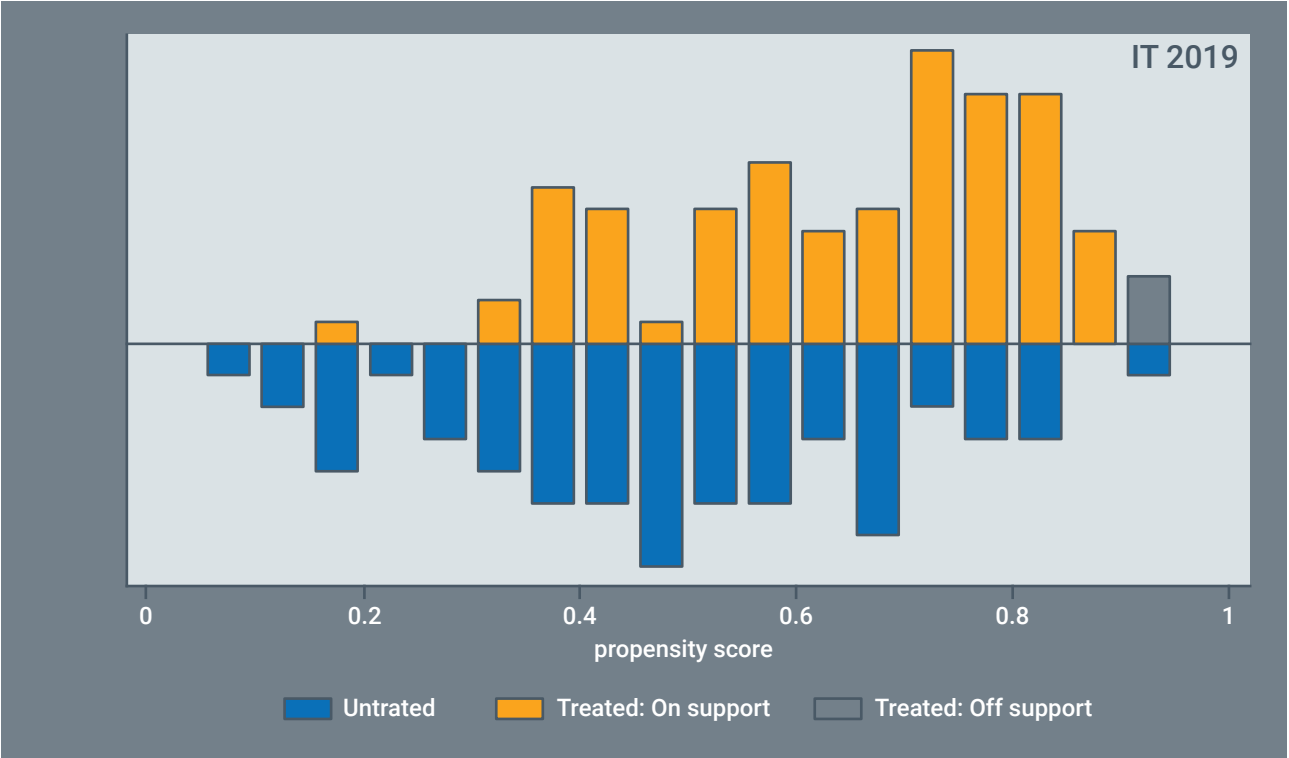
- Младите манифестираат скоро два пати помала веројатност да бараат работа споредени со повозрасните невработени;
- Жените учеснички во програмата се карактеризираат со поголема веројатност да бараат работа споредени со мажите;
- Невработените од рурални подрачја имаат скоро четири пати поголема веројатност да бараат работа споедени со оние кои живеат во урбани подрачја;
- Невработените без работно искуство имаат скоро двојно поголема веројантост да бараат работа споредени со оние кои имаат работно искуство;
- Релативната положба на многу долго невработените не е можно да се оцени заради нивната мала застапеност помеѓу учесниците во оваа АМПТ

Распределба на оценката на склоност и квалитетот на впарување прикажани се на графикон 9.6.1 и графикон 9.6.2 соодветно..

Графикон 9.6.1 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2019, Распределба на оценката на склоност

Графикон 9.6.2 Обука за напредни ИТ вештини (ИТ) 2019, Квалитет на впарување

9.7 Обука за побарувани занимања (IN) 2018

Табела 9.7.1 Обука за побарувани занимања (IN) 2018, споредба на средни вредности

Опсервирани променливи		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	36.1	35.7	0.391	0.776
	Пол (1=маж)	0.272	0.253	0.018	0.743
	Рурално	0.184	0.180	0.004	0.928
	Оженет	0.505	0.627	-0.122	0.054**
Домаќинство	Големина на домаќинство	3.359	3.267	0.093	0.569
	Број на членови под 15 год.	0.466	0.547	-0.081	0.437
	Број на вработени членови	1.553	1.133	0.420	0.000***
	Број на невработени членови	1.097	1.200	-0.103	0.415
	Број на пензионирани членови	0.291	0.393	-0.102	0.205
Чов. капитал	Основно образование	0.087	0.120	-0.033	0.411
	Средно образование	0.621	0.567	0.055	0.387
	Високо образование	0.243	0.280	-0.037	0.511
	Претходно работно искуство	0.621	0.673	-0.052	0.396
	Краткорочно невработен (до 1 година)	0.699	0.540	0.159	0.011**
Ранливи	Многу долго невработен (над 4 години)	0.117	0.247	-0.130	0.001***
	Млад	0.213	0.160	0.054	0.279
	Постар	0.058	0.073	-0.015	0.639
	Попреченост	0.009	0.020	-0.010	0.521
	Ром	0.019	0.047	-0.027	0.252
Променливи на исход		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Регист.	Тековно вработен	0.369	0.333	0.0356	0.561
	Тековно невработен	0.359	0.453	-0.094	0.137
	Тековно непознато	0.136	0.140	-0.004	0.927

Податоци анкета	Вработен	0.379	0.220	0.159	0.006***
	Невработен	0.544	0.733	-0.189	0.002***
	Плата	22580	20714	1866	0.015**
	Траен договор	0.333	0.273	0.061	0.584
	Подобра финансиска состојба	0.184	0.013	0.171	0.000***
	Подобри изгледи за вработување	0.175	0.013	0.161	0.000***
	Бара работа	0.456	0.700	-0.244	0.000***
	Намера да емигрира	0.311	0.433	-0.123	0.049**

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.7.1 може да се согледа дека сатистички значајна разлика помеѓу учесниците и контролната група е утврдена за следниве опсервирани променливи: брачен статус, број на вработени членови во домаќинството, краткорочна невработеност и многу долга невработеност.

Табела 9.7.2 Обука за побарувани занимања (IN) 2018, Коефициенти на оценка на склоност (Probit модел)

Опсервирани променливи		Коефициент	Ст. грешка	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	.0191154	.0093344	0.041**
	Пол (1=маж)	-.0241643	.2002749	0.904
	Рурално	.109756	.229615	0.633
	Оженет	-.592555	.2111202	0.005***
Домаќинство	Големина на домаќинство	-.4301338	.3529322	0.223
	Број на членови под 15 год.	.5023535	.361659	0.165
	Број на вработени членови	.8054647	.3736841	0.031**
	Број на невработени членови	.4801134	.3649747	0.188
	Број на пензионирани членови	.3731522	.3656315	0.307
Чов. капитал	Основно образование	-.4181153	.5195246	0.421
	Средно образование	-.2210583	.4430059	0.618
	Високо образование	-.2311485	.4565281	0.613
	Претходно работно искуство	-.3371944	.2038212	0.098*
	Краткорочно невработен (до 1 год.)	.5073236	.1809044	0.005***

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.7.2, возраста, брачниот статус, бројот на вработени членови во домаќинството, работното искуство и историјата на невработеност имаат статистички значајно влијание врз веројатноста за учество во обука за побарувани занимања. Имено, младите невработени, оне со статус неомженет, кои живеат во домаќинства со повеќе вработени членови, имаат помало работно искуство и се краткорочно невработени имаат поголеми изгледи за учество во овој тип на обука.

Table 9.7.3 Training for in-demand occupations (IN) 2018, treatment effects on outcome variables

Променливи на исход	Разлика		Станд. грешка		t-статистика	
	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ
Вработен	0.158	0.051	0.057	0.062	2.78	0.56
Невработен	-0.189	-0.112	0.060	0.095	-3.17	-1.18
Плата	1866	1354	746	1051	2.50	1.29
Траен договор	0.079	0.000	0.112	0.159	0.70	0.00
Подобра финанс. состојба	0.171	0.184	0.034	0.046	5.07	3.97**
Подобри изгледи за вработ.	0.161	0.173	0.033	0.045	4.87	3.81**
Бара работа	-0.244	-0.194	0.061	0.095	-3.99	-2.03*
Намера да емигрира	-0.123	-0.163	0.062	0.102	-1.98	-1.61

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.7.3, учеството во обуката за побарувани занимања има статистички значајно позитивно влијание врз перцепциите за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување, и негативно влијание врз веројатноста за барање работа.

Табела 9.7.4 Обука за побарувани занимања (IN) 2018, расчленет АТТ за ранливите категории

Променливи на исход	Возраст		Пол		Место на живеење		Работно искуство		Невработеност	
	млади	стари	жена	маж	рурално	урбано	без	со	мн. долга	кратка
Подобра финанс. состојба	-0.182	0.197	0.227	-0.071	0.105	0.179	0.051	0.203	0.250	0.154
Подобри изгледи за вработ.	-0.182	0.185	0.213	-0.071	0.105	0.167	0.026	0.203	0.250	0.143
Бара работа	-0.545	-0.309	-0.333	-0.429	-0.053	-0.357	-0.333	-0.406	-0.167	-0.297

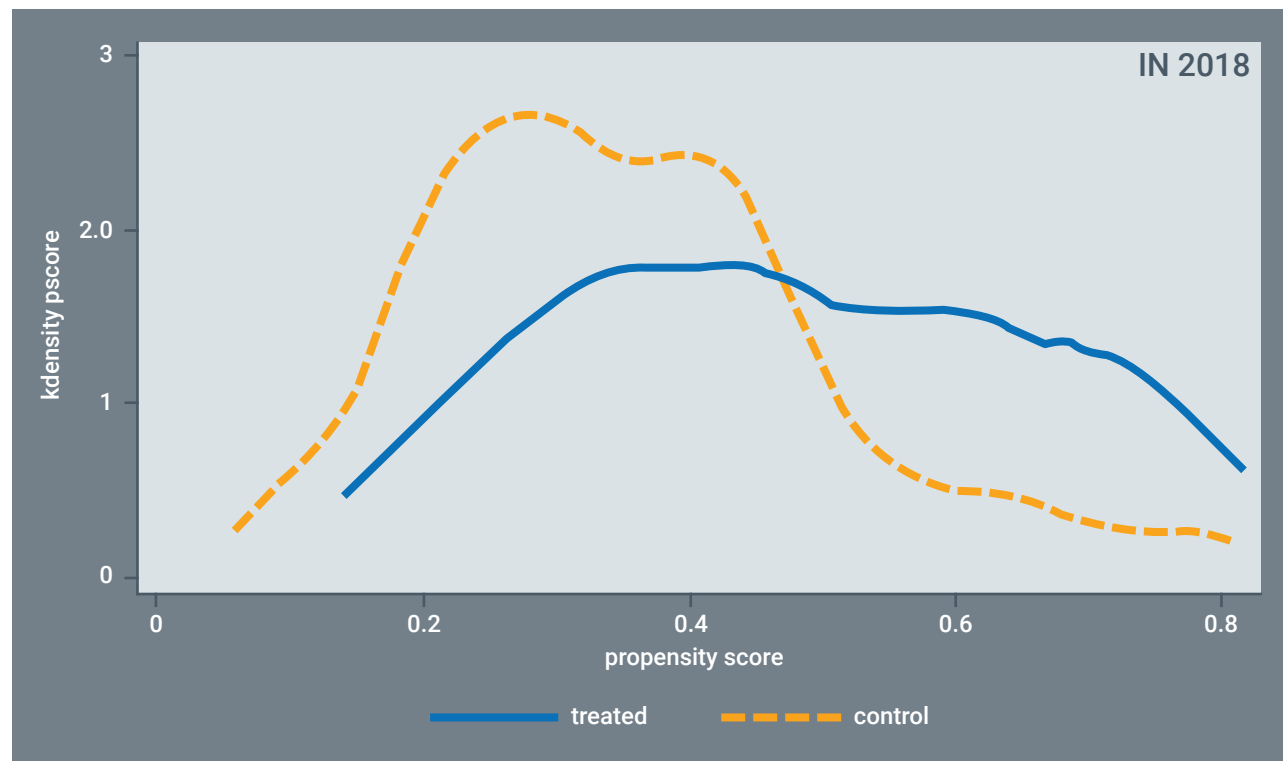
Забелешка: Оценка заснована врз впарување на најблизок сосед само за статистички значајни променливи на исход.

Според табела 9.7.4, можат да се извлечат следниве заклучоци во однос на влијанието на обуката за побарувани занимања врз ранливите групи:

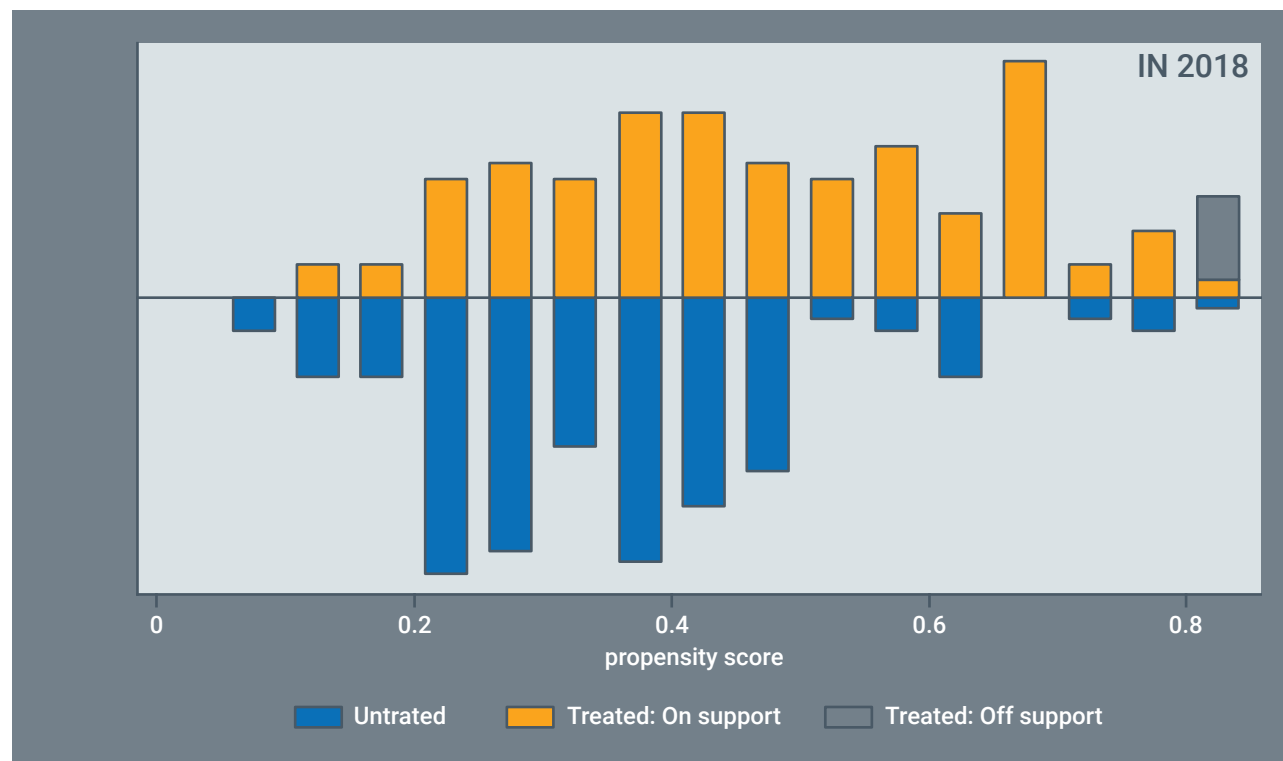
- Младите учесници се соочуваат со помала веројатност за перцепирање подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување отколку повозрасните учесници и манифестираат помала веројатност за барање работа;
- Жените имаат поголема веројатност за перцепирање подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување, и имаат незначително поголема веројатност да бараат работа;
- Невработените учесници од рурални подрачја се во полоша положба отколку оние од урбани подрачја vis-à-vis идната финансиска состојба и изгледите за вработување, и манифестираат незначително поголема веројатност за барање работа;
- Невработените без работно искуство имаат помала веројатност за перцепирање подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување отколку оние со работно искуство, и манифестираат незначително повисока веројатност да бараат работа;
- Многу долго невработените имаат поголема веројатност за перцепирање подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување споредени со оние што се соочуваат со пократка невработеност, и манифестираат незначително повисока веројатност да бараат работа.

Распределбата на оценката на склоност и квалитетот на впарување се прикажани на графикон 9.7.1 и графикон 9.7.2 соодветно.

Графикон 9.7.1 Обука за побарувани занимања (IN) 2018, Распределба на оценката на склоност

Графикон 9.7.2 Обука за побарувани занимања (IN) 2018, Квалитет на впарување

9.8 Обука за побарувани занимања (IN) 2019

Табела 9.8.1 Обука за побарувани занимања (IN) 2019, споредба на средни вредности

Опсервирани променливи		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	35.7	35.1	0.6	0.553
	Пол (1=маж)	0.292	0.250	0.042	0.253
	Рурално	0.248	0.196	0.052	0.131
	Оженет	0.762	0.895	-0.133	0.000***
Домаќинство	Големина на домаќинство	3.743	4.003	-0.261	0.015**
	Број на членови под 15 год.	0.952	1.141	0.189	0.027**
	Број на вработени членови	1.669	1.663	0.006	0.920
	Број на невработени членови	0.686	0.797	-0.111	0.091*
	Број на пензионирани членови	0.454	0.427	0.026	0.661
Чов. капитал	Основно образование	0.168	0.156	0.012	0.683
	Средно образование	0.543	0.511	0.032	0.438
	Високо образование	0.232	0.290	-0.058	0.108
	Претходно работно искуство	0.667	0.678	-0.011	0.778
	Краткорочно невработен (до 1 година)	0.698	0.663	0.035	0.358
	Многу долго невработен (над 4 години)	0.114	0.163	-0.049	0.086*
Ранливи	Млад	0.244	0.239	0.005	0.881
	Постар	0.073	0.054	0.019	0.357
	Попреченост	0.010	0.007	0.003	0.763
	Ром	0.041	0.051	-0.010	0.584
Променливи на исход		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Регист.	Тековно вработен	0.326	0.366	-0.039	0.321
	Тековно невработен	0.448	0.402	0.045	0.266
	Тековно непознато	0.159	0.149	0.010	0.733

Податоци анкета	Вработен	0.705	0.601	0.103	0.008***
	Невработен	0.086	0.373	-0.274	0.000***
	Плата	19522	19558	-35	0.926
	Траен договор	0.559	0.626	-0.068	0.171
	Подобра финансиска состојба	0.368	0.254	0.115	0.003***
	Подобри изгледи за вработување	0.343	0.236	0.107	0.004***
	Бара работа	0.238	0.312	-0.073	0.045**
	Намера да емигрира	0.159	0.047	0.112	0.000***

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.8.1 може да се согледа дека статистички значајна разлика помеѓу учесниците и контролната група постои кај следниве опсервирани променливи: брачен статус, големина на домаќинство, број на членови во домаќинството под 15 год. возраст, број на невработени членови во домаќинството и многу долга невработеност.

Табела 9.8.2 Обука за побарувани занимања (IN) 2019, Коефициенти на оценка на склоност (Probit модел)

Опсервирани променливи		Коефициент	Ст. грешка	p-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	.0094523	.0043137	0.028**
	Пол (1=маж)	.1369876	.1192252	0.251
	Рурално	.2546401	.1307864	0.052*
	Оженет	-.4872222	.1495507	0.001***
Домаќинство	Големина на домаќинство	-.0127266	.1042348	0.903
	Број на членови под 15 год.	-.0569634	.1073674	0.596
	Број на вработени членови	-.0037004	.1175777	0.975
	Број на невработени членови	-.1279951	.1186959	0.281
	Број на пензионирани членови	-.0096071	.118405	0.935
Чов. капитал	Основно образование	.1903363	.2461269	0.439
	Средно образование	.1862323	.2008531	0.354
	Високо образование	.0632702	.2064582	0.759
	Претходно работно искуство	-.0085059	.1220964	0.944
	Краткорочно невработен (до 1 год.)	.1820823	.1156274	0.115

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.8.2, возраста, местото на живеење и брачниот статус имаат статистички значајно влијание врз веројатноста за учество во обуката за побарувани занимања. Имено, младите невработени, оние кои живеат во рурални подрачја и оние кои не се женети имаат поголеми изгледи за учество во овој тип на о.

Табела 9.8.3 Обука за побарувани занимања (IN) 2019, ефекти на третманот врз променливите на исход

Променливи на исход	Разлика		Станд. грешка		t-статистика	
	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ
Вработен	0.103	0.020	0.039	0.053	2.65	0.37
Невработен	-0.287	-0.212	0.032	0.049	-8.96	-4.35***
Плата	-35.569	-177.824	381.7	421.3	-0.09	-0.35
Траен договор	-0.068	-0.004	0.049	0.057	-1.37	-0.06
Подобра финанс. состојба	0.115	0.127	0.038	0.049	3.01	2.57**
Подобри изгледи за вработ.	0.107	0.134	0.037	0.048	2.88	2.78**
Бара работа	-0.073	-0.036	0.037	0.051	-2.01	-0.70
Намера да емигрира	0.112	0.108	0.025	0.027	4.47	3.76***

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.8.3, учеството во обука за побарувани занимања има статистички значајно негативно влијание врз невработеноста, позитивно влијание врз перцепциите за подобра финансиска состојба и подобри изгледи за вработување, како и позитивно влијание врз намерата за емигрирање.

ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА АКТИВНИТЕ МЕРКИ НА
ПАЗАРОТ НА ТРУД ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Табела 9.8.4 Обука за побарувани занимања (IN) 2019, расчленет АТТ за ранливите категории

Променливи на исход	Возраст		Пол		Место на живеење		Работно искуство		Невработеност	
	млади	стари	жена	маж	рурално	урбано	без	со	мн.долга	кратка
Невработен	-0.204	-0.344	-0.309	-0.359	-0.320	-0.304	-0.295	-0.310	-0.194	-0.326
Подобра финанс. состојба	0.013	0.106	0.081	0.217	0.064	0.148	0.076	0.090	0.194	0.093
Подобри изгледи за вработување	-0.039	0.113	0.067	0.196	0.077	0.122	0.067	0.071	0.167	0.097
Намера да емигрира	0.195	0.089	0.126	0.098	0.128	0.102	0.162	0.105	0.139	0.122

Забелешка: Оценка заснована врз впарување на најблизок сосед само за статистички значајни променливи на исход.

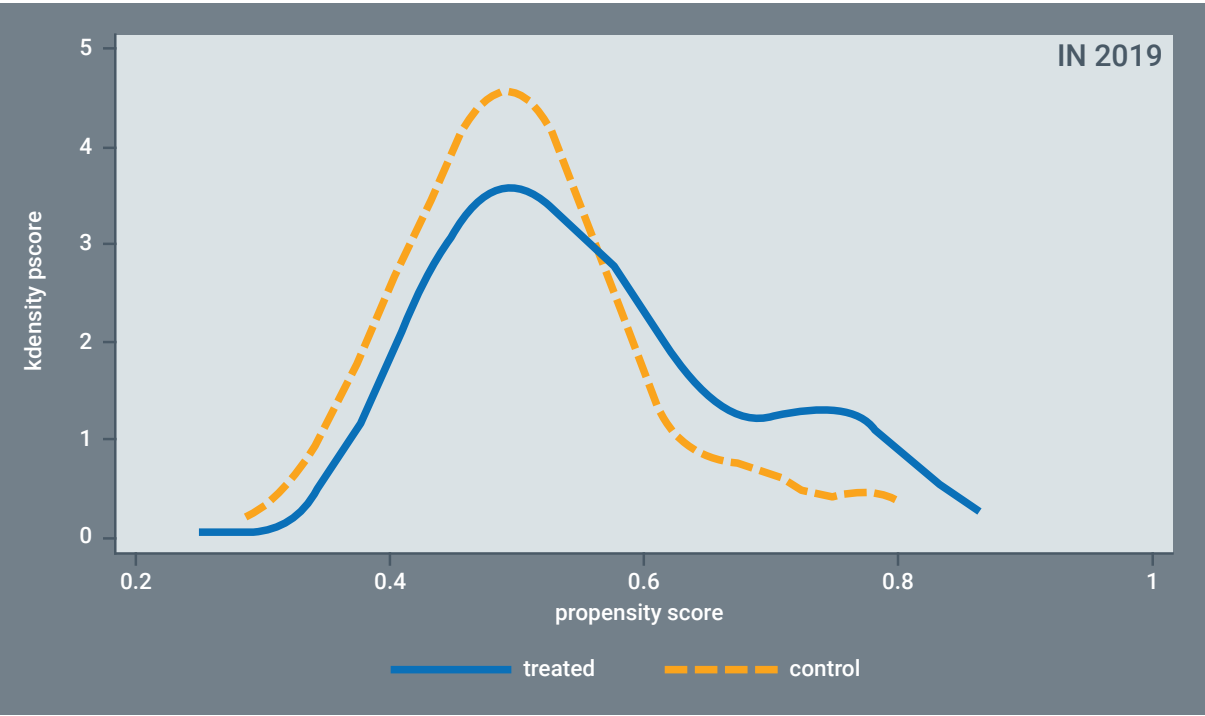
Според табела 9.8.4, можат да се извлечат следниве заклучоци во однос на влијанието на обуката за побарувани занимања врз ранливите групи:

- Младите се во полоша положба од повозрасните невработени vis-à-vis веројатноста за невработеност, тие имаат помала веројатност за перцепирање подобра финансиска состојба и се во полоша положба во поглед на перцепцијата на изгледите за вработување; освен тоа, тие манифестираат поголема намера за емигрирање;
- Жените се во полоша положба споредено со невработените мажи vis-à-vis веројатноста за невработеност, тие имаат помала веројатност за перцепирање подобра финансиска состојба и се во полоша положба во поглед на изгледите за вработување; освен тоа, тие манифестираат поголема намера за емигрирање;
- Невработените од рурални подрачја се во незначително подобра положба во споредба со оние од урбаните подрачја vis-à-vis веројатноста за невработеност, тие имаат поголема веројатност за перцепирање подобра финансиска состојба и се во подобра положба во поглед на изгледите за вработување; освен тоа, тие манифестираат поголема намера за емигрирање;
- Невработените без работно искуство се во незначително полоша положба од оние со работно искуство vis-à-vis веројатноста за невработеност, тие имаат помала веројатност за перцепирање подобра финансиска состојба и се во полоша положба во поглед на изгледите за вработување; освен тоа, тие манифестираат поголема намера за емигрирање;

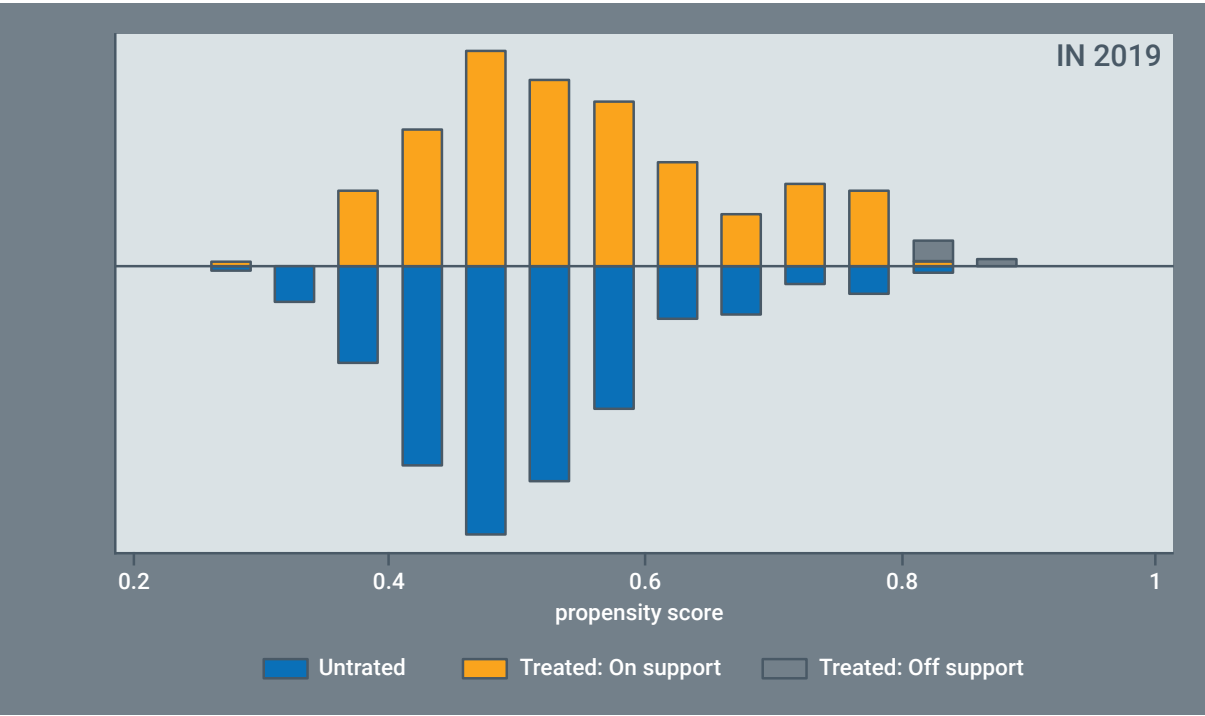
- Многу долго невработените се во полоша положба споредено со краткорочно невработените, тие имаат повисока веројатност да перцепираат подобра финансиска состојба и се во подобра положба во однос на изгледите за вработување; освен тоа, тие манифестираат поголема намера за емигрирање

Распределбата на оценката на склоност и квалитетот на впарување се прикажани на графикон 9.8.1 и графикон 9.8.2 соодветно.

Графикон 9.8.1 Обука за побарувани занимања (IN) 2019, Распределба на оценката на склоност

Графикон 9.8.2 Обука за побарувани занимања (IN) 2019, Квалитет на впарување

9.9 Програма за субвенционирање на плати (WS) 2018

Табела 9.9.1 Субвенции за плати (WS) 2018, споредба на средни вредности

Опсервирани променливи		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	31.4	33.8	-2.4	0.089*
	Пол (1=маж)	0.529	0.537	-0.008	0.878
	Рурално	0.257	0.256	0.001	0.992
	Оженет	0.831	0.909	-0.078	0.043**
Домаќинство	Големина на домаќинство	3.70	3.91	-0.12	0.123
	Број на членови под 15 год.	0.80	1.17	-0.37	0.000***
	Број на вработени членови	1.83	2.03	-0.20	0.046**
	Број на невработени членови	0.742	0.488	0.254	0.010**
	Број на пензионирани членови	0.350	0.223	0.127	0.061*
Чов. капитал	Основно образование	0.337	0.215	0.122	0.015**
	Средно образование	0.486	0.488	-0.001	0.985
	Високо образование	0.153	0.198	-0.045	0.273
	Претходно работно искуство	0.602	0.645	-0.043	0.422
	Краткорочно невработен (до 1 година)	0.851	0.727	0.123	0.004***
Ранливи	Многу долго невработен (над 4 години)	0.019	0.083	-0.063	0.003***
	Млад	0.483	0.322	0.160	0.003***
	Постар	0.084	0.099	-0.015	0.636
	Попреченост	0.011	0.016	-0.005	0.688
	Ром	0.038	0.058	0.020	0.390
Променливи на исход		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Регист.	Тековно вработен	0.670	0.603	0.067	0.202
	Тековно невработен	0.115	0.157	-0.042	0.254
	Тековно непознато	0.188	0.198	-0.011	0.807

Податоци анкета	Вработен	0.690	0.851	-0.162	0.001***
	Невработен	0.091	0.000	0.091	0.001***
	Плата	19528	19556	-28	0.926
	Траен договор	0.383	0.710	-0.327	0.000***
	Подобра финансиска состојба	0.150	0.140	0.100	0.808
	Подобри изгледи за вработување	0.142	0.091	0.051	0.160
	Бара работа	0.195	0.174	0.022	0.613
	Намера да емигрира	0.027	0.000	0.027	0.069*

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.9.1, статистички значајна позитивна разлика се согледува во однос на бројот на невработени членови во домаќинството, основно образование и краткорочна невработеност, додека негативна разлика се согледува во однос на возраста, брачниот статус, број на лица под 15 год. возраст и број на вработени членови во домаќинството.

Table 9.9.2 Training for wage subsidies (WS) 2018, propensity score coefficients (Probit model)

Опсервирани променливи		Коефициент	Ст. грешка	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	-.0133226	.0066667	0.046**
	Пол (1=маж)	-.0364803	.1462993	0.803
	Рурално	-.0730476	.1650318	0.658
	Оженет	-.2010786	.2289442	0.380
Домаќинство	Големина на домаќинство	-.2391221	.7231031	0.741
	Број на членови под 15 год.	.0007312	.717749	0.999
	Број на вработени членови	.0618584	.7214297	0.932
	Број на невработени членови	.334072	.7218742	0.644
	Број на пензионирани членови	.3714028	.6981682	0.595
Чов. капитал	Основно образование	1.144861	.3562483	0.001***
	Средно образование	.7831719	.3392132	0.021**
	Високо образование	.7213618	.3631489	0.047**
	Претходно работно искуство	-.0748539	.1603538	0.641
	Краткорочно невработен (до 1 год.)	.3157968	.1857825	0.089*

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.9.2, возраста, степенот на образование и претходната историја на невработеност имаат статистички значајно влијание врз веројатноста за користење субвенции за плати. Имено, младите невработени, оние со основно образование и краткорочно невработени имаат поголеми изгледи да бидат корисници на субвенција за плати.

Табела 9.9.3 Субвенции за плати (WS) 2018, ефекти на третманот врз променливите на исход

Променливи на исход	Разлика		Станд. грешка		t-статистика	
	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ
Вработен	-0.163	-0.085	0.048	0.064	-3.42	-1.34
Невработен	0.092	0.093	0.026	0.018	3.50	5.14**
Плата	-19.038	211.267	306.046	431.011	-0.06	0.49
Траен договор	-0.325	-0.298	0.056	0.080	-5.77	-3.72**
Подобра финанс. состојба	0.009	0.016	0.039	0.058	0.24	0.27
Подобри изгледи за вработ.	0.051	0.039	0.037	0.049	1.41	0.80
Бара работа	0.023	-0.008	0.043	0.067	0.52	-0.12
Намера да емигрира	0.027	0.020	0.015	0.008	1.82	2.25**

Забелешка: */**/*** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.9.3, субвенциите за плати имаат статистички значајно позитивно влијание врз невработеноста и намерата за емигрирање, додека нивното влијание е негативно врз веројатноста за склучување траен договор.

Table 9.9.4 Training for wage subsidies (WS) 2018, disaggregated ATT for disadvantaged categories

Променливи на исход	Возраст		Пол		Место на живеење		Работно искуство		Невработеност	
	млади	стари	жена	маж	рурално	урбано	без	со	мн.долга	кратка
Невработен	0.071	0.112	0.082	0.101	0.104	0.088	0.086	0.096	-	0.094
Траен договор	-0.346	-0.337	-0.338	-0.239	-0.439	-0.233	-0.271	-0.348	-0.400	-0.308
Намера да емигрира	0.031	0.022	0.008	0.043	0.030	0.026	0.019	0.032	-	0.027

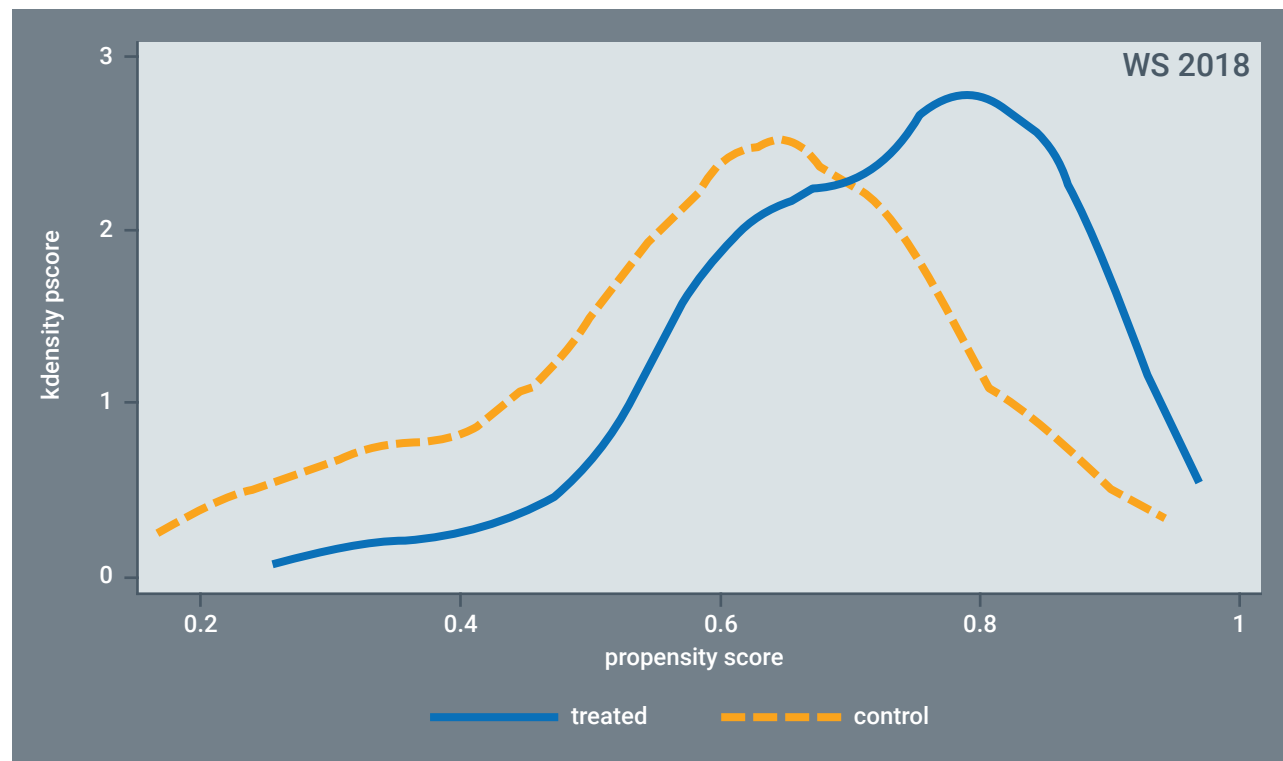
Забелешка: Оценка заснована врз впарување на најблизок сосед само за статистички значајни променливи на исход.

Според табела 9.9.4, можат да се извлечат следниве заклучоци во однос на влијанието на субвенциите за плати врз ранливите групи:

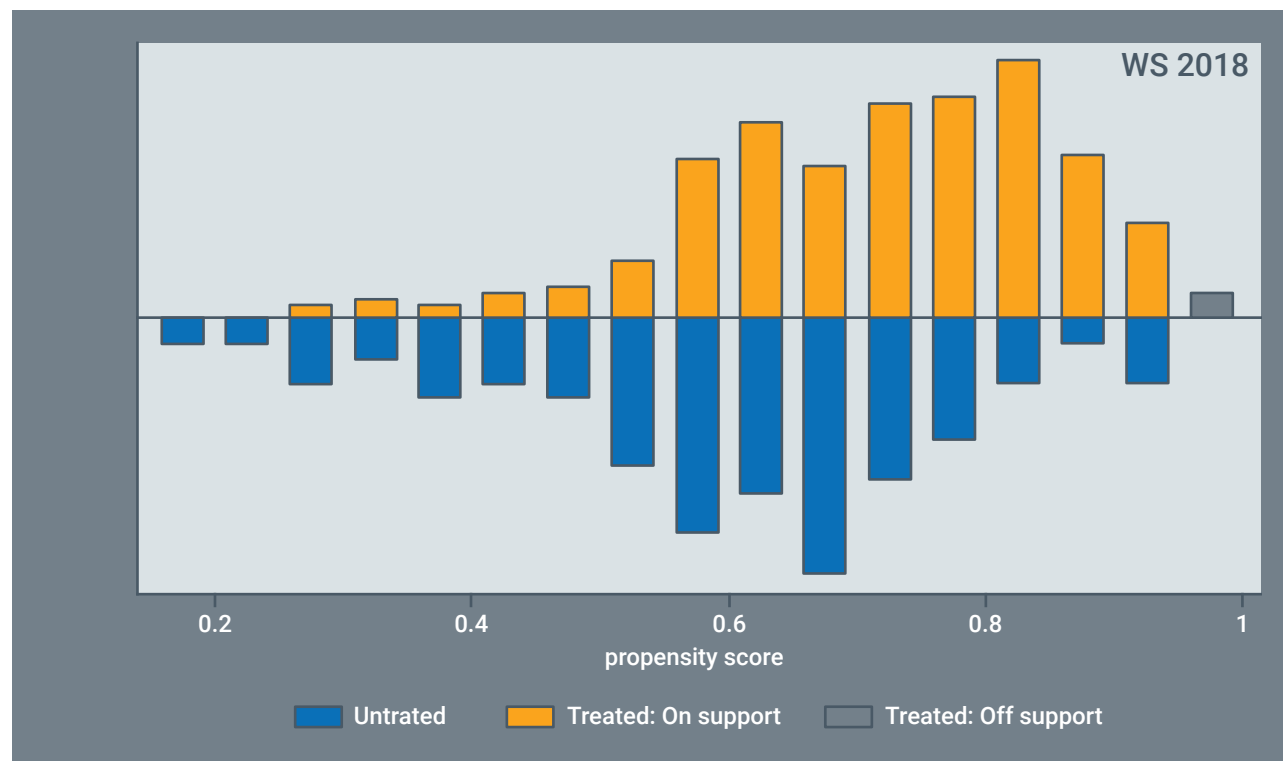
- Младите се во подобра положба отколку повозрасните невработени vis-à-vis веројатноста за невработеност и склучување траен договор за вработување но, изразуваат поголема намера за емигрирање;
- Жените се во подобра положба од невработените мажи vis-à-vis веројатноста за невработеност но, во полоша положба во однос на склучување на траен договор и изразуваат помала намера за емигрирање;
- Невработените од рурални подрачја се во полоша положба од оние во урбани подрачја vis-à-vis веројатноста за невработеност и склучување траен договор за вработување и изразуваат незначителни повисока намера за емигрирање;
- Невработените без работно искуство се во подобра положба отколку оние со работно искуство vis-à-vis веројатноста за невработеност и склучување траен договор и изразуваат помала намера за емигрирање;
- Долгорочно невработените се во полоша положба споредени со оние кои се краткорочно невработени во поглед на веројатноста за склучување траен договор.

Распределбата на оценка на склоност и квалитетот на впарување се прикажани на графикон 9.9.1 и графикон 9.9.2 соодветно.

Графикон 9.9.1 Субвенции за плати (WS) 2018, Распределба на оценката на склоност

Графикон 9.9.2 Субвенции за плати (WS) 2018, Квалитет на впарување

9.10 Програма за субвенционирање на плати (WS) 2019

Табела 9.10.1 Субвенции за плати (WS) 2019, споредба на средни вредности

Опсервирани променливи		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	32.2	27.0	5.233	0.000***
	Пол (1=маж)	0.423	0.549	-0.126	0.049**
	Рурално	0.308	0.354	-0.046	0.444
	Оженет	0.820	0.793	0.027	0.590
Домаќинство	Големина на домаќинство	3.512	3.720	-0.207	0.133
	Број на членови под 15 год.	0.940	1.110	-0.170	0.128
	Број на вработени членови	1.885	1.866	0.019	0.870
	Број на невработени членови	0.607	0.598	0.009	0.928
	Број на пензионирани членови	0.171	0.146	0.025	0.675
Чов. капитал	Основно образование	0.295	0.268	0.027	0.649
	Средно образование	0.521	0.524	-0.003	0.963
	Високо образование	0.141	0.195	-0.054	0.246
	Претходно работно искуство	0.615	0.451	0.164	0.009***
	Краткорочно невработен (до 1 година)	0.829	0.805	0.024	0.623
Ранливи	Многу долго невработен (над 4 години)	0.038	0.024	0.014	0.551
	Млад	0.393	0.500	-0.107	0.092*
	Постар	0.094	0.000	0.094	0.004***
	Попреченост	0.021	0.024	0.003	0.873
	Ром	0.026	0.049	-0.023	0.305
Променливи на исход		Просек учес.	Просек контр.	Разлика	р-вредн.
Регист.	Тековно вработен	0.756	0.561	0.195	0.001***
	Тековно невработен	0.094	0.213	-0.125	0.003
	Тековно непознато	0.124	0.195	-0.071	0.113

Податоци анкета	Вработен	0.897	0.902	-0.005	0.889
	Невработен	0.009	0.097	-0.089	0.000***
	Плата	21050	19792	1258	0.015**
	Траен договор	0.258	0.324	-0.066	0.277
	Подобро финансиска состојба	0.090	0.012	0.077	0.018**
	Подобри изгледи за вработување	0.094	0.037	0.057	0.098*
	Бара работа	0.252	0.305	-0.053	0.354
	Намера да емигрира	0.278	0.561	-0.283	0.000***

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Од табела 9.10.1 може да се забележи дека статистички значајна разлика помеѓу учесниците и контролната група постои кај следниве опсервирани променливи: возраст, пол и претходно работно искуство.

Табела 9.10.2 Субвенции за плати (WS) 2019, Коефициенти на оценка на склоност (Probit модел)

Опсервирани променливи		Коефициент	Ст. грешка	р-вредн.
Соц.-дем.	Возраст	.0269899	.0100349	0.007***
	Пол (1=маж)	-.1998777	.1659805	0.229
	Рурално	.0201982	.1764942	0.909
	Оженет	.2412135	.256391	0.347
Домаќинство	Големина на домаќинство	-.7162501	.5964381	0.230
	Број на членови под 15 год.	.5663615	.6061233	0.350
	Број на вработени членови	.796475	.6167568	0.197
	Број на невработени членови	.7551278	.6161485	0.220
	Број на пензионирани членови	.731589	.6225828	0.240
Чов. капитал	Основно образование	-.5897944	.5882469	0.316
	Средно образование	-.4735914	.5795643	0.414
	Високо образование	-.6628186	.5957272	0.266
	Претходно работно искуство	.2348546	.173214	0.175
	Краткорочно невработен (до 1 год.)	.2097703	.219059	0.338

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.10.2 само возраста се јавува како статистички значајна променлива која влијае врз веројатноста за користење субвенција за плата. Имено, една дополнителна година на старост ја зголемува веројатноста за користење на субвенција за плата.

Table 9.10.3 Training for wage subsidies (WS) 2019, treatment effects on outcome variables

Променливи на исход	Разлика		Станд. грешка		t-статистика	
	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ	Невпар.	АТТ
Вработен	-0.006	0.029	0.039	0.056	-0.15	0.52
Невработен	-0.089	-0.121	0.022	0.051	-4.03	-2.37**
Плата	1314	1382	505.113	648.636	2.60	2.13**
Траен договор	-0.065	-0.094	0.061	0.085	-1.07	-1.11
Подобро финанс. состојба	0.078	0.064	0.032	0.029	2.40	2.19**
Подобри изгледи за вработ.	0.058	0.040	0.035	0.040	1.67	1.00
Бара работа	-0.052	-0.052	0.057	0.082	-0.91	-0.64
Намера да емигрира	-0.282	-0.260	0.059	0.086	-4.74	-3.03**

Забелешка: */**/** означуваат значајност на ниво од 10/5/1 процент соодветно.

Според табела 9.10.3, субвенциите за плати имаат статистички значајно позитивно влијание врз платата и перцепцијата за подобра финансиска состојба, додека негативно влијание врз веројатноста да се биде невработен и врз намерата за емигрирање.

ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА АКТИВНИТЕ МЕРКИ НА
ПАЗАРОТ НА ТРУД ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Табела 9.10.4 Субвенции за плати (WS) 2019, расчленет АТТ за ранливи категории

Променливи на исход	Возраст		Пол		Место на живеење		Работно искуство		Невработеност	
	млади	стари	жена	маж	рурално	урбано	без	со	мн.долга	кратка
Невработен	-0.055	-0.206	-0.104	-0.010	-	-0.093	-0.045	-0.083	-	-0.072
Плата	886	1715	803	1989	885	1412	219	1534	-	1130
Подобра финанс. состојба	0.109	0.071	0.076	0.082	0.127	0.060	0.101	0.076	-	0.085
Намера да емигрира	-0.413	-0.339	-0.400	-0.495	-0.352	-0.430	-0.309	-0.514	-	-0.400

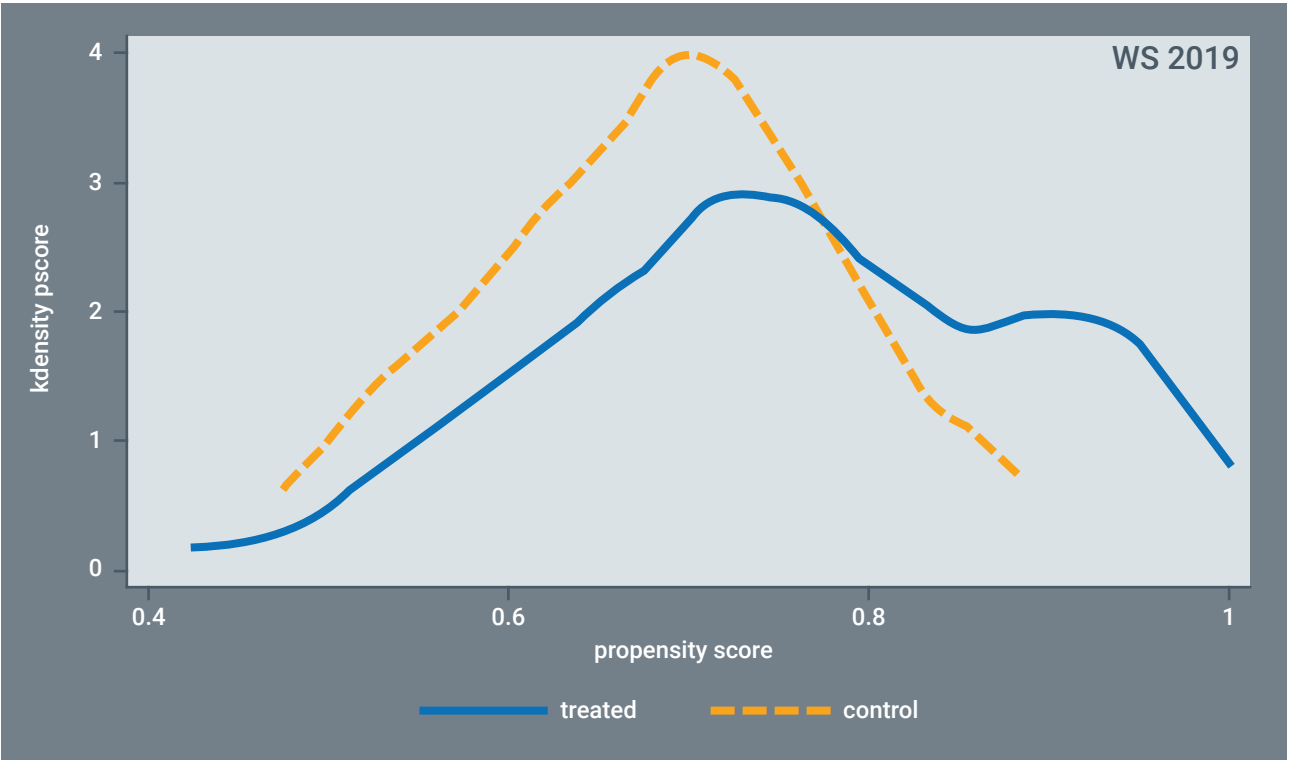
Забелешка: Оценка заснована врз впарување на најблизок сосед само за статистички значајни променливи на исход.

Според табела 9.10.4, можат да се извлечат следниве заклучоци во однос на влијанието на субвенциите за плати врз ранливите групи:

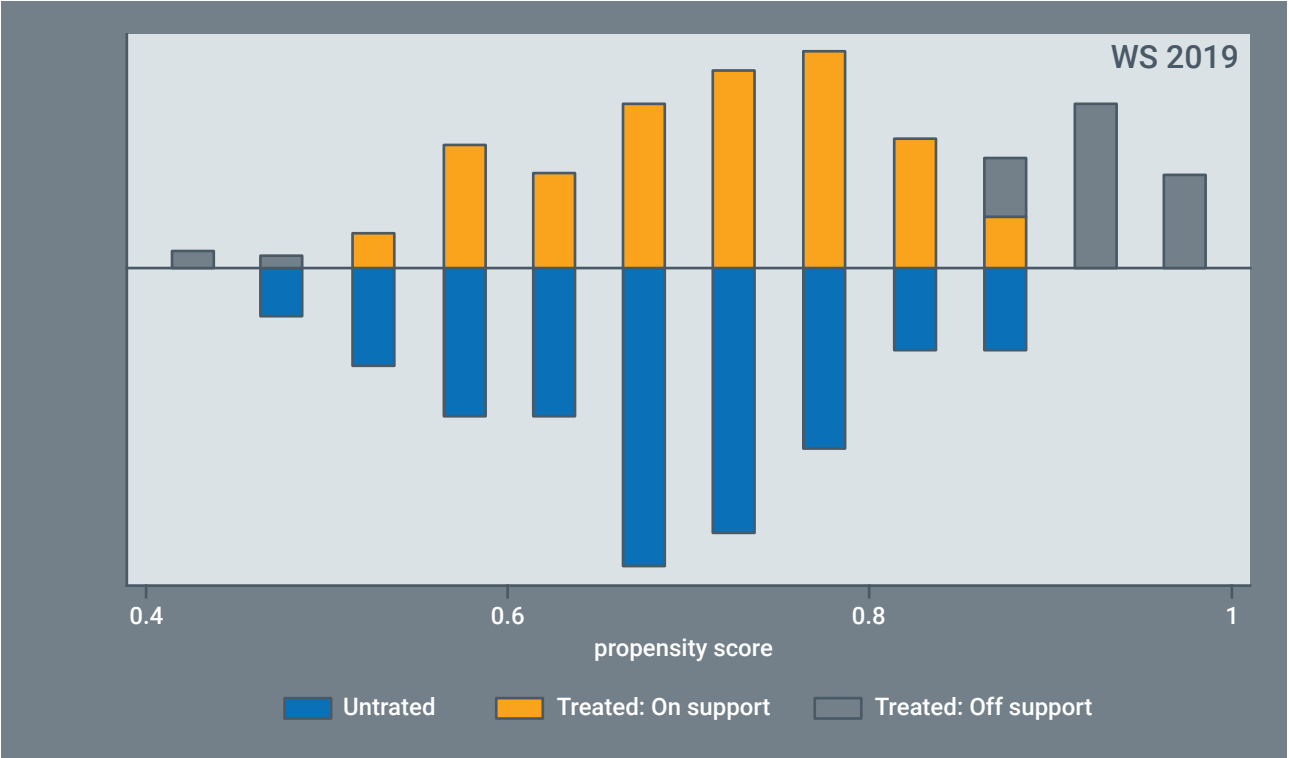
- Младите се во подобра положба во споредба со повозрасните невработени vis-à-vis веројатноста за невработеност и перцепирање на подобра финансиска состојба но, имаат пониска просечна месечна плата и помала намера за емигрирање;
- Жените се во подобра положба отколку невработените мажи vis-à-vis веројатноста за невработеност, имаат слични перцепции за идната финансиска состојба и намера за емигрирање но, се во полоша положба во поглед на просечната месечна плата;
- Невработените од рурални подрачја се во полоша положба отколку оние кои живеат во урбани подрачја vis-à-vis перцепцијата за подобра финансиска состојба, манифестираат помала намера за емигрирање и имаат пониска просечна месечна плата;
- Невработените безработно искуство се во полоша положба споредено со оние кои имаат работно искуство vis-à-vis веројатноста за невработеност, имаат пониско ниво на просечна месечна плата и намера за емигрирање но, перцепираат подобра финансиска состојба;
- Релативната положба на многу долго невработените не е можно да се оцени заради нивната мала застапеност помеѓу корисниците на субвенции за плати.

Распределбата на оценката на склоност и квалитетот на впарување се прикажани на графикон 9.10.1 и графикон 9.10.2 соодветно.

Графикон 9.10.1 Субвенции за плати (WS) 2019, Распределба на оценката на склоност

Графикон 9.10.2 Субвенции за плати (WS) 2019, Квалитет на впарување

Табела 9.11 Показатели за квалитетот на впарување

АМПТ	Просечно отклонување		% на намалување	Псево R ²		Немаат заедничка поддршка	
	Невпар.	Впарени		Невпар.	Впарени	Број	%
DR 2016	34.8	18.0	48.3	0.195	0.184	10	9.5
DR 2020	30.3	9.9	67.3	0.235	0.061	3	2.5
TKE 2018	35.5	23.6	33.5	0.323	0.356	45	61.6
TKE 2019	31.2	23.8	23.7	0.626	0.313	55	70.5
IT 2017/18	21.9	9.2	58.0	0.111	0.028	3	1.8
IT 2019	19.0	13.4	29.5	0.131	0.072	3	2.1
IN 2018	14.2	7.3	48.6	0.099	0.036	5	2.0
IN 2019	10.9	5.2	52.3	0.039	0.009	9	1.5
WS 2018	18.0	10.3	42.8	0.099	0.038	4	1.0
WS 2019	14.5	6.3	56.6	0.078	0.017	59	18.7

Извор: Пресметки на авторот

Од табела 9.11 очигледно е дека за повеќето од евалуираните АМПТ постои значително намалување на просечното отклонување (пристрасност). Најголемо намалување се забележува кај обуките за возачи потоа, кај обуките за побарувани занимања и кај обуките за напредни ИТ вештини. Намалувањето е помало кај обуките за познат работодавец што може да се должи на малиот примерок за контролната група. Како последица на тоа, бројот на опсервации кои немаат заедничка поддршка кај оваа програма во 2018 и 2019 година е значително голем, односно изнесува 61.6 и 70.5 проценти од вкупниот број на опсервации. Од друга страна, бројот на опсервации кои немаат заедничка поддршка кај преостанатите АМПТ е значително понизок и прифатлив.

10. Самопроцена за задоволството

Освен променливите на исход, успехот на дадена АМПТ зависи од задоволството на учесниците. Во овој контекст, учесниците беа запрашани за стекнатите знаења и вештини, соодветноста на применетите методи за обука, корисноста на материјалите за обука и соодветноста на окружувањето за обуката. Резултатите од анкетата во однос на самопроцената за овие прашања прикажани се во табелите 10.1 до 10.4 соодветно.

Табела 10.1 Задоволство од стекнатите знаења и вештини (%)

Активна мерка на пазарот на труд	Воопшто не задовол.	Не задовол.	Немам мислење	Задовол. во мала мера	Задовол. во голема мера
Обука за возачи (DR) 2016	-	3.2	6.5	12.9	77.4
Обука за возачи (DR) 2020	-	12.5	3.1	6.3	78.1
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	-	11.5	1.6	4.9	82.0
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	-	-	4.7	6.3	89.0
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	2.7	-	6.9	19.2	71.2
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	-	1.2	1.2	11.6	86.1
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	-	-	-	2.9	97.1
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	-	2.5	4.8	4.8	87.9

Извор: Пресметки на авторот

Табела 10.2 Соодветност на применетите методи за обука (%)

Активна мерка на пазарот на труд	Воопшто не соодвет.	Не соодвет.	Немам мислење	Соодвет. во мала мера	Соодвет. во голема мера
Обука за возачи (DR) 2016	-	6.5	6.5	12.9	74.2
Обука за возачи (DR) 2020	-	6.3	6.3	12.5	75.0
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	-	3.3	6.6	8.2	82.0
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	-	-	4.7	6.3	89.0
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	2.7	2.7	5.5	8.2	80.8
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	-	-	5.8	9.3	84.9
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	-	-	1.9	1.9	96.2
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	-	3.2	3.5	5.7	87.6

Извор: Пресметки на авторот

Табела 10.3 Корисност на материјалите за обука (%)

Активна мерка на пазарот на труд	Воопшто не корисни	Не корисни	Немам мислење	Корисни во мала мера	Корисни во голема мера
Обука за возачи (DR) 2016	-	12.9	-	9.7	77.4
Обука за возачи (DR) 2020	-	3.1	15.6	-	81.3
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	-	4.9	6.6	13.1	75.4
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	-	-	3.1	4.7	92.2
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	2.7	2.7	4.1	11.0	79.5
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	-	-	2.3	9.3	88.4
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	-	-	1.0	3.0	96.0
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	-	1.9	4.2	4.4	89.5

Извор: Пресметки на авторот

Табела 10.4 Соодветност на окружувањето за обука (%)

Активна мерка на пазарот на труд	Воопшто не соодвет.	Не соодвет.	Немам мислење	Соодвет. во мала мера	Соодвет. во голема мера
Обука за возачи (DR) 2016	-	6.5	9.7	9.7	74.2
Обука за возачи (DR) 2020	-	9.4	6.3	6.3	78.1
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	1.6	-	8.2	6.6	83.6
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	-	-	6.3	1.6	92.2
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	4.1	-	2.7	11.0	82.2
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	-	-	3.5	9.3	87.2
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	-	-	1.0	1.9	97.1
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	-	0.9	3.5	2.9	92.7

Извор: Пресметки на авторот

Од табелите 10.1 до 10.4 може да се заклучи дека повеќето од учесниците генерално биле задоволни со обезбедената обука. И покрај тоа што разликите помеѓу обуките се мали, најзадоволни се учесниците во обука за побарувани занимања во 2018 година и учесниците во обуки за познат работодавец во 2019 година. Од друга страна, најмалку задоволни се учесниците во обуки за возачи во 2016 и 2020 година.

Во случајот на субвенциите за плати, задоволството на учесниците се согледува во однос на работата, платата, обуката на работното место и претпоставените.

Табела 10.5 Задоволство од работата (%)

Активна мерка на пазарот на труд	Воопшто не задовол.	Не задовол.	Немам мислење	Задовол. во мала мера	Задовол. во голема мера
Субвенции за плати (WS) 2018	-	0.5	1.4	32.7	65.5
Субвенции за плати (WS) 2019	5.3	1.0	0.5	2.4	90.8

Извор: Пресметки на авторот

Табела 10.6 Задоволство од платата (%)

Активна мерка на пазарот на труд	Воопшто не задовол.	Не задовол.	Немам мислење	Задовол. во мала мера	Задовол. во голема мера
Субвенции за плати (WS) 2018	5.4	19.9	3.2	40.7	30.8
Субвенции за плати (WS) 2019	19.8	11.1	4.4	9.7	55.1

Извор: Пресметки на авторот

Табела 10.7 Задоволство од обука на работното место (%)

Активна мерка на пазарот на труд	Воопшто не задовол.	Не задовол.	Немам мислење	Задовол. во мала мера	Задовол. во голема мера
Субвенции за плати (WS) 2018	-	0.5	1.8	16.8	80.9
Субвенции за плати (WS) 2019	15.5	3.9	3.9	8.7	68.1

Извор: Пресметки на авторот

Табела 10.8 Задоволство од претпоставените (%)

Активна мерка на пазарот на труд	Воопшто не задовол.	Не задовол.	Немам мислење	Задовол. во мала мера	Задовол. во голема мера
Субвенции за плати (WS) 2018	-	1.4	1.4	21.4	75.9
Субвенции за плати (WS) 2019	3.4	2.9	2.9	5.3	85.5

Извор: Пресметки на авторот

Од табелите 10.5 до 10.8 може да се заклучи дека повеќето корисници на субвенции заплати генерално се задоволни од работата, обуката на работното место и претпоставените. Сепак, понизок степен на задоволство може да се забележи во однос на висината на месчната плата.

Табела 10.9 Интерес за повторно аплицирање за АМПТ (%)

АМПТ	Не		Да		Немам мислење	
	Учесници	Контролна	Учесници	Контролна	Учесници	Контролна
DR 2016	22.6	24.3	61.3	66.2	16.1	9.5
DR 2020	21.9	20.7	65.6	51.7	12.5	27.6
TKE 2018	37.7	25.0	42.6	58.3	19.7	16.7
TKE 2019	25.0	7.1	50.0	85.7	25.0	7.1
IT 2017/18	13.7	25.8	76.7	68.8	9.6	5.4
IT 2019	11.6	55.0	69.8	33.3	18.6	11.7
IN 2018	17.5	34.0	68.9	38.7	13.6	27.3
IN 2019	26.0	43.8	60.3	54.7	13.7	1.5
WS 2018	37.9	45.5	45.6	46.3	16.5	8.3
WS 2019	46.6	37.8	33.8	29.3	19.7	32.9

Извор: Пресметки на авторот

Од табела 10.9 може да се заклучи дека учесниците во обуки за напредни ИТ вештини во 2019 година и учесниците во обуки за побарувани занимања во 2018 година изразуваат најголем интерес за повторно аплицирање за АМПТ. Помеѓу апликантите во контролната група, оние кои аплицирале за обуки за познат работодавец во 2019 година изразуваат најголем интерес за повторно аплицирање за АМПТ.

11. Влијание на Ковид-19

Кризата со Ковид-19 предизвика девастирачки последици врз светската економија како и врз функционирањето на пазарите на труд. Кога пандемијата се рашири низ целиот свет, владите реагираа брзо со широк опсег на мерки за справување. Негативното влијание на оваа криза преку структурни дисторзии кај повеќето дејности и занимања што ќе имаат долгорочни економски последици.

Кризата со Ковид-19 стимулираше многу активности во дигиталната гиг економија⁴. Побарувачката за гиг работа во многу дејности се очекува да расте со зголемување на вработеноста во рамки на иг економијата. По натапувањето на кризата со Ковид-19, многу дејности во економијата се под притисок како што се изнајмувањето недвижности, дизајн и занаетчиство, едноставни задачи и сл. Други пак, како што се софтверски засновани услуги, банкарство и инвестирање се очекува да останат на исто ниво или да се зголемат, додека пак виталните сектори како што е давањето услуги се очекува значително да пораснат (Dhaini et al., 2020).

Се очекува опоравувањето од кризата со Ковид-19 да трае подолго и ќе наметне значително реструктуирање на економијата. Во овој контекст, најпогодени се ранливите сегменти во популацијата како што се: жените, повозрасните лица, имигрантите, како и работниците со понизок степен на образования. Истовремено овие лица имаат помали изгледи да бидат компензирани со мерките за задржување на работните места кои беа воведени како одговор на пандемијата со Ковид-19. Според проценките на Светска банка, скорешните придобивки од намалувањето на сиромаштијата во голем број земји најверојатно ќе бидат изгубени заради пандемијата затоа што компаниите во најпогодените сектори прибегнуваат кон намалување на вработеноста. Освен тоа, ограничената мобилност што произлезе од пандемијата, значително ги ограничи можностите за циркуларна миграција и изврши значително негативно влијание врз благосостојбата на емигрантите.

Дигиталните технологии денес претставуваат значаен генератор на промени во сферата на вработувањето. Во овој контекст, интернетот отвори широк опсег на можности за вработување преку нудење полесен пристап до светските пазари на труд и развој на нови форми на вработување. Најновите студии во овој домен укажуваат дека онлајн платформите обезбедуваат можности за работа за оние кои се исклучени заради географските граници, полот, или способностите. И покрај тоа што информатишката технологија изврши позитивно влијание врз вработеноста, некои студии укажуваат на негативно влијание што главно произлегува од процесот на оптимизација и замена на труд за капитал во традиционалните дејности. Според овие видувања, интернетот воведува специфички промени на пазарот на труд како што се: крај на стабилноста, пораст на „фриленсинг“, вработување за сопствена сметка и невообичаени работни места. Сепак, треба да се истакне дека преовладуваат аргументите за позитивни ефекти со што новите технологии генерираат нови облици на вработување.

⁴ Гиг работник е лице кое е вработено врз основа на фриленс, работи на краткотрајни работни места за еден или повеќе работодавци.

Табела 11.1 Дали кризата со Ковид-19 наметна потреба од нови вештини? (%)

Активна мерка на пазарот на труд	Воопшто не наметна		Не наметна		Немам мислење		Наметна во мала мера		Наметна во голема мера	
	Учесн.	Контр.	Учесн.	Контр.	Учесн.	Контр.	Учесн.	Контр.	Учесн.	Контр.
Обука за возачи (DR) 2016	9.7	-	32.3	90.5	25.8	4.1	9.7	-	22.6	5.4
Обука за возачи (DR) 2020	-	4.6	53.1	85.2	18.8	2.3	6.3	2.3	21.9	5.7
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	3.3	-	60.7	83.3	13.1	-	8.2	-	14.8	16.7
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	-	-	67.2	42.9	25.0	7.1	1.6	-	6.3	50.0
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	6.9	8.6	41.1	41.9	12.3	2.2	13.7	24.7	26.0	22.6
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	1.2	1.7	60.5	58.3	24.4	3.3	3.5	-	10.5	36.7
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	1.0	13.3	98.1	28.7	1.9	14.0	-	2.0	-	42.0
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	3.8	2.5	26.0	33.0	13.7	7.6	24.4	28.3	32.1	28.6
Субвенции за плати (WS) 2018	1.9	0.8	31.2	27.3	1.2	0.8	30.0	31.4	35.8	39.7
Субвенции за плати (WS) 2019	25.6	19.5	3.0	-	15.8	25.6	-	-	55.6	54.9

Извор: Пресметки на авторот

Според табела 11.1, пандемијата со Ковид-19 во помала мера наметна потреба за нови вештини помеѓу учесниците во обуки за возачи и обуки за познат работодавец. Во спротивно, поголема потреба од нови вештини како резултат на пандемијата се согледува кај учесниците во обуки за напредни ИТ вештинин и обуки за побарувани занимања.

12. Трошочна ефективност

Анализата на трошочна ефективност претставува економска алатка со која се пресметува трошокот за производство на една единица на исход. Со цел спроведување на анализа за трошочна ефективност, исходите од АМПТ мора да бидат квантифицирани и целосно да се должат на конкретната интервенција. Освен тоа, анализата на трошочна ефективност наметнува потреба за точна пресметка на трошоците за интервенцијата. На крај, кај оваа анализа неопходна е споредба на најмалку две интевенции, од кои една е тековната интервенција или status quo ситуација. Трошоците вообичаено ги вклучуваат директните трошоци за АМПТ или трошокот за поддршка на приходите кога примателите добиваат помош, и тие најчесто се добиваат од административни извори.

Две работи се од големо значење при мерењето во анализата на трошочната ефективност на АМПТ: прво, што претставува исход? И второ, кога би требало да се мери исходот: Веднаш по обуката или по определен временски период? Исходите од интерес во програмите на пазарот на труд вообичаено се однесуваат на определени облици на вработување и можат да вклучат зголемување на заработувачката, зголемување на бројот на работни часови, или промена на статусот на работното место од привремено во трајно. Други, индиректни показатели вклучуваат намалување на користењето на социјаланата помош или осигурување во случај на невработеност. Освен тоа, времето претставува значаен предизвик. Во тој контекст, една година од завршување на програмата може да биде доволен период за спроведување анкета. Според тоа, изборот на тоа кога да се реализира анализата на трошочна ефективност, покрај определување на исходите, претставува значајна одлука за евалуаторот.

Вкупниот трошок и трошокот по учесник за посматраните АМПТ се прикажани во табела 12.1.

Табела 12.1 Просечен трошок по учесник

АМПТ	Вкупен трошок	Број на учесници	Трошок по учесник (денари)
DR 2016	1678670	65	25826
DR 2020	1311100	52	25213
TKE 2018	3142551	210	14965
TKE 2019	3366720	199	16918
IT 2017/18	16800000	200	84000
IT 2019	23959920	218	109908
IN 2018	19175238	588	32611
IN 2019	35321669	805	43878
WS 2018	165186000	1206	136970
WS 2019	307344000	1945	158017

Source: Author's calculations

ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА АКТИВНИТЕ МЕРКИ НА ПАЗАРОТ НА ТРУД ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Табела 11.2 Зголемена побарувачка за вештини како резултат на пандемијата со Ковид-19 (%)

Активна мерка на пазарот на труд	Странски јазици		Основни ИТ вештини		Нпредни ИТ вештини		Е-трговија		Е-банкарство		Друго	
	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.	Учес.	Контр.
Обука за возачи (DR) 2016	45.5	-	-	-	36.4	60.0	9.1	20.0	-	20.0	9.1	-
Обука за возачи (DR) 2020	-	-	-	-	55.6	100	33.3	-	11.1	-	-	-
Обука за познат работодавец (TKE) 2018	14.3	-	-	-	57.1	-	14.3	50.0	14.3	50.0	-	-
Обука за познат работодавец (TKE) 2019	20.0	14.3	-	-	-	85.7	-	-	60.0	-	20.0	-
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2017/18	-	1.4	50.0	58.1	21.7	16.2	-	-	6.5	1.4	21.7	23.0
Обука за напредни ИТ вештини (IT) 2019	7.7	18.2	15.4	-	69.2	72.7	-	-	7.7	9.1	-	-
Обука за побарувани занимања (IN) 2018	-	48.5	-	4.6	-	33.3	-	7.6	-	6.1	-	-
Обука за побарувани занимања (IN) 2019	8.0	1.8	30.8	34.8	8.9	3.3	1.9	0.7	1.0	2.5	49.5	56.9
Субвенции за плати (WS) 2018	2.7	-	36.2	41.3	5.4	5.0	2.3	-	0.4	1.7	53.1	52.1
Субвенции за плати (WS) 2019	39.8	31.1	1.6	-	39.1	42.2	7.0	15.6	12.5	11.1	-	-

Source: Author's calculations

Од табела 11.2 може да се забележи дека мнозинството од испитаниците ја потенцирале зголемената побарувачка за напредни ИТ вештини како резултат на пандемијата со Ковид-19. Големиот удел на категоријата „друго“ за некои АМПТ, како на пример кај обуките за побарувани занимања во 2019 година, обуките за напредни ИТ вештини во 2017/18 година и кај субвенциите за плати во 2018 година наметнува потреба од подетална анализа. Поточно, можно е да не била антиципирана потребата од некои други вештини што се појавила како резултат на физичката и социјалната дистанца. Искуствата од ЕУ покажуваат дека товарот од социјалното дистанцирање како последица од Ковид-19 непропорционално ги погодува ранливите групи работници како што се: жени, повозрасни лица, пониско образовани и вработените во мали претпријатија. Како последица на тоа, постои итна потреба за брзи и насочени мерки на политиките за да се превенираат тековните загуби на работни места и проширување на нееднаквоста на пазарот трудот како резултат на пандемијата.⁵

⁵ Засновано врз Ковид-19 индексот за ризик од социјална дистанца (COV19R), CEDEFOP.

Од табела 12.1 може да се заклучи дека најнизок трошок по учесник се забележува кај обуките за познат работодавец (околу 16.000 денари), потоа обуките за возачи (околу 25.500 денари), обуките за побарувани занимања (околу 38.000 денари) и обуките за напредни ИТ вештини (околу 97.000 денари). Сувенциите за плати би требало да се посматраат одделно со оглед на тоа што нивната намена и администрирање се разликуваат од програмите за обуки. Имено, просечниот трошок за субвенција за плата изнесува 147.500 денари но, при тоа во предвид треба да се земе и периодот за кој се доделува субвенцијата.

И покрај тоа што пресметувањето на нето трошокот за активностите и исходите има корисна улога во анализата на трошочна ефективност, покорисно во менаџирањето на програмите е пресметување на трошокот за производство на една единица нето исход. Поимот „нето“ означува дека евалуаторот претходно ги контролирал екстерните влијанија врз исходот т.е. оценета е точната зависност помеѓу АМПТ и промената во вработеноста на учесниците. Во овој контекст, може да се пресмета трошокот по вработен учесник. Резултатите се прикажани во табела 12.2.

Табела 12.2 Просечна трошочна ефективност (ACER)

АМПТ	Вкупен трошок	Број на учесници	Веројатност за вработув. на учесник	Трошок по вработен учесник
DR 2016	1678670	65	0.667	38719
DR 2020	1311100	52	0.517	48769
TKE 2018	3142551	210	0.438	34166
TKE 2019	3366720	199	0.667	25365
IT 2017/18	16800000	200	0.875	96000
IT 2019	23959920	218	0.390	281815
IN 2018	19175238	588	0.357	91347
IN 2019	35321669	805	0.699	62772
WS 2018	165186000	1206	0.695	198507
WS 2019	307344000	1945	0.873	181005

Source: Author's calculations

Од табела 12.2 очигледно е дека трошокот по вработен учесник за секоја АМПТ е поголем од трошокот по учесник заради фактот што само еден дел од учесниците се тековно вработени како резултат на програмата. Овој показател е познат под називот сооднос на просечна трошочна ефективност (ACER)⁶.

Со цел да се утврди дали одредена АМПТ ја променила ефективноста во текот на времето, може да се пресмета тн. сооднос на инкрементална трошочна ефективност (ICER). Соодносот на инкрементална трошочна ефективност е збиен показател за економската вредност на интервенцијата, споредена со некоја алтернативна (претходна) интервенција. Тој претставува главен показател на економската евалуација. ICER се пресметува со делење на разликата во вкупниот трошок со разликата во

⁶ ACER - average cost effectiveness ratio;

избраната мерка на исход од третманот при што, се добива соодносот „екстра трошок за екстра единица на исход“. Со други зборови, може да се користи следнава формула:

$$ICER = \frac{(\text{Трошок}_1 - \text{Трошок}_0)}{\text{Исход}_1 - \text{Исход}_0}$$

Како мерка на исходот може да се користи бројот на тековно вработени учесници. Според тоа, ICER се пресметува како промена во вкупниот трошок поделен со промена во бројот на вработени учесници според следнава формула:

$$ICER = \frac{(\text{Трошок}_1 - \text{Трошок}_0)}{(\text{Број на вработени учесници}_1 - \text{Број на вработени учесници}_0)}$$

Резултатите за посматраните АМПТ се прикажани во табела 12.3.

Табела 12.3 Инкрементална трошочна ефективност (ICER)

АМПТ	Вкупен трошок	Број на учесници	Веројатност за вработув. на учесник	ICER за вработен учесник
DR 2016	1678670	65	0.667	ICER2020/2016 22316
DR 2020	1311100	52	0.517	
TKE 2018	3142551	210	0.438	ICER2019/2018 5501
TKE 2019	3366720	199	0.667	
IT 2017/18	16800000	200	0.875	ICER2019/2018 -79572
IT 2019	23959920	218	0.390	
IN 2018	19175238	588	0.357	ICER2019/2018 45769
IN 2019	35321669	805	0.699	
WS 2018	165186000	1206	0.695	ICER2019/2018 165336
WS 2019	307344000	1945	0.873	

Извор: Пресметки на авторот

Од табела 12.4 се забележува дека ICER по учесник има најниска вредност кај обуката за возачи, потоа кај обуката за побарувани занимања. Екстра трошокот за дополнително вработен учесник кај обуката за возачи во 2020 година споредено со 2016 година изнесувал 22.316 денари. Овој износ е понизок од просечниот трошок по вработен учесник во 2016 година (38.719 денари), што значи дека трошочната ефективност кај оваа АМПТ за периодот 2016/2020 се зголемила. Слично, екстра трошокот за дополнително вработен учесник кај обуката за побарувани занимања во 2019 година во однос на 2018 година изнесувал 45.769 денари. Овој износ е двојно понизок од просечниот трошок по вработен учесник во 2018 година (91.347 денари), што значи дека трошочната ефективност на оваа АМПТ за

периодот 2018/2019, исто така се зголемила. Трошочната ефективност се зголемила најмногу кај обуката за познат работодавец бидејќи ICER изнесува 5.501 денари, што е скоро шест пати пониско од просечниот трошок по вработен учесник во 2018 година (34.166 денари). Од друга страна, негативната вредност на ICER кај обуките за напредни ИТ вештини значи дека нивната трошочна ефективност во 2019 година се влошила споредено со 2017/18 година. Овој податок може да се искористи како сигнал за потребата од подобрување на дизајнот и таргетирањето на оваа АМПТ. Износот на ICER за субвенциите за плати е 165.336 што е пониско споредено со просечниот трошок по вработен учесник во 2018 година (198.507). Соиред тоа, може да се заклучи дека трошочната ефективност кај субвенциите за плати во 2019 година се зголемила споредено со 2018 година.

Понатаму, анализата за трошочна ефективност ќе биде надополнета со евалуација на трошоците и бенефитите за секоја АМПТ, позната под називот Кост-бенефит анализа (CBA). CBA обезбедува моќна концептуална рамка за оценување на дадена програма во смисла на разлика меѓу трошоците и бенефитите; доколку дисконтираната вредност на бенефитите ја надминува дисконтираната вредност на трошоците, програмата е недвосмислено корисна. CBA се соочува со значајни предизвици, меѓу кои оценување на финансиската вредност на секој бнефит и трошок што можат да произлезат како резултат на програмата. Претворањето на бенефитите во соодветни финансиски еквиваленти претставува еден од суштинските предизвици на CBA. Сличен предизвик постои во однос на оценка на финансиски еквиваленти за трошоците, како што се трошоци за плати во областите со висока невработеност или дали платите ќе се сметаат за целосен трошок на програмата доколку лицето е невработено. Набројување на опсегот на бенефити и трошоци, исто така претставува предизвик за CBA. На пример, бенефитите од програмата за обука за обесправените лица вообичаено би требало да ги вклучат зголемените плати на обучените лица при повторното вработување. Други бенефити може да бидат намалена невработеност и зголемени даночни приливи како резултат на поголемиот број вработени.

Кај вообичаената CBA рамка за оценка на влијанието на дадена програма на долг рок, времето игра клучна улога. Имено, времето ги поместува финансиските оценки на трошоците и бенефитите. Трошокот кој настанува денес се вреднува повеќе од трошокот кој би настанал по неколку години. Слично, бенефитот кој ќе настапи во иднина има помала вредност од бенефитот кој се добива денес. Под претпоставка дека сите трошоци и бенефити можеме да ги претвориме во финансиска вредност во сегашен момент, CBA овозможува соодветен начин за сумирање на вредноста на еден проект. Доколку дисконтираната сегашна вредност на бенфитите ја надминува дисконтирната сегашна вредност на трошоците, тогаш програмата би требало да се прифати.

Во нашиот случај, временската перспектива за евалуација е прилично кратка, и заради тоа стандардната CBA со дисконтирани трошоци и бенефити не е изводлива. Сепак, на ова место ќе направиме обид за поедноставување на CBA преку сумирање на финансиските трошоци и бенефити за секоја програма за обука за период од една година. Вкупниот трошок по учесник се состои од директен трошок по учесник (како што беше пресметан во табела 12.1) и опортунитетниот трошок за изгубениот приход во текот на обуката. Опортунитетниот трошок е пресметан како производ од просечното траење на програмата за обука и просечната плата на контролната група прилагодена за веројатноста за вработување на еден апликант од контролната група. Од друга страна, вкупниот бенефит по учесник се состои од годишната просечна плата на учесниците прилагодена за веројатноста за нивно вработување.

Фактот што сите исходи и трошоци се изразени парично дозволува да се пресмета сооднос на бенефити-трошоци. Споредувањето на програмите за обука со користење на ист модел овозможува основа за оценка на релативната вредност на програмата. Дури и во случај на испитување на само една програма, кога бенефитите ги надминуваат трошоците, може да се оправда задржувањето на програмата. Спроведената кост-бенефит анализа и пресметаните трошоци-бенефит соодноси за посматраните програми за обука, прикажана е во табела 12.4.

Табела 12.4 Кост-бенефит анализа

АМПТ	Трошок по учесник (денари)	Просечна плата (учесници)	Просечна плата (контр. група)	Просечно траење на обуката (месеци)	Верој. за вработув. (учесник)	Верој. за вработув. (контролна група)	Опортунит. трошок (учесник)	Вкупен трошок	Вкупен бенефит (годишно)	Бенефит-трошок сооднос
	1	2	3	4	5	6	7 (3*4*6)	8 (1+7)	9 (2*5*12)	10
DR 2016	25826	23055	18958	1.0	0.667	0.095	1801	27627	184532	6.68
DR 2020	25213	20588	20000	3.0	0.517	0.207	12420	37633	127728	3.39
TKE 2018	14965	17337	17500	5.7	0.438	0.375	37406	52371	91123	1.74
TKE 2019	16918	17988	22500	6.4	0.667	1.000	144000	160918	143976	0.89
IT 2017/18	84000	22386	22283	3.2	0.875	0.722	51483	135483	235053	1.73
IT 2019	109908	25300	22608	4.0	0.390	0.585	52903	162811	118404	0.73
IN 2018	32611	22580	20714	3.0	0.357	0.306	19015	51626	96733	1.87
IN 2019	43878	19522	19558	3.7	0.699	0.680	49208	93086	163751	1.76

Извор: Пресметки на авторот

Од табела 12.4 може да се забележи дека шест од осум програми за обука имаат сооднос на бенефит-трошок кој е поголем од еден. Во тој поглед, најисплатлива е обуката за возачи чиј сооднос на бенефит-трошок за 2016 година изнесува 6.68, додека за 2020 година изнесува 3.39. Освен тоа, позитивен нето бенефит е утврден кај обуката за побарувани занимања во 2018 и 2019 година. Спротивно на ова, CBA за преостанатите две програми за обуки покажува мешани резултати. Имено, обуките за познат работодавец и обуките за напредни ИТ вештини имаат позитивен нето бенефит во 2018 година но, негативен бенефит во 2019 година. Ова е дополнителна причина зошто овие програми за обука треба да бидат детално анализирани со цел да се детектираат причините за нивната намалена ефективност.

13. Заклучоци

Овој извештај ги прикажува резултатите од оценката на влијанието спроведено за избрани активни мерки на пазарот на труд кои се имплементирани од страна на Агенцијата за вработување. Во овој контекст, евалуирани беа следниве АМПТ: Обука за возачи за С, D и E категорија (2016 и 2020 година), обука за познат работодавец (2018 и 2019 година), обука за напредни ИТ вештини (2017/18 и 2019 година), обука за побарувани занимања (2018 и 2019 година) и програма за субвенционирање на плати (2018 и 2019 година). Изборот на годините се засноваше врз намерата да се оцени краткорочната ефективност на програмите во услови на променето окружување како резултат на пандемијата со Ковид-19. Клучното истражувачко прашање беше дали учеството во активните програми на пазарот на труд ја зголемила веројатноста на учесниците да најдат и да задржат вносно вработување. Освен овој главен исход, дополнително беа вклучени и други променливи на исход како што се: неактивност, невработеност, плати, промена во финансиската состојба и изгледите за вработување по завршување на програмата, барање работа и намера за емигрирање.

Во идеални услови, креаторите на политики ефективноста на програмите би требало да ја оценат најнапред преку евалуација на пилот проекти. Во тој случај, дизајнот би требало да претпостави една група на учесници во програмата и слична група од лица кои не учествуваат. Споредбата на перформансите на двете групи во текот на времето би ја открила ефективноста на програмата. Врз основа на оваа евалуација, креаторите на политики можат поефикасно да ги дизајнираат и целно да ги насочат програмите. Освен тоа, евалуациите им овозможуваат да донесуваат информирани одлуки за тоа кои целни групи имаат најголем бенефит од конкретна програма, што би резултирало во насочени програми и нивни засилени перформанси. На крај, може да се утврди дека некои програми не се ефикасни и би требало да се укинат или променат, со што преку ригорозна евалуација се помага за нивно идентификување и пренасочување на ресурсите кон попродуктивно користење.

Податоците за евалуацијата беа обезбедени преку телефонска анкета која беше спроведена во текот на септември 2021 година, и ги опфати учесниците (третманска група) и неучесниците (контролна група). Вкупната големина на примерокот изнесуваше 2.230 испитаници, од кои 1.260 учесници, и 970 апликанти од контролната група.

За да се одговори на истражувачките прашања, беше употребен метод на пост-програмска квази-експериментална евалуација чија цел е постигнување непристрасни резултати. Со користење на техниката впарување со оценка на склоност беа оценети „нето“ ефектите од програмите врз променливите на исход. Освен оценката на вкупниот ефект, беше направено расчленување на просечниот ефект на третманот врз третираните учесници за различни атрибути со цел да се идентификува поединечното влијание на секоја АМПТ врз ранливите сегменти на пазарот на труд. На крај, беа спроведени анализа на трошочна ефективност и поедноставена кост-бенефит анализа со цел да се испита дали издвоените средства за АМПТ ги оправдуваат очекуваните резултати од нивната имплементација. Резултатите од анализите во поглед на статистички значајните оценки и таргетирањето се накратко сумирани во табела 13.1.

Табела 13.1 Резиме на влијанието на АМПТ (статистички значајни оценки)

АМПТ	Вработен	Невработен	Плата	Траен договор	Подобри финансиски услови	Подобри изгледи за вработување	Бара работа	Намера за емигрирање
DR 2016	Позитив. влијан. Лошо таргетир.: рурално и долгорочно невработени	Негатив. влиј. Лошо таргетирани: долгорочно невработени		Позитив. влијан. Помали изгледи: млади и долгорочно невработени		Позитив. влијан. Помали изгледи: рурално		
DR 2020	Позитив. влијан. Лошо таргетир.: рурално и долгорочно невработени	Негатив. влиј. Лошо таргетир.: Млади, рурално и без раб. искуство			Позитив. влијан. Помали изгледи: повозрасни и долгорочно невработени	Позитив. влијан. Помали изгледи: повозрасни и долгорочно невработени		
TKE 2018					Позитив. влијан. Помали изгледи: рурално и без работно искуство	Позитив. влијан. Помали изгледи: рурално		
TKE 2019		Негатив. влиј. Лошо таргетирани: млади, жени и долгорочно невработени			Позитив. влијан. Помали изгледи: мажи и долгорочно невработени	Позитив. влијан. Помали изгледи: мажи и долгорочно невработени		
IT 2017/2018					Позитив. влијан. Помали изгледи: повозрасни и долгорочно невработени	Позитив. влијан. Помали изгледи: повозрасни и долгорочно невработени		

ОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА АКТИВНИТЕ МЕРКИ НА
ПАЗАРОТ НА ТРУД ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

АМПТ	Employed	Unemployed	Salary	Permanent contract	Better financial condition	Better employment prospects	Search for job	Intention to emigrate
IT 2019							Позитив. влијан. Помали изгледи: рурално и без раб. искуство	
IN 2018					Позитив. влијан. Помали изгледи: млади и мажи	Позитив. влијан. Помали изгледи: млади и мажи	Негатив. влиј. Помали изгледи: млади	
IN 2019		Негатив. влиј. Лошо таргетирани: долгорочно невработени			Позитив. влијан. Помали изгледи: жени и рурално	Позитив. влијан. Помали изгледи: млади и жени		Позитив. влијан. Помали изгледи: млади и жени
WS 2018		Позитив. влијан. Лошо таргетирани: долгорочно невработени		Негатив. влиј. Помали изгледи: мажи и урбано				Позитив. влијан. Поголеми изгледи: Мажи и без раб. искуство
WS 2019		Негатив. влиј. Лошо таргетирани: млади и без работно искуство	Позитив. влијан. Поголеми изгледи: повозрасни, мажи, урбано, со раб. искуство		Позитив. влијан. Помали изгледи: долгорочно невработени			Негатив. влиј. Помали изгледи: Мажи и краткорочно невработени

14. Импликации за политиките

Реформите на активните мерки на пазарот на труд треба да бидат засновани врз примена на интегрирани партнерски пристап како и да бидат проследени со соодветен капацитет за менаџирање и имплементација. Освен тоа, реформите на активните мерки треба да ги земат предвид можните комплементарности со системот за компензирање на невработените и постоечките програми за социјална помош. Резултатите од оценката на секоја поодделна интервенција треба да се користат за информирање на креаторите на политики за тоа дали програмата ги постигнала поставените цели и да обезбеди информација во однос на потенцијалното продолжување, редизајнирање или прекинување на програмата. Можноста за комбинирање на различни програми како што се субвенциите за плати и обуките, можат да создадат добра синергија и да го засилат нивното индивидуално влијание.

Реформите на активните политики на пазарот на трудот во Северна Македонија трба да го земе предвид специфичниот социо-економски контекст заради пандемијата со Ковид-19, како и капацитетите на Агенцијата за вработување. Оваа студија покажа дека АМПТ не даваат подеднакво добри резултати за различни лица и затоа, потребно е натамошно подобрување на нивното таргетирање. Бидејќи една од главните цели на активните мерки на пазарот на труд е да им помогне на невработените повторно да се вратат на работа, за да бидат ефективни наметнуваат потреба од обемна понуда на слободни работни места. Доколку македонската економија генерира намален број работни места како последица на кризата со Ковид-19, не би било изненадувачки доколку активните мерки покажат релативно мала ефективност.

Имајќи ги предвид претходните анализи, во натамошното излагање направена е катка оценка на посматраните АМПТ и обид да се формулираат препораки за политиките кои би ги воделе идните активности на креаторите на политики.

Обука за возачи за C, D и E категорија (DR)

Оваа АМПТ покажува изразено позитивни резултати за учесниците и се спроведува од страна на етаблирани провајдери. И покрај тоа што е спроведена во мал обем, резултатите од оценката покажуваат извесни недостаоци во поглед на нејзиното таргетирање. Особено лошо таргетирани се невработените од руралните подрачја и долгорочно невработените. Освен тоа, оваа програма има голема трошочна ефективност и е корисна за учесниците, водејќи кон заклучок дека истата треба во иднина да се задржи.

Обука за познат работодавец (TKE)

И покрај тоа што е прилагодена за специфичен работодавец, оваа програма за обука дава доста неизвесни резултати. Имено, идентификуван е ефект на намалување на невработеноста само во 2019 година и позитивно влијание врз субјективните перцепции за подобри финансиски услови и можности за вработување. Во овој контекст, некои обесправени сегменти како на пример: руралното населние и работниците без работно искуство во 2018 година, како и мажите и долгорочно

невработените во 2019 година имаат помали изгледи да ги пројавуваат ваквите перцепции. Покрај тоа, треба да бидеме внимателни кога се влечат заклучоци во однос на оваа програма за обука заради малиот примерок на контролните групи. И покрај тоа што е релативно трошошно ефективна, сепак во 2019 година се забележува опаѓање на корисните ефекти.

Обука за напредни ИТ вештини (IT)

Напредните ИТ вештини особено се вреднувани од страна на испитаниците од аспект на ново создадените околности заради пандемијата со Ковид-19. Сепак, во анализата откриено е само значајно влијание врз субјективните перцепции на учесниците во 2017/18 година и влијание врз барањето работа во 2019 година. Освен тоа, негативната инкрементална трошошна ефективност и опаѓачките корисни ефекти укажуваат дека оваа програма станува значително скапа. Според тоа, се препорачува нејзино редизајнирање со земање предвид на променетите потреби за специфични ИТ вештини.

Обука за побарувани занимања (IN)

И покрај тоа што целта на оваа АМПТ е да ја задоволи зголемената побарувачка за специфични вештини на пазарот на труд, анализите откриваат само ефект на намалување на невработеноста во 2019 година. Освен тоа, обуката за побарувани занимања генерално ги вклучува краткорочно невработените кои се соочуваат со поголеми изгледи за вработување, укажувајќи на можноста за значителни загуби во ефикасноста. Оваа програма за обука има позитивно влијание врз субјективните перцепции за подобра финансиска состојба и изгледи за вработување. Освен тоа, утврдено е негативно влијание врз напорот за барање работа во 2018 година, и позитивно влијание врз намерата за емигрирање во 2019 година. Земајќи ја предвид растечката трошошна ефективност и значително добрите корисни ефекти споредено со другите програми за обука, се препорачува продолжување на оваа програма во иднина. Сепак, информациите за актуелните потреби за вештини на пазарот на труд би требало да бидат навремени, согласно со резултатите од Анкетата за побарувани вештини што ја спроведува АВ.

Програма за субвенционирање на плати (WS)

Евалуацијата на исходите од програмата за субвенционирање на плати открива нејзино релативно подобрување во 2019 година во однос на 2018 година. Имено, субвенциите за плати во 2018 година предизвикаа зголемена невработеност меѓу учесниците придружена со зголемена намера за емигрирање. Ова може да се должи на можното затворање работни места по истекувањето на периодот за кој се добиваат субвенциите. Сепак, во 2019 година утврден е ефект на намалување на неработеноста кај примателите, придружено со позитивно влијание врз платите и негативно влијание врз намерата за емигрирање. И покрај тоа што инкременталната трошошна ефективност покажува подобрување на ефективността во 2019 година vis-à-vis 2018 година, оваа АМПТ сеуште се смета за една од најскапите. Анализата за трошошна ефективност на програмата за субвенционирање на плати треба да биде надополнета со кост-бенефит анализа со цел да се оцени релативната корисност во однос на трошоците. Во овој контекст, се препорачува редизајнирање на оваа мерка преку подобрување на незиното таргетирање и условите за задржување на субвенционирани работни места.

Референци и библиографија

1. Atanasov, A. and Trifonova, S. (2020) "Assessment of the net effect of the active labour market policy in Bulgaria", *Journal of Contemporary Management Issues*, Vol.25, No.2, pp.263-290;
2. Blache, G. (2011) "Active Labour Market Policies in Denmark: A Comparative Analysis of Post-Program Effect", *CES Working Papers*, 2011:71;
3. Boone, J. and van Ours, J. (2004) "Effective Active Labour Market Policies, IZA Discussion Paper, No.1335;
4. Borra, C., Palma, L., Gonzalez, C. and Aguado, L. (2012) "Evaluation of an Active Labour Market Programme in a Context of High Unemployment", *Revista Desarrollo y Sociedad, II semestre*;
5. Brown, A. and Koettl, J. (2015) "Active labour market programs – employment gain or fiscal drain?", *IZA Journal of Labour Economics* (2015) 4:12;
6. Caliendo, M. and Hujer, R. (2005) "The Microeconometric Estimation of Treatment Effects – An Overview", *IZA Discussion Paper*, No.1653;
7. Corbanese, V. and Rosas, G. (2009) "Guide to the design, monitoring and evaluation of innovative active labour market programmes targeting individuals at risk of labour market exclusion", *International Labour Organization*;
8. Crato, N. and Paruolo, P. (2019) "Data-Driven Policy Impact Evaluation, How Access to Microdata is Transforming Policy Design", Springer;
9. Crepon, B. and van den Berg, G. (2016) "Active labour market policies", *IFAU – Office of Labour Market Policy Evaluation, Working paper* 2016:17;
10. Dar, A. and Tzannatos, Z. (1999) "Active labour market programs: A review of the evidence from evaluations", *World Bank Social Policy Discussion Paper* No.9901;
11. Dhaini, A., Bouchnak, C. and Dreiza, T. (2020) "Covid-19 as accelerator for digital transformation and the rise of the gig economy", KPMG;
12. Eichhorst, W. and Konle-Seidl, R. (2016) "Evaluating Labour Market Policy", *IZA Discussion Paper*, No.9966;
13. Employment Service Agency of North Macedonia, Operational Plans 2007-2021 <https://av.gov.mk/operativen-plan.nspix>;
14. Escudero, V. (2018) "Are active labour market policies effective in activating and integrating low-skilled individuals? An international comparison", *IZA Journal of Labour Policy* 7:4;
15. European Commission (2015) "Upskilling unemployed adults (aged 25 to 64): The organization, profiling and targeting of training provision", *European Employment Policy Observatory Review*;

16. European Commission (2018) "Labour market policy statistics methodology 2018", Directorate-General for Employment Social Affairs and Inclusion;
17. European Commission (2019) "Index on quality of Active Labour Market Policy (ALMP) implementation", *European Network of Public Employment Services*;
18. Fay, R. (1996) "Enhancing the Effectiveness of Active Labour Market Policies: Evidence from Programme Evaluation in OECD Countries", *OECD Labour Market and Social Policy Occasional Paper*, No.18;
19. FREN (2015) "Impact Evaluation of Active Labour Market Programmes targeting disadvantaged youth in Serbia", *FREN and ILO*;
20. Gaëlle, P. (1999) "A framework for active labour market policy evaluation", *International Labour Office, Employment and training papers*, No.49;
21. Gertler, P., Martinez, S., Premand, P., Rawlings, R. and Vermeersch, C. (2016) "Impact Evaluation in Practice", Second edition, World Bank Group;
22. Guijarro, F. (2018) "Economic Recovery and Effectiveness of Active Labour Market Initiatives for the Unemployed in Spain: A Gender Perspective of a Valencian Region", *Sustainability*, 10, 3623;
23. Hujer, R. and Caliendo, M. (2000) "Evaluation of Active Labour Market Policy: Methodological Concepts and Empirical Estimates", *IZA Discussion Paper*, No.236;
24. ILO (2016) "What works, Active labour market policies in Latin America and Caribbean", *International Labour Organization*;
25. Kluve, J. (2006) "The Effectiveness of European Active Labor Market Policy", *IZA Discussion Paper*, No.2018;
26. Kluve, J. (2016) "A review of the effectiveness of Active Labour Market Programmes with a focus on Latin America and Caribbean", *International Labour Office, Research department Working Paper* No.9;
27. Krstevska, A. and Ilievska, M. (2018) "Developments in major labour market indicators and active labour market measures in dealing with unemployment: Evidence from Macedonia", *BIS Working Party on Monetary Policy*, Zagreb;
28. Lammers, M. and Kok, L. (2021) "Are active labour market policies (cost-) effective in the long run? Evidence from the Netherlands", *Empirical Economics* (2021) 60: 1719-1746;
29. Lance, P., Guilkey, D., Hattori, A. and Angels, G. (2014) "How do we know if a program made a difference? A guide to statistical methods for program impact evaluation", Chapel Hill, North Carolina: MEASURE Evaluation;
30. Lauringson, A., Vilsaar, K., Tammik, L. and Luhavee, T. (2011) "Impact Evaluation of Labour Market Training", *Estonian Unemployment Insurance Fund*;
31. Loi, M. and Rodrigues, M. (2012) "A note on the impact evaluation of public policies: the counterfactual analysis", *Joint Research Center Scientific and Policy Reports*;
32. Martin, J. (2000) "What Works Among Active Labour Market Policies: Evidence from OECD Countries' Experiences", *OECD Economic Studies* No.30, 2000/I;
33. Martin, J. and Grubb, D. (2001) "What works and for whom: a review of OECD countries' experiences with active labour market policies", *IFAU – Office of Labour Market Policy Evaluation, Working paper* 2001:14;
34. Mason, G. and Tereraho, M. (2007) "Value-for-money Analysis of Active Labour Market Programs", *The Canadian Journal of Program Evaluation*, Vol.22, No.1, pp.1-29;
35. McKenzie, D. (2017) "How Effective Are Active Labor Market Policies in Developing Countries? A Critical Review of Recent Evidence", *World Bank Group, Policy Research Working Paper*, No.8011;
36. Mojsoska-Blazevski, N. and Petreski, M. (2015) "Impact evaluation of active labour market programs in FYR Macedonia: Key findings", *International Labour Organization*;
37. OECD (2020) "Impact Evaluation Framework for the Spanish Ministry of Labour and Social Economy and Ministry of Inclusion, Social Security and Migrations", November, 2020;
38. Pierre, G. (1999) "A framework for active labour market policy evaluation", *Employment and training department, International Labour Office*;
39. Rodriguez-Planas, N. and Benus, J. (2006) "Evaluating Active Labour Programs in Romania", *IZA Discussion Paper*, No.2464;
40. Sahnoun, M. and Abdennadher, C. (2018) "The assessment of active labour market policies: Evidence from OECD countries", *Econ Polit*, February 2018;
41. Sekhon, J. (2007) "The Neyman-Rubin Model of Causal Inference and Estimation via Matching Methods", *The Oxford Handbook of Political Methodology*;
42. Smith, J. (2000) "A Critical Survey of Empirical Methods for Evaluating Active Labor Market Policies", NBER;
43. White, H. and Raitzer, D. (2017) "Impact Evaluation of Development Interventions", Asian Development Bank;
44. Zubović, J. and Domazet, I. (2012) "On the Methodology of Cost-Benefit Analysis of ALMP – The Case of Serbia", *New Challenges in Changing Labor Market, Institute of Economic Sciences, Belgrade*.

Прилог 1а: Прашалник за учесници

Број на пријава _____

1. Главен мотив за аплицирање

- (1) Вработување
- (2) Повисока плата
- (3) Дополнителни вештини
- (4) Промена на професија
- (5) Емиграција
- (6) Друго _____

2. Тековен статус на пазарот на труд

- (1) Работодавец
- (2) Вработен
- (3) Вработен за сопствена сметка
- (4) Неплатен семеен работник
- (5) Вработен на крајот од програмата, но тековно невработен
- (6) Неактивен – не бара работа најмалку четири недели (премини на 6)
- (7) Невработен во било кое време по учеството (премини на 6)

3. Тип на договор (ако е вработен или последно вработување)

- (1) Траен (на неопределено време)
- (2) Времен (на определено време)
- (3) Сезонски
- (4) Без договор

4. Тип на сопственост на компанијата (ако е вработен или последно вработување)

- (1) Јавна
- (2) Приватна – регистрирана
- (3) Приватна – нерегистрирана
- (4) Друго

5. Месечна плата на тековното работно место (ако е вработен или последно вработување)

- (1) 0
- (2) 0 – 9.999
- (3) 10.000 – 14.499
- (4) 15.000 – 19.999
- (5) 20.000 – 24.999
- (6) 25.000 – 29.999
- (7) 30.000 – 34.999
- (8) 35.000 – 39.999
- (9) 40.000 и повеќе

6. Тековен брачен статус

- (1) Неженет
- (2) Женет
- (3) Разведен
- (4) Вдовец

7. Вкупен број на членови во домаќинството ____

8. Број на членови во домаќинството под 15 години 5 ____

9. Број на вработени членови во домаќинството ____

10. Број на невработени членови во домаќинството ____

11. Број на пензионирани членови во домаќинството ____

12. Во колкава мера барате (друга) работа?

- (1) Воопшто не барам
- (2) Не барам
- (3) Немам мислење
- (4) Барам во мала мера
- (5) Барам во голема мера

13. Во колкава мера планирате да емигрирате во потрага по работа?

- (1) Воопшто не планирам
- (2) Не планирам
- (3) Немам мислење
- (4) Планирам во мала мера
- (5) Планирам во голема мера

14. Промена во финансиската состојба (по учеството во програмата)

- (1) Подобра
- (2) Иста
- (3) Полоша

15. Промена во изгледите за вработување (по учеството во програмата)

- (1) Подобри
- (2) Исти
- (3) Полоши

16. Дали пандемијата со Ковид-19 за вас наметна потреба од нови вештини?

- (1) Воопшто не наметна
- (2) Не наметна
- (3) Немам мислење
- (4) Наметна во мала мера
- (5) Наметна во голема мера

17. Побарувачката за кои од следниве вештини се зголеми како резултат на Ковид-19?

- (1) Странски јазици
- (2) Основни информатички вештини
- (3) Напредни информатички вештини
- (4) Електронска трговија
- (5) Електронско банкарство
- (6) Други _____

Сопствено искажано задоволство од обуката

18. Во колкава мера сте задоволни од стекнатото знаење и вештини?

- (1) Воопшто не сум задоволен
- (2) Не сум задоволен
- (3) Немам мислење
- (4) Задоволен сум во мала мера
- (5) Задоволен сум во голема мера

19. Во колкава мера беа соодветни применетите методи за обука?

- (1) Воопшто не беа соодветни
- (2) Не беа соодветни
- (3) Немам мислење
- (4) Соодветни во мала мера
- (5) Соодветни во голема мера

20. Во колкава мера беа корисни материјалите за обука?

- (1) Воопшто не беа корисни
- (2) Не беа корисни
- (3) Немам мислење
- (4) Беа корисни во мала мера
- (5) Беа корисни во голема мера

21. Во колкава мера беше соодветна средината каде што се одвиваше обуката?

- (1) Воопшто не беше соодветна
- (2) Не беше соодветна
- (3) Немам мислење
- (4) Беше соодветна во мала мера
- (5) Беше соодветна во голема мера

22. Дали повторно би аплицирале за друга програма?

- (1) Не
- (2) Да
- (3) Не знам/немам мислење

Прилог 16: Прашалник за контролна група

Број на пријава _____

1. Главен мотив за аплицирање

- (1) Вработување
- (2) Повисока плата
- (3) Дополнителни вештини
- (4) Промена на професија
- (5) Емиграција
- (6) Друго _____

2. Тековен статус на пазарот на труд

- (1) Работодавец
- (2) Вработен
- (3) Вработен за сопствена сметка
- (4) Неплатен семеен работник
- (5) Невработен (премини на 6)
- (6) Неактивен – не бара работа најмалку четири недели (премини на 6)

3. Тип на договор

- (1) Траен (на неопределено време)
- (2) Времен (на определено време)
- (3) Сезонски
- (4) Без договор

4. Тип на сопственост на компанијата

- (1) Јавна
- (2) Приватна – регистрирана

(3) Приватна – нерегистрирана

(4) Друго

5. Месечна плата на тековното работно место

(1) 0

(2) 0 – 9.999

(3) 10.000 – 14.499

(4) 15.000 – 19.999

(5) 20.000 – 24.999

(6) 25.000 – 29.999

(7) 30.000 – 34.999

(8) 35.000 – 39.999

(9) 40.000 и повеќе

6. Тековен брачен статус

(1) Неженет

(2) Женет

(3) Разведен

(4) Вдовец

7. Вкупен број на членови во домаќинството ____

8. Број на членови во домаќинството под 15 години ____

9. Број на вработени членови во домаќинството ____

10. Број на невработени членови во домаќинството ____

11. Број на пензионирани членови во домаќинството ____

12. Во колкава мера барате (друга) работа?

(1) Воопшто не барам

(2) Не барам

(3) Немам мислење

(4) Барам во мала мера

(5) Барам во голема мера

13. Во колкава мера планирате да емигрирате во потрага по работа?

(1) Воопшто не планирам

(2) Не планирам

(3) Немам мислење

(4) Планирам во мала мера

(5) Планирам во голема мера

14. Промена во финансиската состојба (по одреден датум)

(1) Подобра

(2) Иста

(3) Полоша

15. Промена во изгледите за вработување (по одреден датум)

(1) Подобри

(2) Исти

(3) Полоши

16. Дали пандемијата со Ковид-19 за вас наметна потреба од нови вештини?

(1) Воопшто не наметна

(2) Не наметна

(3) Немам мислење

(4) Наметна во мала мера

(5) Наметна во голема мера

17. Побарувачката за кои од следниве вештини се зголеми како резултат на Ковид-19?

(1) Странски јазици

(2) Основни информатички вештини

(3) Напредни информатички вештини

(4) Електронска трговија

(5) Електронско банкарство

(6) Други _____

18. Дали повторно би аплицирале за друга програма?

(1) Не

(2) Да

good.better.regional.

Employment and Social Affairs
Platform 2 Project (#ESAP2)
www.esap.online

@rccint

RegionalCooperationCouncil

RCCSec

regionalcooperationcouncil_rcc

Regional Cooperation Council

RegionalCooperationCouncil

This project is funded
by the European Union